

***Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata
2016. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai
ellátásáról szóló átfogó értékelés***

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Demográfiai mutatók, különös tekintettel a 0-18 éves korosztályra.....	3. oldal
2.	Az önkormányzat feladatai a gyermekek védelme érdekében nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások biztosításával kapcsolatban	4. oldal
2.1.	Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása.....	4. oldal
2.2.	A gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó adatok.....	12. oldal
3.	Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások	17. oldal
4.	Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában lévő gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények tevékenysége.....	19. oldal
a.)	Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja.....	19. oldal
➤	Család- és Gyermekjóléti Központ.....	23. oldal
➤	Család- és Gyermekjóléti Szolgálat.....	30. oldal
b.)	Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye	40. oldal
c.)	Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye	52. oldal
➤	Gyermekek Átmeneti Otthona.....	54. oldal
➤	Családok Átmeneti Otthona.....	58. oldal
➤	Gyermekek alternatív napközbeni ellátása.....	61. oldal
5.	Ellátási szerződés keretében nyújtott szolgáltatások:	
a.)	A Héra Család- és Gyermekjóléti Szolgálat.....	63. oldal
b.)	A Forrás Lelki Segítők Egyesülete Mentálhigiénés Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	68. oldal
c.)	Gyermekek átmeneti gondozása a ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. által működtetett Családok Átmeneti Otthonaiban	
➤	Fecske Családok Átmeneti Otthona	75. oldal
➤	Fészek Családok Átmeneti Otthona	78. oldal
6.	A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó intézmények.....	80. oldal
a.)	Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában lévő óvodák	81. oldal
b.)	Debreceni Tankerületi Központ	86. oldal
c.)	Debreceni Szakképzési Centrum	89. oldal
d.)	Kenézy Gyula Kórház- és Rendelőintézet	93. oldal
7.	Jelzőrendszeri tagok tájékoztatásai, észrevételei, javaslatai a gyermekek helyzete, illetve a gyermekvédelmi rendszer javítása érdekében	95. oldal
8.	A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések, valamint az intézmények működését engedélyező hatóság ellenőrzésének megállapításai.....	101. oldal
9.	Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján.....	103. oldal
10.	A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása	106. oldal
11.	A gyermekkorú és a fiatalok bűnelkövetők és az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása – a Debreceni Rendőrkapitányság gyermekvédelmi tevékenysége	109. oldal
12.	Az önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés.....	113. oldal
	Összefoglalás	121. oldal

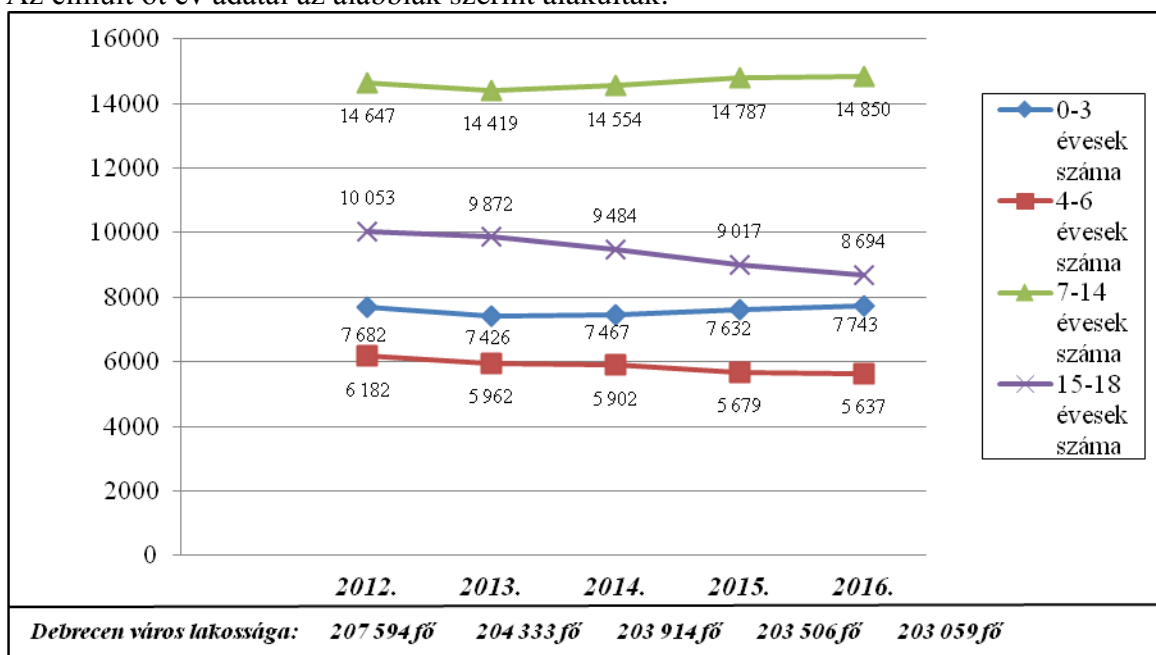
1. Demográfiai mutatók, különös tekintettel a 0-18 éves korosztályra

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint Debrecen Megyei Jogú Város lakónépessége folyamatosan csökken. 2015-ig a 0-18 évesek összlakosságon belüli aránya is folyamatos csökkenést mutatott (2012-ben 18,6 %, 2013-ban 18,4 %, 2014-ben 18,3 %, 2015-ben 18,2 %), 2016-ban azonban ez az arány a 2015. évvel egyező maradt (18,2 %).

A 0-18 évesek száma a múlt évben összesen 36 924 volt, mely az előző évinél (37 115 fő) 191 fővel kevesebb, viszont a 2016. évi összlakosság szám is kevesebb volt 447 fővel.

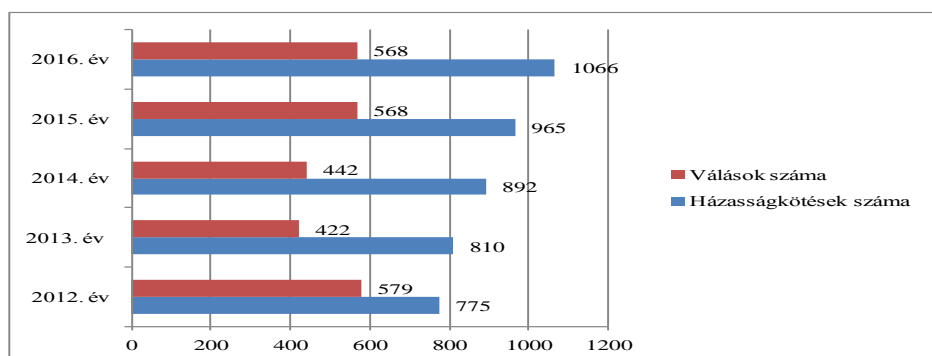
Az utóbbi években a 0-3 éves, valamint a 7-14 éves gyermekek számában kismértékű emelkedés, a 4-6 évesek, valamint a 15-18 évesek számában csökkenés tapasztalható.

Az elmúlt öt év adatai az alábbiak szerint alakultak:

A válások, így az egyszülős háztartások változatlanul magas száma sok esetben létfenntartási és egyéb gyermeknevelési problémák előfordulását is okozhatja, azonban a gyermek elsődleges joga és érdeke, hogy a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, egészséges felnevelkedését és jólétét biztosító családi környezetben nőjön fel.

A 2016. évi adatok szerint mind a válások, mind a házasságkötések számában javulás tapasztalható.

Megállapítható, hogy a válások száma 2015-ben elég jelentősen növekedett, azonban 2016-ban nem emelkedett tovább. A házasságkötések száma az előző évihez képest 101-el nőtt (2015-ben 73-mal).

2. Az önkormányzat feladatai a gyermekek védelme érdekében nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások biztosításával kapcsolatban

2.1. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (a továbbiakban: Gyvt.), Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a települési támogatások helyi szabályairól szóló 6/2015. (II. 26.) önkormányzati rendeletében, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény által szabályozott pénzbeli-, és természetben nyújtott ellátások helyi szabályainak végrehajtásáról szóló 6/2006. (II. 24.) rendeletében szabályozott pénzbeli és természetbeni ellátások célja, hogy segítséget nyújtsanak a gyermekek családban történő nevelkedéséhez, a róluk való gondoskodáshoz.

A támogatások finanszírozása háromféle módon történik: központi költségvetésből, az önkormányzat által saját forrásból, valamint a központi költségvetés és az önkormányzat révén (a továbbiakban: közös finanszírozás).

➤ Központi finanszírozású támogatások:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyámszülő pénzbeli ellátása
- Ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetés

➤ Önkormányzati finanszírozású támogatások:

- Rendkívüli települési támogatás keretében nyújtott pénzbeli eseti támogatás
- Rendkívüli települési támogatás természetbeni ellátási formái:
 - kelengyetámogatás
 - iskolakezdési támogatás
- Tehetséges tanulók támogatása
- Gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított rászorultsági gyermekétkeztetési térítési díjkedvezmény
- Nevelési támogatás (hármás vagy többes ikrek születése esetén)
- Debrecen Város Napján elsőként született gyermek támogatása
- Rászoruló gyermekek hétvégi étkeztetése
- Nyári gyermeküdültetés
- Nyári gyermekfelügyelet a debreceni lakóhellyel rendelkező általános iskolás gyermekek részére

➤ Közös finanszírozású támogatás:

- Szünidei gyermekétkeztetés
- Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj

➤ Költséggel nem járó támogatások:

- hátrányos helyzet megállapítása
- halmozottan hátrányos helyzet megállapítása

❖ **Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény**

Az a gyermek, akinek részére rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt állapítottak meg, jogosult:

- ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésre,
- tárgyév augusztus és november hónapjában Gyermekvédelmi Erzsébet utalványra (2016. évben alkalmanként 5800.- Ft értékben),
- a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény 4. § (2) bekezdés e) pontja alapján az ingyenes iskolai tankönyvellátással nem érintett iskolai évfolyamokon az iskolai tankönyvrendelésnek biztosítania kell, hogy – az iskolától történő tankönyvkölcsönzés, napköziben, tanulószobában elhelyezett tankönyvek igénybevétele, használt tankönyvek biztosítása, illetve tankönyvek megvásárlásához nyújtott pénzbeli támogatás útján – a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő minden olyan tanuló részére, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, a tankönyvek ingyenesen álljanak rendelkezésre.

2016. évben 4267 fő részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, mely 2391 családot érintett. Elutasításra került: 350 kérelem.

Az elutasítás leggyakoribb okai:

- A család egy főre jutó jövedelme meghaladta a jogszabályban meghatározott mértéket.
- A család tulajdonában lévő vagyon meghaladta a jogszabályi mértéket.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők részére évente 2 alkalommal nyújtott Erzsébet utalvány postázási költsége a hivatal részére 3.631.609.- Ft kiadást jelentett.

A jogosultak által át nem vett utalványok visszaváltásra kerültek, 2016. március hónapban 69 darab (400.200.-Ft értékben) 2016. december hónapban 49 darab (284.200.- Ft értékben).

❖ **Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyámszülő pénzbeli ellátása**

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjául rendelt hozzátartozó, aki a gyermek tartására köteles és nyugellátásban, vagy nyugdíjszerű ellátásban részesül, pénzbeli támogatásra jogosult.

A támogatás összege 2016-ban gyermekenként 6.270.-Ft volt, azonban e támogatás a tárgyév során egyetlen gyámszülő részére sem került folyósításra a jogosultsági feltételek hiánya miatt.

❖ **Ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetés**

A Gyvt. 21/B. § (1) bekezdés a) pontjának aa) alpontja alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő bölcsődés, óvodás, b) pontjának ba) alpontja alapján az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló ingyenes étkezésre jogosult.

A Gyvt. 21/B. § (2) bekezdés a) pontja alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló 50%-os étkezési kedvezményre jogosult.

Az ellátást igénybe vevőkre vonatkozó adatokat a 2.2. pontban részletezzük.

❖ **Rendkívüli települési támogatás keretében nyújtott pénzbeli eseti támogatás**

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a települési támogatások helyi szabályairól szóló 6/2015. (II. 26.) önkormányzati rendelete alapján a gyermekes családok tekintetében különösen az alábbi élethelyzetek fennállása esetén nyújtható pénzbeli támogatás:

- ha a gyermek tizennégy egymást követő napot meghaladó kórházi kezelésre szorul, vagy a gyermek betegsége miatt a szülő harminc egymást követő napot meghaladó táppénzt vesz igénybe,
- ha a gyermek betegsége miatt társadalombiztosítási szerv által nem finanszírozott gyógyászati segédeszköz használatára szorul és közgyógyellátásra nem jogosult,
- válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartása,
- a gyermeket gondozó/nevelő család családok átmeneti otthonába kerülése,
- ha a gyermek védelembe vételére kerül sor a család anyagi körülményei miatt,
- a törvényes felügyeletet ellátó szülő halála az árvaellátás megállapításáig,
- nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartás, vagy a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások.

A támogatás minimális összege 4.300.- Ft, maximális összege a nyugdíjminimum négyszerese (114.000.- Ft).

Arra vonatkozóan, hogy hány gyermeket családban és milyen összegben részesült ezen támogatásban a fenti indokok alapján, pontos adat nem áll rendelkezésre, mivel a fentiekben felsoroltakon kívül jóval több rendkívüli élethelyzetre tekintettel biztosít az önkormányzat pénzügyi eseti támogatást, nem csak a gyermeket családban, hanem idősek, egyedülálló személyek részére is. *2016-ban az Önkormányzat által nyújtott pénzügyi eseti támogatás összege összesen 5.911.000.- Ft volt.*

❖ **Rendkívüli települési támogatás keretében nyújtott természetbeni ellátási formái:**

- **Kelengyetámogatás** állapítható meg a Debrecenben élő édesanyjának gyermeke születésekor, amennyiben a család egy főre számított havi jövedelme nem haladja meg a nyugdíjminimum 200 %-át. A támogatás 15.000.- Ft értékű vásárlási utalvány, melyet babaruházati cikkek vásárlására lehet fordítani.

E támogatás megállapítására 2016. évben 179 esetben került sor, összesen 2.685.000.- Ft értékben.

- **Iskolakezdési támogatás** állapítható meg, ha a család legalább egy nappali oktatás rendje szerint tanulmányokat folytató gyermeket nevel. Az iskolakezdési támogatás összege nappali oktatás rendje szerint tanulmányokat folytató gyermek esetén gyermekenként 4.500.-Ft, ha három vagy annál több nappali oktatás rendje szerint tanulmányokat folytató gyermek van, abban az esetben 10.000.- Ft. Az iskolakezdési támogatás természetbeni támogatásként Gyermekvédelmi Erzsébet-utalvány formájában nyújtott ellátás. Az iskolakezdési támogatás iránti kérelem tárgyév július 1. napjától október 31. napjáig nyújtható be az arra rendszeresített formanyomtatványon.

2016. évben 490 család részesült támogatásban, összesen 3.271.000.- Ft összegben.

❖ **Tehetséges tanulók támogatása**

Célja, hogy anyagi támogatást nyújtson a szociálisan hátrányos helyzetben élő tehetséges tanulók számára. E támogatásra azok az 5-14. évfolyamos tanulók jogosultak, akik 4,5 tanulmányi átlagot érnek el, meghatározott tanulmányi versenyen 1-10. helyezést, sportversenyen vagy diákolimpián, illetve művészeti versenyen 1-6. helyezést értek el, és családjukban az egy főre jutó jövedelem a nyugdíjminimum 250 %-át nem haladja meg.

A támogatás mértéke havi 10.000.- Ft 10 hónapon keresztül.

E támogatásban 2016. januártól 2016. júniusig 28 családban 30 gyermek részesült összesen 1.800.000.- Ft összegben, 2016. szeptembertől 2016. decemberig 31 családban 35 gyermek összesen 1.400.000.- Ft összegben.

❖ **Gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított rászorultsági gyermekétkeztetési térítési díjkedvezmény**

A kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésen túl a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény által szabályozott pénzbeli-, és természetben nyújtott ellátások helyi szabályainak végrehajtásáról szóló 6/2006. (II. 24.) önkormányzati rendelet alapján további rászorultsági alapú kedvezményben részesülhetnek azok a gyermekek, akiknek a családjában az egy főre jutó jövedelem a rendelet szabályaiban leírtaknak megfelel.

Az állami fenntartású oktatási-nevelési intézményekben a kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésen felüli további rászorultsági kedvezményt a polgármester állapítja meg. Az étkeztetést a Debreceni Intézményműködtető Központ (a továbbiakban: DIM) közreműködésével a Sodexo Magyarország Kft. biztosítja (a gyermekétkeztetéssel bővebben a 2.2 pontban foglalkozunk).

2016. évben a rászorultsági kedvezmény megállapítása 11 fő részére történt, elutasításról 3 fő esetében döntöttek.

❖ **Nevelési támogatás (hármás vagy többes ikrek születése esetén)**

Hármás vagy többes ikrek születése esetén nevelési támogatásra azon családok jogosultak, ahol a család egy főre jutó jövedelme nem haladja meg a nyugdíjminimum 250 %-át. A nevelési támogatás összege gyermekenként havi 5000.- Ft, a gyermekek hároméves koráig. *2016. évben egy család részesült támogatásban, összesen 107.505.- Ft támogatási összegben.*

❖ **Debrecen Város Napján elsőként született gyermek támogatása**

2006. évtől a Debrecen Város Napján született első gyermek köszöntésére és támogatására kerül sor. *A támogatás összege: 100.000.- Ft, amelyet minden évben az április 11-én elsőként született debreceni gyermek szülei kapnak.*

❖ **Rászoruló gyermekek hétvégi étkeztetése**

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Debreceni Csoportja (a továbbiakban: Szeretetszolgálat) 1997-ben kezdte el a városban élő rászoruló gyermekek hétvégi étkeztetését, melyhez az Önkormányzat 2000-től támogatási megállapodás keretében nyújt támogatást.

A szervezet a 2016. január 9. - december 25. közötti 40 hétvégén, alkalmanként 100 gyermek számára biztosított meleg ételt szombaton és vasárnap. Az esetek döntő többségében egyedülálló szülők, vagy többgyermekes családok gyermekeit étkeztette a Szeretetszolgálat, akik szociális helyzetük miatt nem képesek gyermekük ellátásáról más módon gondoskodni. A gyermekek felügyeletét az étkezés ideje alatt a Szeretetszolgálat önkéntesei látták el. *A program megvalósításához 4.000.000.- Ft támogatásban részesült a szervezet.*

❖ **Nyári gyermeküdültetés**

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-a értelmében DMJV Önkormányzata Közgyűlése a 154/2013. (VI. 27.) határozatával fogadta el a Helyi Esélyegyenlőségi Programját (a továbbiakban: HEP). A gyermekek esélyegyenlőségének javítása érdekében a HEP tartalmazza a „hátrányos helyzetű gyermekek nyári üdültetésének biztosítása” elnevezésű intézkedést.

A Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata 2016. évi költségvetéséről szóló 6/2016. (II. 25.) önkormányzati rendelet értelmében 5.000.000.- Ft állt rendelkezésre a hátrányos helyzetű gyermekek nyári üdültetésére.

2016. évben az erre a célra rendelkezésre álló keret terhére 2016. június 20. és július 15. között összesen 7 turnusban (5 nap/4 éjszaka) 140 fő hátrányos helyzetű gyermek nyaralhatott 5 helyszínen: a sárospataki Tengersizem Üdülő és Campingben, a bükkszéki Salvus Panzió és Üdülőben, a tiszafüredi Albatrosz Kempingben, a bogácsi Nyári táborban, valamint a szilvásváradai Kalandtáborban. A résztvevőket az üdülés helyszínére történő utazás költségei terhelték, mivel a szállás és az étkezés mellett - az üdülőhelyek adottságai által nyújtott - előre egyeztetett programok költségét Önkormányzatunk biztosította. Az egyes helyszíneken a környezet és a tájegység jellegzetességeinek megfelelően a gyermekek erdei túrákon, sétahajózáson vettek részt, várakat, múzeumokat, kiállításokat látogattak, strandoltak, vetélkedőkön bizonyíthatták ügyességüket, valamint kézműveskedésre is alkalmuk nyílt.

A program megvalósításának tényleges költsége 3.328.977.- Ft volt, melyet az Önkormányzat saját forrásból biztosított.

Az önkormányzati pályázati feltételnek megfelelően a résztvevő csoportok a táborozást követően összefoglalták tapasztalataikat, amely egyrészt visszajelzés a szolgáltató által nyújtott tevékenységről, másrészt a célcsoport közvetlen igényjelzése is, amely figyelembevétele javasolt az önkormányzati szándék további alakítása érdekében. A szakmai beszámolók szerint a gyermekek sok új élménnyel, hasznos tapasztalatokkal, ismeretekkel gazdagodtak a táborozás alatt, amelyeket a tanulmányaik során is hasznosíthatnak, emellett a csoportok összetartó ereje szintén erősödött. A táborozók között voltak olyan gyerekek, akiknek még sosem volt részük hasonló nyári élményben.

❖ Nyári gyermekfelügyelet a debreceni lakóhellyel rendelkező általános iskolás gyermekek részére

Debrecen Megyei Jogú Város a Gyvt.-ben meghatározott kötelező feladatát képező gyermekek napközbeni ellátása körében gondoskodik a debreceni lakóhelyű általános iskolás gyermekek nyári felügyeletéről. A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásokról, azok igénybevételéről és a fizetendő térítési díjakról szóló 13/2013. (III. 28.) önkormányzati rendelet 5/A. § alapján az Önkormányzat DMJV Gyermekvédelmi Intézménye útján az alternatív napközbeni ellátás keretében szabadidős programokat és prevenciós szolgáltatásokat nyújt. Biztosítja – erre vonatkozó kérelem alapján – a debreceni lakóhellyel rendelkező általános iskolás gyermekek nyári felügyeletét, foglalkoztatását és étkeztetését a Gyvt. 41. § (1) bekezdésében foglaltak figyelembevételével. A nyári gyermekfelügyelet időszakáról és helyszínéről az Egészségügyi és Szociális Bizottság dönt. A nyári gyermekfelügyeletet igénybe vevő gyermekek étkeztetéséről a DIM gondoskodik és a térítési díjat az általános iskolákban alkalmazandó étkeztetési intézményi térítési díj szerint állapítja meg az étkeztetésről és az igénybevételéért fizetendő intézményi térítési díjakról szóló 55/2012. (XI. 29.) önkormányzati rendelet alapján.

2016-ban az Önkormányzat július 4. és augusztus 19. között a Dózsa György Általános Iskolában biztosította a gyermekek nyári napközbeni felügyeletét. A résztvevő gyermekek száma összesen július hónapban 209 fő, augusztus hónapban 157 fő volt.

A nyári gyermekfelügyelettel kapcsolatos költség összegét, 3.866.960,- forintot Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata biztosította DMJV Gyermekvédelmi Intézménye számára. (A nyári gyermekfelügyelettel kapcsolatos beszámolót a 4/c.) pont tartalmazza.)

❖ Szünidei gyermekétkeztetés

A Gyvt. 21/C. §-ának 2016. január 1-jétől történő hatályba lépésével kötelező ellátásként bevezetésre került a szünidei gyermekétkeztetés, amelyet a települési önkormányzat a szülő kérelmére déli meleg főétkezés biztosításával nyújt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.

Bölcsődei vagy óvodai nevelésben részesülő gyermekek részére az intézmény zárva tartásának időtartama alatt valamennyi munkanapon, iskolás gyermekek részére a tavaszi, őszi, téli szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon, nyári szünetben pedig legalább 43 munkanapon köteles az Önkormányzat megszervezni és biztosítani a szünidei gyermekétkeztetést.

A települési önkormányzat jegyzőjének tájékoztató levél, valamint az igénybevételhez szükséges nyilatkozat megküldésével kell felmérni a szünidei gyermekétkeztetésre az igényt a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek tekintetében, majd megszervezni azt.

A család- és gyermekjóléti szolgálat részére is meg kell küldeni azon érintettek nevét és címét, akiknek a tájékoztató levél és nyilatkozat kiküldésre kerül, hogy akinek szükséges, segítséget nyújtsanak az igényléshez szükséges nyilatkozat kitöltésében és benyújtásában.

A visszaérkező nyilatkozatok alapján – amennyiben a jogosultsági feltételek fennállnak – a szünidei gyermekétkeztetésre való jogosultságot meg kell állapítani, amelyről a szülőt/törvényes képviselőt értesíteni kell. A jogosultság fennállását minden szünet előtt felül kell vizsgálni, valamint az intézményeken keresztül az érintetteket értesíteni kell a szünet megkezdését megelőzően a szünidei gyermekétkeztetésről, az igénybevétel időpontjáról, helyszínéről.

A szünidei gyermekétkeztetés megvalósításához a központi költségvetésből támogatást kap a települési önkormányzat, amely összegből (342,- Ft) a korábbi évek nyári gyermekétkeztetési tapasztalatai alapján egy ebéd nem biztosítható. Egy ebéd (leves, második fogás, sütemény vagy gyümölcs) 2016-ban általános iskolában bruttó 636,- Ft-ba/diétás 839,-Ft-ba kerül a Sodexo Magyarország Kft. tájékoztatása alapján. Tehát az étkezés biztosításához saját forrás bevonása szükséges.

Debrecenben a rendelkezésre álló adatok alapján 2016. évben 5116 rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek volt, ebből 546 gyermek esetében állapították meg a hátrányos helyzet, 590 gyermek esetében pedig a halmozottan hátrányos helyzet fennállását. A Gyvt. alapján tehát csak azon gyermekek részére kell kötelezően biztosítani a szünidei étkezést, akik esetében a hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzet megállapítására került sor, ez összesen 1136 gyermek.

A szünidei gyermekétkeztetés során az ebédet a Sodexo Magyarország Kft. biztosította, az alábbi 9 helyszínen:

- 1./ Beregszászi Pál Szakközépiskola Debrecen, Jerikó u. 17-21.
- 2./ Lilla Téri Általános Iskola Nagysándor József Általános Iskolai Tagintézménye Debrecen, Pósa u. 1.
- 3./ Petőfi Sándor Általános Iskola Debrecen, Szabó Kálmán u. 3-5.
- 4./ Fazekas Mihály Általános Iskola Debrecen, Vásáry István u. 10.
- 5./ Vörösmarty Mihály Általános Iskola Debrecen, Angyalföld tér 4.
- 6./ Bocskai István Általános Iskola Debrecen, Munkácsy Mihály u. 4.
- 7./ Csapókerti Általános Iskola Debrecen, Jánosi u. 86.
- 8./ Gönczy Pál Általános Iskola Debrecen-Józsa, Gönczy Pál u. 1-3.
- 9./ Haláp (volt általános iskola épületében)

Az iskolákban és óvodákban (egy kivétellel) a DIM biztosítja az étkezést a Sodexo Magyarország Kft.-vel kötött megállapodás alapján. Figyelemmel arra, hogy a DIM alaptevékenysége a gyermekétkeztetés köznevelési intézményben történő biztosítása, a szünidei gyermekétkeztetés lebonyolítását is a DIM-nek kell szerveznie. Indokolja ezt továbbá az is, hogy a költségvetési támogatással történő elszámolás is a DIM feladata, hasonlóan a tanév során történő intézményi étkezéshez igénybe vett központi költségvetésből biztosított támogatással történő elszámoláshoz.

A Szociális Osztály a jogszabályban előírt jegyzői feladatot ellátja a szünidei gyermekétkeztetés tekintetében és együttműködik a DIM-mel az étkezésre jogosultakra vonatkozó adatok megadásával.

2016. évben

- a tavaszi szünetben 254 gyermek 3 munkanapon étkezett, az elfogyasztott adagok száma 762. Az Önkormányzat költsége 497.963,- Ft.
- a nyári szünetben 507 gyermek 43 munkanapon étkezett, az elfogyasztott adagok száma 21.805. Az Önkormányzat költsége 13.495.428,- Ft.
- az őszi szünetben 242 gyermek 3 munkanapon étkezett, az elfogyasztott adagok száma 726. Az Önkormányzat költsége 474.437,- Ft.
- a téli szünetben 398 gyermek 7 munkanapon étkezett, az elfogyasztott adagok száma 2786. Az Önkormányzat *költsége a 2017. évi költségvetést terheli (1.740.918,- Ft).*

❖ **Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj**

A hátrányos szociális helyzetű felsőoktatási hallgatók, érettségi előtt álló középiskolások, illetve felsőfokú diplomával nem rendelkező, felsőoktatási intézménybe még felvételt nem nyert érettségizett fiatalok részesülhetnek a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjban.

A 2016. évre vonatkozó „A” típusú ösztöndíjpályázatra 143 pályázat érkezett, ezek közül 10 fő pályázó részesült havi 9.000.-Ft, 67 fő 7.500.- Ft összegű önkormányzati támogatásban. Kizárásra került 66 pályázat, mivel nem feleltek meg a pályázati követelményeknek.

A 2016-2019. évre vonatkozó „B” típusú ösztöndíjpályázatra 11 pályázat érkezett. 2 pályázó havi 9.000.- Ft, 7 pályázó havi 7.500.-Ft összegben részesült önkormányzati támogatásban. Kizárásra került 2 pályázat, mivel nem feleltek meg a pályázati kiírásnak.

Az „A” típusú támogatott pályázók 10 hónap időtartamra nyerték el az ösztöndíjat, míg a „B” típusú pályázók esetében 3x10 hónap támogatást folyósít a felsőoktatási intézmény, amennyiben a pályázó sikeresen felvételt nyer az általa megjelölt felsőoktatási intézmény valamelyikébe.

2016. évben „A” és „B” típusú ösztöndíjban részesülők számára összesen 5.777.500.- Ft-ot utalt az Önkormányzat.

❖ **Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása**

A Gyvt. 2014. január 1-jén hatályba lépett módosítása alapján hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

- b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Amennyiben a fenti három körülmény közül kettő fennáll, halmozottan hátrányos helyzetű a gyermek.

2016-ban 442 család (551 gyermek) esetén a hátrányos helyzet, 393 család (471 gyermek) esetén pedig a halmozottan hátrányos helyzet megállapítására került sor. Elutasítás 243 esetben történt, a jogosultsági feltételek hiánya miatt.

A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak többek között:

- óvodai fejlesztő programban, képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítésben,
- az Arany János Tehetséggondozó Programban,
- az Arany János Kollégiumi Programban,
- az Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Programban,
- az Útravaló-MACIKA Ösztöndíjprogramban való részvételre,
- szünidei étkezésre.

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az alapfokú művészetoktatásban a térítési díj fizetése alól mentesül.

Az általános iskolai körzeteket úgy kell meghatározni, hogy kialakíthatóvá váljon a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyenletes aránya a nevelési-oktatási intézményekben. Ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, előnyben kell részesítenie a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat. A középfokú iskola a felvételi vizsgák befejezése után rangsorolja a jelentkezőket, a rangsorolás során az azonos eredményt elérő tanulók közül előnyben kell részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetű tanulót.

A halmozottan hátrányos helyzet megállapítása, a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók létszámaival összefüggő adatszolgáltatási kötelezettség:

A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rend.) 29. § (2) bekezdése alapján a jegyző összesíti a települési önkormányzat illetékességi területén a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók számát, és a statisztikai adatokat – a körzethatárok megállapítása, felülvizsgálata, valamint a fejlesztési terv elkészítése és felülvizsgálata érdekében – minden év november 30-ig az illetékes megyeszékhely szerinti járási hivatal számára továbbítja.

A jegyző az adott év január 15-én és október 1-jén rendelkezésre álló adatok feldolgozása után minden év január 31-ig és október 31-ig a KIR programba rögzíti a településen élő összes hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló létszámát, külön nyilvántartva az óvodával jogviszonyban álló gyermekek, az alapfokú és középfokú

iskolával tanulói jogviszonyban álló tanulók létszámát, a Korm. rend. 22. § (2) bekezdés e) pontja szerint.

Az adatszolgáltatás alapján 2016. januárjában:

- *Hátrányos helyzetű gyermekek száma:*
 - Óvoda: 67
 - Általános iskola: 275
 - Középfokú intézmény: 158
- *Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek száma:*
 - Óvoda: 79
 - Általános iskola: 282
 - Középfokú intézmény: 193

Az adatszolgáltatás alapján 2016. októberében:

- *Hátrányos helyzetű gyermekek száma:*
 - Óvoda: 74
 - Általános iskola: 276
 - Középfokú intézmény: 172
- *Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek száma:*
 - Óvoda: 56
 - Általános iskola: 239
 - Középfokú intézmény: 136

2.2. A gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó adatok

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a gyermekétkeztetést az általa fenntartott és működtetett gyermekjóléti alapellátást (bölcsődei ellátás, gyermekek átmeneti gondozása) és szociális alapellátást (kiskorú fogyatékosok nappali ellátása) nyújtó, valamint köznevelési intézményekben (óvodák), illetve a közigazgatási területén működő állami fenntartású köznevelési intézményekben biztosítja.

Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye 12 tagintézményében önálló főzőkonyhák működtetésével történik a gyermekétkeztetés biztosítása.

A gyermekek egészséges fejlődése, egészségének védelme érdekében a bölcsődei ételmezés során az alábbi jogszabályt és táplálási irányelveket veszik figyelembe:

- A 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásai,
- Az egészséges csecsemőtáplálkozást meghatározó szakmai irányelvek,
- A korosztály sajátosságaiból adódó egyéni és speciális táplálkozási irányelvek.

Az ételek elkészítése során célként határozták meg a higiénés követelmények betartását, korszerű konyhatechnikai eljárások alkalmazását, valamint az élvezhető minőség garantálását.

A bölcsődei ellátás során a gyermekek napi energia szükségletének 75%-át szükséges biztosítani két főétkezés (reggeli, ebéd) és két kis étkezés (tízórai, uzsonna) formájában. A tagintézmények konyháin a HACCP betartása mellett, a dietetikus útmutatása szerint, az

élelmezésvezető által készített egységes étlap alapján készülnek az ételféleségek. Több tagintézményben folytatott ellenőrzést a NÉBIH. Az ellenőrzések kisebb hibáktól eltekintve jó eredménnyel zárultak, igazolva a gyermekétkeztetés megfelelő színvonalát.

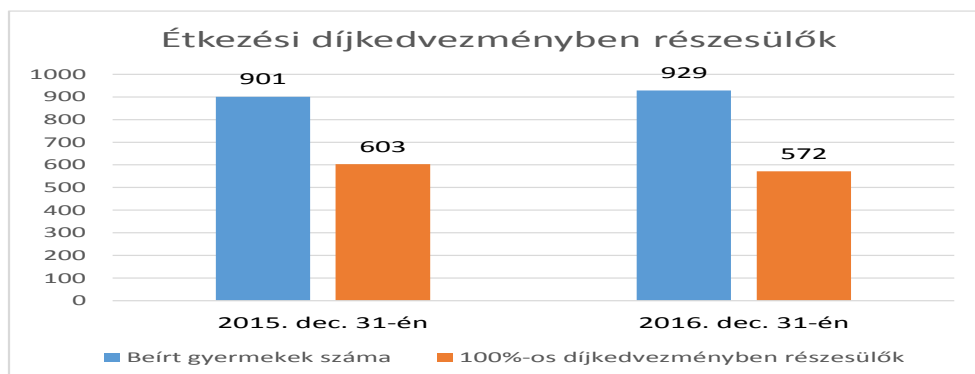
A közétkeztetési rendelet szabályainak elfogadtatása érdekében a szülők körében több alkalommal is tartottak ételbemutatót, ételkóstolót és tájékoztató előadásokat, mellyel az egészséges életmódra nevelés elvét is népszerűsítették a családok körében.

Diétás étkeztetés:

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézményében a diétás étkeztetés feltételei adottak, hiszen a Honvéd Utcai Tagintézmény főzőkonyháján teljes egészében biztosítottak a diétás ételek elkészítéséhez, előállításához szükséges személyi, tárgyi és műszaki feltételek. Elsődlegesen ebbe a tagintézménybe nyernek felvételt a táplálkozási zavarokkal küzdő gyermekek, azonban előfordul, hogy a nevelési év során derül ki egy-egy ellátott kisgyermek esetében a diéta szükségessége. Amennyiben megoldható, akkor áthelyezik a kisgyermeket a Honvéd Utcai Tagintézménybe. Ha ez nem kivitelezhető, akkor a tagintézményekben kiszállítás útján oldják meg a diétás étkeztetést. Természetesen az érintett tagintézményekben az előírásokat szigorúan betartva, külön kezelik a diétás ételféleségeket. A gyermekek többsége tej, tojás, glutén, gabonafélékre érzékeny. Minden esetben gasztroenterológus szakorvos véleménye határozza meg a diéta irányát és időtartamát. A gyermek étlapját ennek alapján állítja össze a dietetikus. Az ételallergiás kisgyermekek száma egyre növekvő tendenciát mutat, ami felhívja a figyelmet egy újabb diétás konyha kialakításának szükségességére.

Az ingyenes bölcsődei és óvodai gyermekétkeztetés kiterjesztésére vonatkozó jogszabály módosítás jelentős mértékben megnövelte a normatív kedvezményre jogosultak körét, mely már 2015. év végén is jól láthatóvá vált. Megállapítható, hogy az ellátottak megközelítően háromnegyede valamilyen jogcímen ingyenesen étkezik a bölcsődékben. Legtöbbször a család jövedelmi viszonyai alapján részesülnek az ingyenes gyermekétkeztetés kedvezményében, mivel vagy rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek, vagy a család egy főre jutó havi jövedelmének összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíj járulékkal csökkentett összegének 130%-át. Szintén jelentős a három vagy annál több gyermekkel rendelkező családok száma is az ingyenesen étkezők között, számuk az elmúlt években nőtt. A családok számára jelentős segítség az étkezési támogatás. Ugyanakkor, az ikres családok esetében, amennyiben nincs másik gyermek a családban és kettes ikerpárról beszélünk, igen nagy teher, ha nem esnek bele az egy főre jutó jövedelem alapján igénybe vehető kedvezménybe sem. Olykor minimális összegen múlik, hogy nem kerülnek be a kedvezményezett körébe. Ebben az esetben a két gyermek ellátására a szülő közel 30.000 forintot fizet ki, ami jelentős teher a családnak. A családok tájékoztatást kapnak az igénybe vehető kedvezményekről, és különös figyelmet fordítanak a bölcsődék a nehéz szociális körülmények között élő családok tájékoztatására.

A kedvezmények igénybevétele az alábbiak szerint alakult:

2016. decemberében a 100 %-os díjkedvezményre jogosult 572 gyermek közül 354 fő a család alacsony jövedelme alapján vált jogosulttá a kedvezményre. Ezen kívül igénybe tudta még venni a három vagy több gyermekes családokból 116 fő, tartós betegség miatt 70 fő, rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesülő 31 gyermek, valamint 1 fő nevelőszülőnél elhelyezett gyermek.

Debrecen Megyei Jogú Város Városi Szociális Szolgálat a fogyatékos gyermekek nappali ellátása keretében biztosítja – a Sodexo Magyarország Kft. közreműködésével – a gyermekek étkeztetését.

DMJV Városi Szociális Szolgálat az alábbi két telephelyen végzi a kiskorú fogyatékosok nappali ellátását:

- Újkerti Gondozó Szolgálat Böszörményi Úti Fogyatékosokat Ellátó Intézmény (4032 Debrecen, Böszörményi út 148. sz.)
- Újkerti Gondozó Szolgálat Ibolya Utcai Fogyatékosokat Ellátó Intézmény (4027 Debrecen, Ibolya utca 24. sz.)

A nappali ellátás engedélyezett férőhelyének száma telephelyenként 20-20 fő.

DMJV Önkormányzata Közgyűlése a 28/2015. (II. 26.) határozatával 2015. április 1. napjától az Ibolya utcai intézményre vonatkozóan a férőhely-kijelölés határozatlan időre történő mellőzését, valamint a mellőzés időtartama alatt az ellátottakkal kötött megállapodások meghosszabbításának tilalmát rendelte el.

A nappali intézményben a fogyatékos gyermekek ellátása során nyújtott étkeztetésre a gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított, Gyvt. szerinti gyermekétkeztetés szabályait alkalmazzák.

A *Böszörményi úti* fogyatékos személyek nappali ellátásában 2016. 01. 01. - 2016. 12. 31. időszakra vonatkozóan 2 269 ellátási nap teljesült, az ellátottak száma 9 fő volt.

Egész évben 19 fő vette igénybe a gyermekétkeztetést, évközben azonban a kedvezmény mértéke több esetben is változott.

- 7 ellátott részesült 100%-os normatív kedvezményben, összesen 998 adagot vettek igénybe.
- 12 ellátott részesült 50%-os normatív kedvezményben, összesen 1098 adagot vettek igénybe.
- 1 ellátott részesült 50%-os normatív kedvezményen felüli + 25%-os rászorultsági kedvezményben, összesen 143 adagot vett igénybe.

Az *Ibolya utcai* fogyatékos személyek nappali ellátásában 2016. 01. 01. - 2016. 12. 31. időszakra vonatkozóan 612 ellátási nap teljesült, az ellátottak száma 2,43 fő.

A gyermekétkeztetést 5 fő vette igénybe 2016-ban:

- 2 ellátott részesült 100%-os normatív kedvezményben, összesen 118 adagot vettek igénybe.
- 3 ellátott részesült 50%-os normatív kedvezményben, összesen 465 adagot vettek igénybe.

A két telephelyen összesen 2016. évben 2822 étkezési napot vettek igénybe, amely 11,19 fő gyermekétkeztetését jelenti.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában működő óvodák közül egy rendelkezik önálló főzőkonyhával, 32 intézményben pedig a Sodexo Magyarország Kft. közreműködésével történik a gyermekek étkeztetése.

Az étkezési díjkedvezményben részesülők száma az alábbiak szerint alakult 2016. évben:

<i>Étkező gyermekek száma az intézményben 2016. május:</i>	6142
<i>Térítésmentesen étkezők száma összesen:</i>	4893
<i>Térítésmentesen étkezők közül</i>	
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül	641
- tartósan beteg vagy fogyatékos	314
- családjában tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek	77
- családjában három vagy több gyermeket nevelnek	917
- nevelésbe vételét rendelte el a gyámhatóság	43
- családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjárulékkal csökkentett, azaz nettó összegének 130%-át.	2901

A **Debreceni Intézményműködtető Központ** (a továbbiakban: DIM) 2013. május 1. napjától látja el a gyermekétkeztetési feladatokat az állami fenntartásba vett debreceni székhelyű köznevelési intézményekben. A gyermekétkeztetés vásárolt közszolgáltatással kerül megoldásra külső szolgáltató cég bevonásával, az ellátási helyek száma 2016. évben 41 volt.

Az ellátást igénybe vevők az ellátásért térítési díjat kötelesek fizetni. A gyermekétkeztetés intézményi térítési díjának alapja az ételmezés nyersanyag költségének egy ellátottra jutó napi összege. A térítési díjakat Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése rendeletben határozza meg. A személyi térítési díjakat az Önkormányzat rendelete alapján – figyelembe véve a Gyvt.-ben biztosított normatív kedvezményeket – az ellátást biztosító intézmény vezetője állapítja meg.

A DIM-ben 2016. évben 8369 db normatív kedvezményre jogosító határozatot adtak ki.

<i>A normatív kedvezményes étkezők száma 2016. évben</i>										
	100% RGYK	100% RGYK óvoda	50% 3 v. több gyermekes	50% RGYK	50% Tartós beteg/ fogyatékos	100% Nevelésbe vett gyermek	100% 3 v. több gyermekes ÓVODA	100% Jövedelem alapján ÓVODA	100% Tartós beteg/ fogyatékos ÓVODA	Összesen
Általános iskola	2257	0	1287	0	390	130	0	0	0	4064
Általános iskolai kollégium	92	0	3	0	12	18	0	0	0	125
Gimnázium	0	0	163	35	27	3	0	0	0	228
Középiskolai kollégium	0	0	188	210	27	8	0	0	0	433
Óvoda	0	3	0	0	0	2	4	0	8	17
Óvoda kollégista	0	4	0	0	0	2	2	0	1	9
Szakiskola	0	0	8	10	33	37	0	0	0	88
Szakiskola kollégista	0	0	1	0	9	0	0	0	0	10
Szakközépiskola	0	0	65	31	9	3	0	0	0	108
ÖSSZESEN:	2349	7	1715	286	507	203	6	0	9	5082

Az ételmezési tevékenységet az intézmények esetében 7 főzőkonyha és 34 tálaló-, melegítőkonyha látja el.

A gyermekétkeztetés 2016. évi tényleges adagszámai:

INTÉZMÉNY TÍPUS	ÉTKEZÉSI TÍPUS				
	reggeli	tízórai	ebéd	uzsonna	vacsora
Fogyatékos személyek nappali intézményében ellátott gyermekek - ÁLTALÁNOS ISKOLA	20 684	54 886	60 060	49 364	19 075
Fogyatékos személyek nappali intézményében ellátott gyermekek - KÖZÉPISKOLA	2 612	6 320	7 320	5 897	2 552
Fogyatékos személyek nappali intézményében ellátott gyermekek - ÓVODA	2 116	5 214	5 431	4 190	1 951
ÓVODA - DIÉTÁS		138	138	110	
ÁLTALÁNOS ISKOLA		1 151 315	1 493 857	1 119 365	
ÁLTALÁNOS ISKOLAI KOLLÉGIUM	132		33		104
ÁLTALÁNOS ISKOLA - DIÉTÁS	404	18 485	30 142	17 530	368
ÁIK - ÁLTALÁNOS ISKOLA		3 544	3 887	3 089	
ÁIK - ÁLTALÁNOS ISKOLA KOLLÉGIUM	5 730	5 752	5 752	5 753	5 755
KÖZÉPISKOLAI KOLLÉGIUM	95 248		307 457		101 673
KÖZÉPISKOLAI KOLLÉGIUM - DIÉTÁS	1 518		6 346		1 172
ÁIK - KÖZÉPISKOLA	29 658		48 142		37 318
ÁLTALÁNOS ISKOLA - ERDEI ISKOLA	539	231	781	242	540
MINDÖSSZESEN	158 641	1 245 885	1 969 346	1 205 540	170 508

A DIM 26 ételmezésszervezője 50 köznevelési intézményben látja el az étkeztetéssel kapcsolatos ételmezésszervezői feladatokat.

Az étkezői létszám csökkenése, valamint a csoportos befizetési módot választók számának növekedése miatt csökkent a készpénzes fizetők száma. Így a költséghatékonyság szem előtt tartásával folyamatosan törekednek a leoptimalisabb befizetési napok megszervezésére. Minden hónap végén, illetve hónap elején, a tárgy hónap 10-éig biztosítják a térítési díj befizetésének lehetőségét. Az étkezői létszám 11 881 fő, ebből a csoportos beszédési megbízás fizetési módot választók száma 1 993 fő, ez a szám évről-évre növekvő tendenciát mutat.

A nyári szünet idején a fenntartó által kijelölt intézményben megszervezték az étkeztetést az Önkormányzat által biztosított nyári napközbeni felügyeletet igénybevevő tanulók részére. 2016. évben július hónapban 209 fő, augusztus hónapban 157 fő étkeztetéséről gondoskodtak.

A Gyvt. 21/C. §-a 2016. január 1-jétől történő hatályba lépésével kötelező ellátásként bevezetésre került a szünidei gyermekétkeztetés, amelyet a települési önkormányzat a szülő

kérelmére ingyenes déli meleg főétkezés biztosításával nyújt a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.

A szünidei étkeztetést 2016. évben 9 helyszínen biztosították. A tavaszi szünetben 254 fő, a nyári szünetben 507 fő, az őszi szünetben 242 fő, a téli szünetben 398 fő vett részt a szünidei gyermekétkeztetésben.

Továbbra is kiemelt figyelmet fordítanak az étkeztetés mechanizmusának folyamatos ellenőrzésére. Fontos számukra a jó kapcsolattartás a köznevelési intézmények vezetőivel, valamint az étkeztetést biztosító szolgáltató céggel. Céljuk, a számviteli és pénzügyi fegyelem szem előtt tartása mellett, az étkezést igénybe vevők minden igényt kielégítő ellátása.

3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény biztosítja a települések igazgatási önállóságát. A törvény 13. § (1) bekezdés 8. pontjának rendelkezése szerint a helyi önkormányzat feladata többek között a gyermekjóléti szolgáltatásokról és ellátásokról való gondoskodás.

A gyermekek védelmével kapcsolatos alapvető szabályokat az alábbi jogszabályok tartalmazzák:

- Magyarország Alaptörvénye
- a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.),
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.),
- a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény.

A Gyvt. 94. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat feladata a gyermekek védelme helyi ellátó rendszerének kiépítése és működtetése, a területén lakó gyermekek ellátásának megszervezése.

A személyes gondoskodást nyújtó ellátást – a Gyvt. 97. §-a alapján – a települési önkormányzat nem állami szervvel kötött szerződés útján is biztosíthatja.

DMJV Önkormányzata 2016-ban a Gyvt. 94. §-ában előírt, kötelezően ellátandó feladatai alapján az alábbi ellátási formákat biztosította:

Gyermejjóléti alapellátások:

- gyermekjóléti szolgáltatás keretében *család- és gyermekjóléti központ, család- és gyermekjóléti szolgálat*
- gyermekek napközbeni ellátása keretében *bölcsőde, alternatív napközbeni ellátás,*
- gyermekek átmeneti gondozása keretében *gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona.*

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata ellátási kötelezettségének – gyermekjóléti alapellátások biztosítása – a múlt évben is intézményhálózata útján, valamint ellátási szerződés keretében tett eleget.

2016. évben az önkormányzati fenntartású gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények az az alábbi ellátási formákat biztosították:

- **Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja:**
 - család- és gyermekjóléti központ
 - család és gyermekjóléti szolgálat
- **Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye:**
 - gyermekek átmeneti otthona
 - családok átmeneti otthona
 - alternatív napközbeni ellátás keretében a debreceni lakóhellyel rendelkező általános iskolás gyermekek nyári felügyelete
- **Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye**
 - bölcsődei ellátás

Ellátási szerződés keretében biztosított ellátások:

- **Héra Egyesület:** család- és gyermekjóléti szolgálat
- **Forrás Lelki Segítők Egyesülete:** család- és gyermekjóléti szolgálat
- **ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft.:** családok átmeneti otthona

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a jogszabályban kötelező feladatként meghatározott ellátásokról teljes körűen gondoskodik.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése a 224/2015. (XI. 19.) határozatával átszervezte 2016. január 1. napjával Debrecen Megyei Jogú Város Családsegítő és Gyermekjóléti Központját (4026 Debrecen, Mester u. 1.), valamint Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézményét (4032 Debrecen, Böszörményi út 68.) oly módon, hogy Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye feladatai közül a családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás feladatai 2016. január 1. napjával átkerültek Debrecen Megyei Jogú Város Családsegítő és Gyermekjóléti Központjához, mely intézmény Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja néven a család- és gyermekjóléti központ feladatait látja el a debreceni járás területén, valamint a család- és gyermekjóléti szolgálat feladatait látja el Debrecen Megyei Jogú Város meghatározott területein.

A fenti intézkedést az indokolta, hogy 2016. január 1-jei hatállyal módosult a Gyvt.-nek a gyermekjóléti szolgáltatásra vonatkozó szabályozása, amely szerint a gyermekjóléti szolgáltatás és a családsegítés 2016. január 1-jétől kizárólag egy szolgáltató keretében működtethető.

Az önkormányzat a családsegítés szociális szolgáltatást a Héra Egyesülettel (székhely: 4031 Debrecen, Tegez utca 112.), valamint a Forrás Lelki Segítők Egyesületével (székhely: 4028 Debrecen, Ember Pál utca 19.) kötött, határozatlan időre szóló ellátási szerződések útján biztosította Debrecen meghatározott területein. A Gyvt. módosítása szerint a családsegítés csak a gyermekjóléti szolgáltatással együtt működtethető 2016. január 1-jét követően, ezért a Közgyűlés 2015. november 19-ei döntése szerint a két szervezet ellátási szerződés keretében nyújtott feladatai 2016. január 1. napjától kiegészültek a gyermekjóléti szolgáltatás feladataival.

4. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában lévő gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények tevékenysége

a.) Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja

(a továbbiakban: DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja):

Székhelye: 4026 Debrecen, Mester u. 1.

Ellátottak számára nyitva álló helyiségei (területi irodák):

4002 Debrecen, Pacikert u.1.

4029 Debrecen, Víztorony u. 13.

4033 Debrecen, Süveg u. 3.

4225 Debrecen, Felsőjózsai u. 7.

4032 Debrecen, Böszörményi út 68.

DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja közös igazgatású önálló szervezeti egységeként Család- és Gyermekjóléti Központ, valamint Család- és Gyermekjóléti Szolgálat működik az intézmény székhelyén és az ellátottak számára nyitva álló helyiségeiben.

A székhelyen és valamennyi ellátottak számára nyitva álló helyiségben ellátják mindkét szervezeti egység feladatait. A Család- és Gyermekjóléti Központ feladatainak ellátásáról esetmenedzserek, tanácsadók: gyógypedagógiai és fejlesztőpedagógiai, pszichológiai, jogi, valamint a jelzőrendszeri koordinátor gondoskodnak, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnál pedig a családsegítők végzik a feladatokat.

Személyi feltételek:

Az intézmény személyi feltételei a jogszabályi előírásnak megfelelnek. 2016. január 1-jétől az intézmény létszáma 107 fő, melyből a szakmai létszám 102 fő, a szakmai munkát segítő munkatársak száma 5 fő.

A szakmai egységek 2016. január 15-ei létszám és szakképzettség szerinti megoszlása:

DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja - Intézményi szint		
Munkakör	Szakképzettség	Fő
Intézményvezető	Szakirányú felsőfokú végzettség, szakvizsgázott	1
Adminisztrátor	Szakirányú középfokú	2
Titkárnő	Szakirányú középfokú	-
Gépjárművezető	Szakirányú középfokú	2
Gazdasági összekötő	Felsőfokú végzettség	1
DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja – Család- és Gyermekjóléti Szolgálat		
Szakmai vezető	Szakirányú felsőfokú végzettség	1
Családsegítő	Felsőfokú végzettség	56,5
DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja – Család- és Gyermekjóléti Központ		
Szakmai vezető	Szakirányú felsőfokú végzettség, szakvizsgázott	1
Esetmenedzser	Felsőfokú végzettség	16
Szociális asszisztens	Szakirányú középfokú végzettség	1
	Szakirányú felsőfokú végzettség	17
Pszichológiai tanácsadó	Szakirányú felsőfokú végzettség	6
Fejlesztőpedagógiai tanácsadó	Szakirányú felsőfokú végzettség	2,5
Összes dolgozói létszám:		107

A jogszabályoknak megfelelően minden évben továbbképzési terv és kimutatás készül a szakmai továbbképzési rendszerben résztvevőkről, mely szerint 87 alkalommal tudták biztosítani a képzéseken való részvételt az intézmény munkatársai részére.

A múlt évben a munkatársak az intézményben megszervezett éves tanácskozásokon, szakmaközi megbeszéléseken, szakmai napokon, valamint hetente egy alkalommal csoportos esetmegbeszélésen vettek részt, ezen kívül telephelyenként 2 alkalommal csapatépítő tréninget is szerveztek.

Tárgyi feltételek:

Az intézmény elhelyezkedése, alapterülete, felszereltsége megfelelő feltételeket biztosít a szakmai munkához a székhelyen és az ellátottak számára nyitva álló helyiségekben egyaránt, azonban az intézmény feladatellátását szolgáló Debrecen, Mester u. 1. szám alatti ingatlan, a Debrecen, Böszörményi út 68. szám alatti ingatlan baloldali ingatlanrésze, a Debrecen, Víztorony u. 13. szám alatti ingatlan, valamint a Debrecen, Süveg u. 3. szám alatti ingatlan nem akadálymentesített.

A Család- és Gyermekjóléti Központ adatait a tárgyi feltételek hiányosságai miatt (akadálymentesítés hiánya) az eljáró hatóság ideiglenes hatállyal, 2016. december 31-i záró időponttal jegyezte be. A szolgáltatói nyilvántartási rendszerben történő határozatlan időre szóló bejegyzéshez az Önkormányzatnak gondoskodnia kell a fenti ingatlanok külső és belső akadálymentesítésének elvégzéséről.

Az akadálymentesítésekkel kapcsolatos eddigi önkormányzati intézkedések:

- A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program TOP-6.6.2-15 kódszámú a „Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése” című pályázati felhívás keretében a Család- és Gyermekjóléti Központ elhelyezésére szolgáló új intézményi központ felépítése valósul meg a Debrecen, 21205 helyrajzi számú, Debrecen, Nádor utcai ingatlanon. A projekt befejezésének várható időpontja 2018. december 31. Az új épület teljes mértékben kiváltja majd az intézmény feladatellátását szolgáló Mester utca 1. szám, és a Böszörményi út 68. szám alatti ingatlanokat.
- A TOP-6.5.1-15 „Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése” tárgyú felhívás keretében „A Csapókerti Községi Ház épületének energetikai korszerűsítése” című projekt valósul meg, mellyel várhatóan megoldódik a Család- és Gyermekjóléti Központ Debrecen, Süveg u. 3. szám alatti ellátottak számára nyitva álló helyiségeinek akadálymentes megközelíthetősége. Amennyiben a pályázat keretében mégsem valósul meg a belső akadálymentesítés, annak megoldása további feladatot jelent az Önkormányzat számára.
- A Család- és Gyermekjóléti Központ Debrecen, Víztorony u. 13. szám alatti ellátottak számára nyitva álló helyiségei akadálymentesítésével kapcsolatos felmérések megtörténtek, mely alapján megállapítást nyert, hogy annak megoldása igen költséges lenne.

A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet 50. § (1) bekezdése szerint a 2016. december 31-én vagy azt követően hatályukat veszítő ideiglenes hatályú bejegyzések hatályát hivatalból, kizárólag ellátási érdekből 2018. december 31-éig meghosszabbíthatja a működést engedélyező szerv, ha a fenntartó benyújtja a határozatlan idejű bejegyzéshez szükséges feltételek megteremtésére vonatkozó szakmai tervét.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése a 32/2017. (II. 16.) határozatában foglaltak szerint vállalta, hogy a Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja Debrecen, Mester u. 1. szám alatti székhelyének, továbbá az intézmény feladatellátását szolgáló Debrecen, Böszörményi út 68. szám, a Debrecen,

Víztorony u. 13. szám, valamint a Debrecen, Süveg u. 3. szám alatti ellátottak számára nyitva álló helyiségek akadálymentes megközelíthetőségét és az épületek belső akadálymentesítését vagy az épületek más ingatlannal történő kiváltását az intézmény család- és gyermekjóléti szolgálata, valamint a család- és gyermekjóléti központja szolgáltatásainak biztosítása céljából legkésőbb 2018. december 31. napjáig megvalósítja.

A működést engedélyező hatóság az önkormányzat által benyújtott szakmai terv alapján DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja adatai bejegyzésének hatályát meghosszabbította 2018. december 31-ig.

DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja által ellátandó célcsoportok:

- 0-18 éves korosztály teljes vertikumával, holisztikus szemléletben,
- válsághelyzetben levő várandós anyák,
- betegségben szenvedők, egészségi állapotukban ellátásra szorulóknak, mentálisan sérültek, pszichiátriai betegek, valamint fogyatékos személyek,
- szenvedélybetegek,
- adósságterhekkel, lakásproblémával küzdők,
- alacsony jövedelmű egyedül élők,
- gyermeküket egyedül nevelők,
- hajléktalan személyek,
- idős személyek,
- megváltozott munkaképességűek,
- tartósan munka nélkül lévők,
- többgyermekes családok.

Az ellátandó terület és jellemzői:

Az intézmény Család- és Gyermekjóléti Központjának ellátási területe a debreceni járás, azaz Debrecen és Hajdúsámson települések. A 2016. évi – Magyar Államkincstár által közölt – adatok szerint Debrecenben 204.867 fő, Hajdúsámsonban 13.935 fő volt a lakosságszám.

Az intézmény ellátási területén a területi jellemzők sokrétű, településrészenként változó képet mutatnak.

A külterületek egyes részein a kertesi ingatlanok még mindig elhanyagoltak, esetenként a víz, a villany sincs bevezetve. A helyi munkalehetőségek korlátozottak, a nagy távolságok és a dráguló tömegközlekedés, valamint az alacsony képzettség miatt a kiemelkedés nehéz. A magas munkanélküliségi arányok miatt a családok anyagi, szociális helyzete változatlan, a munkalehetőségek száma minimálisnak mondható (Bayk András kert, Biczó István kert, Pac, Mészáros Gergely kert, Szepes). Jellemzően megnőtt a párkapcsolati, kapcsolattartási, gyermeknevelési problémák miatt kialakult konfliktusok száma, melyekkel az intézményt felkeresik az ügyfelek. A sokproblémás családok, azon belül a gyermekek gondjainak, veszélyeztetettségének kezelése az elmúlt évben jelentős feladatot rótt a területen dolgozó családsegítőkre (Biczó István-kert, Bayk András kert, Bánk).

A Csapókert kertvárosias lakóterület, főként középosztálybeli a lakosság összetétele. A külterületeken, tanyavilágban (Gáspár György kert, Méhéskert, Dombostanya, Tornyostanya, Domokos Márton kert, Harstein kert, Bellegelő kert, Nagycsere, Haláp, Szikigyakor, Apafa, Pallag, Kismacs) élők a mélyszegénység jellemző, akik halmozott problémákkal, megélhetési nehézségekkel küzdenek. A városban teljesen ellehetetlenült családok többnyire kihúzódnak a külterületekre az olcsóbb lakhatási lehetőségek miatt.

A lakóparkokban magasan kvalifikált családok laknak, akiknél a szociális problémák kevésbé jelentkeznek, bár a hitelfelvétel következtében keletkezett anyagi nehézségekkel többen küszködnek. Ezekben a családokban a családtagok elfoglaltságából adódóan gyakoriak a kapcsolati problémák.

Kismacson és Józsan a városból kiköltözött, középosztálybeli lakosok száma jelentősen növekedett az elmúlt években. Józsa régi, falusias városrészében jellemzően tősgyökeres lakók élnek, míg az újonnan épült negyedekben ugyancsak magasan kvalifikált lakosság a jellemző. A lakosság összetételében, iskolai végzettségét tekintve és anyagi lehetőségeiket nézve, az építkezéseknek köszönhetően fellendülés figyelhető meg. A kliensek körében általánosságban az egyik nagy problémát a munkanélküliség okozza, hiszen ez összefüggésben van akár az egyének egészségi és mentális állapotával, az egész család élethelyzetével, életmód stabilitásával, valamint a családban élő gyermekek testi, lelki, erkölcsi, érzelmi fejlődésével. Az ellátási területre a veszélyeztető tényezők közül legjellemzőbb a szegénység, munkanélküliség, devianciák, lakhatási problémák, igazolatlan iskolai hiányzások.

A Család- és Gyermekjóléti Központ Debrecen egész területén kívül Hajdúsámson területén is ellátja a család- és gyermekjóléti központ számára előírt feladatokat, ahol az előregedő népesség, a munkanélküliség és a romló jövedelmi viszonyok szintén problémát jelentenek.

Az intézmény által nyújtott szolgáltatások:

A családsegítést és a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó két szakmai egység közötti együttműködési megállapodás az Szt., valamint Gyvt. alapján meghatározza a szakmai munkájuk tartalmát, a kompetenciahatárokat és az együttműködés módját.

Az intézmény általános és speciális szolgáltatásokat nyújt a szociális és mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából.

A családsegítés keretében végzett tevékenységet – a szolgáltatást igénybe vevő érdekében, mások személyiségi jogainak sérelme nélkül – a szükséges mértékig kiterjeszti az igénybe vevő környezetére, különösen családjának tagjaira.

A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszert működtet.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

Az intézmény a család- és gyermekjóléti szolgáltatás feladatait tájékoztatás nyújtásával, szociális segítőmunkával, valamint más személy, illetve szervezet által nyújtott szolgáltatások, ellátások közvetítésével látja el.

2016-ban DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja ügyfélforgalma összesen 16.877 fő volt.

Az utóbbi négy évben az alapellátás, valamint a hatósági intézkedések során érintett gyermekek száma az alábbiak szerint alakult:

Év	Alapellátás (fő)	Védelembe vétel (fő)	Ideiglenes hatállyal kiemelt (fő)	Nevelésbe vétel (fő)
2013.	1669	282	29	394
2014.	1773	256	48	373
2015.	1819	190	38	255
2016.	1491	484	37	422

Az ágazatban bekövetkezett jogszabály változások a veszélyeztetett gyermekek számát is befolyásolták Debrecen város vonatkozásában oly módon, hogy 2016. évben összeadódott a városban működő család- és gyermekjóléti szolgálatoknál, valamint a család- és gyermekjóléti központban megjelenő, illetve nyilvántartott veszélyeztetett kiskorúak száma. Debrecen Megyei Jogú Város területén élő *veszélyeztetett gyermekek száma* 2013-ban 2483 fő, 2014-ben 2528 fő, 2015-ben 2357 fő, míg *2016-ban 2808 fő volt.*

(A veszélyeztetettség olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.)

A jogszabályváltozás következtében 2016. január 1-jétől az intézmény feladata bővült, valamint más struktúrában működik, ezért a két szervezeti egység, a Család- és Gyermekjóléti Központ, valamint a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szakmai tevékenységét külön-külön mutatjuk be.

➤ **Család- és Gyermekjóléti Központ**

DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja önálló szakmai egységeként működő Család- és Gyermekjóléti Központ (a továbbiakban: gyermekjóléti központ) ellátási területén – a saját intézményi keretek között működő család- és gyermekjóléti szolgálaton kívül – az alábbi szervezetek végzik a családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás feladatait:

- A Héra Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (4031 Debrecen, Pósa u. 1.)
Ellátási terület: Nagysándor telep, Téglagyár, Nagy Mihály kert, Ondód, Nagymacs, Köntöskert, Csige kert, Hatvan utcai kert, Domokos Márton kert
- A Forrás Lelki Segítők Egyesülete Mentálhigiénés Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (4031 Debrecen, Kishegyesi út 36.)
Ellátási terület: Tócskert, Tócsvölgy, Postakert, Széchenyi-kert, Vargakert
- A Nyíradonyi Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ Gyermekjóléti Szolgálat Hajdúsámsoni Központ Gyermekjóléti Szolgálat Hajdúsámsoni Területi Iroda Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (4251 Hajdúsámson, Árpád u. 22.)
Ellátási terület: Hajdúsámson közigazgatási területe

A gyermekjóléti központ általános szolgáltatási feladatain túl a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat biztosít, a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó

hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet lát el, valamint szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő család- és gyermekjóléti szolgálatok számára.

A gyermekjóléti központ a járás területén működő család- és gyermekjóléti szolgálatok részére együttműködési megállapodásban megfogalmazottak szerint biztosítja a speciális szolgáltatások elérhetőségét.

A gyermekjóléti központ feladatai:

Javaslattevél hatósági intézkedésre:

A gyermekjóléti központ esetmenedzsere javaslatot tesz a gyámhatóság részére a gyermek

- védelembe vételére,
- megelőző pártfogására,
- ideiglenes hatályú elhelyezésére,
- nevelésbe vételére,
- családba fogadására, illetve harmadik személynél történő elhelyezésének kezdeményezésére.

A hatósági intézkedésekre vonatkozó részletes adatokat a 25. oldalon lévő táblázat tartalmazza.

A gyermeket fenyegető közvetlen és súlyos veszély esetén elég a veszély tényét és jellegét megnevezni, és a többi adat feltárásának mellőzésével, telefonon haladéktalanul, majd azt követően elektronikus formában javaslatot tenni a hatóság intézkedésére. A hiányzó adatokat utóbb a hatóság felhívásától függően kell beszerezni.

Ha a javaslattevélre a család- és gyermekjóléti szolgálat kezdeményezése alapján kerül sor, a gyermekjóléti központ javaslatában megjelöli a kezdeményező család- és gyermekjóléti szolgálat és a gyermeket gondozó családsegítő személyét. Védelembe vétel esetén a javaslatot mérlegelés nélkül, azonban szükség szerint kiegészítve továbbítja 3 munkanapon belül a gyámhatóság felé. A gyermekjóléti központ kezdeményezi a gyámhatóságnál a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtását, pénzfelhasználási tervet készít, együttműködik az eseti gyámmal, valamint ellenőrzi a pénz határozat szerinti felhasználását.

Gyermekevédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés alatt álló gyermek védelme:

A gyermekevédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés alatt álló gyermek esetében a gyermekjóléti központ szolgáltatásait a gyámhatóság, illetve a bíróság határozata alapján kell biztosítani.

A gyermekevédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés alatt álló gyermek esetében az esetmenedzser

- együttműködik a megelőző pártfogó felügyelővel,
- tájékoztatja a gyámhatóságot a gyermek veszélyeztetettségére vonatkozó körülményekről,
- elkészíti az egyéni gondozási-nevelési tervet, szervezi a megvalósítását,
- közreműködik a családból kiemelt gyermek visszahelyezésében, utógondozásában,
- a megelőző pártfogó felügyelővel szükség szerint közösen végeznek családlátogatást és hallgatják meg a gyermeket.

Az esetmenedzser a védelembe vétel felülvizsgálata során tájékoztatja a gyámhatóságot a védelembe vétel körében végzett tevékenységéről, javaslatot tesz a védelembe vétel

fenntartására vagy megszüntetésére, valamint megelőző pártfogás alatt álló gyermek esetén a megelőző pártfogás fenntartására vagy megszüntetésére, illetve más gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó intézkedések megtételére.

Egyéni gondozási-nevelési terv:

Az egyéni gondozási-nevelési terv elkészítésébe és megvalósításába az esetmenedzser bevonja:

- a gyermeket és családját,
- a család- és gyermekjóléti szolgálatot,
- megelőző pártfogás alatt álló gyermek esetében a megelőző pártfogót, és
- az eset szempontjából érintett, szükséges szolgáltatásokat nyújtó intézményeket, szolgáltatókat, személyeket és az egyéb közvetített ellátásban, szolgáltatásban dolgozókat.

A gyermekjóléti központ készíti az egyéni gondozási-nevelési tervet a védelembe vétel során. Az egyéni gondozási-nevelési terv megvalósítását az esetmenedzser értékeli, szükség esetén jelzéssel él a gyámhatóság felé.

Családból kiemelt gyermek visszahelyezésének, családba fogadásának elősegítése:

Amennyiben a családból kiemelt gyermek visszahelyezése nem lehetséges, családba fogadását kell elősegíteni. A gyermek visszahelyezése érdekében az esetmenedzser együttműködik a gyermekvédelmi gyámmal, ennek körében támogatja a szülőket, a családba fogadó személyt.

Az esetmenedzser javaslatot tesz a gyámhatóság felé a kapcsolattartás formájának és módjának megváltoztatására, ha a szülők vagy a kapcsolattartásra jogosult más személy körülményeiben, életvitelében beállt változás azt indokoltá teszi.

Az esetmenedzser a visszahelyezett gyermek utógondozását a gyámhatóság határozata alapján látja el. Ennek keretében segíti a gyermek családjába történő visszailleszkedését, lakókörnyezetébe történő beilleszkedését, tanulmányai folytatását vagy az iskolai végzettségének, szakképzettségének megfelelő munkahely felkutatását.

Statisztikai mutatók a 2016. évben indult eljárásokról:

Családok száma összesen:	940
Gyermekek száma összesen:	1373
ebből	
- a lezárt esetek száma:	286
- védelembe vett gyermek száma:	484
- családba fogadott gyermek száma:	156
- nevelésbe vett gyermekek száma:	422
- ideiglenes hatállyal elhelyezett gyerekek száma:	37
- utógondozott gyermekek száma:	33
- védelembe vételi tárgyalások száma:	140
- védelembe vétel során felülvizsgálati tárgyalások száma:	126
- nevelésbe vételi tárgyalások száma:	29
- nevelésbe vétel során felülvizsgálati tárgyalások száma:	84
- megelőző pártfogás alatt álló gyermekek száma:	17
- esetkonferenciák száma:	386

Hajdúsámsonban a hatósági intézkedés nyomán gondozott kiskorúak száma 2016. évben összesen 159 fő volt. Ebből védelembe vett 83 fő, ideiglenes hatállyal elhelyezett 9 fő, nevelésbe vett 59 fő, utógondozás (szakellátásból kikerült) 8 fő volt.

Speciális szolgáltatások:

A gyermekjóléti központ az általános szolgáltatási feladatain túl az alábbi speciális szolgáltatásokat is nyújtja:

- kapcsolattartási ügyelet,
- gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat,
- utcai szociális munka,
- kórházi szociális munka,
- jogi tájékoztatásnyújtás és pszichológiai tanácsadás,
- családkonzultáció, családterápia, családi döntéshozó konferencia,
- fejlesztő pedagógiai szolgáltatás,
- járási jelzőrendszeri koordinációs feladatok ellátása.

▪ *Kapcsolattartási ügyelet:*

A kapcsolattartási ügyeletet az intézmény valamennyi munkatársának részvételével biztosították. A kapcsolattartási ügyelet célja, hogy a gyermek számára minél konfliktusmentesebbé tegye a kapcsolattartást az arra jogosult személlyel, valamint a kapcsolattartási koordinátor és a munkatársak képessé tegyék a családot a közös együttműködésre azért, hogy kikerüljenek az intézményes keretek közül.

A kapcsolattartás lebonyolítására ügyeleti beosztás szerint, 3-4 munkatárs részvételével került sor (péntek-szombat). A kapcsolattartási ügyeletre az elmúlt évekhez viszonyítva egyre több az igény, azonban az intézményi kapacitások szűkösek. 2016. évben az intézményben *megvalósuló kapcsolattartások száma* a korábbi évekhez képest emelkedést mutat, *563 alkalommal* vette igénybe ezt a speciális szolgáltatást *84 gyermek* és családja.

A szolgáltatást igénybevevő ellátottak számára nyitva álló helyiségekben az alábbiak szerint valósult meg kapcsolattartás:

<i>A szolgáltatást igénybevevő ellátottak számára nyitva álló helyiségek:</i>	<i>Megvalósult alkalmak száma</i>
Mester utca 1. sz.	190
Víztorony utca 13. sz.	137
Böszörményi út 68. sz.	208
Pacikert utca 1. sz.	26
Felsőjózsa utca 7. sz.	2
	<i>Összesen: 563</i>

Hajdúsámsonban nincs lehetőség a kapcsolattartási ügyelet működtetésére, mivel a család- és gyermekjóléti szolgálat jelenleg nem rendelkezik megfelelő feltételekkel a kapcsolattartás biztosítására. A 2016. év során *2 esetben érkezett család Hajdúsámson területéről*. Az egyik esetben a szülők a kapcsolattartási ügyelet segítségével rendezték a problémáikat, a másik esetben a kapcsolattartásra jogosult a kapcsolattartási kötelezettségének a bírósági rendelkezés ellenére sem tett eleget.

Az elmúlt évben 46 alkalommal készült összefoglaló, javaslattevő a hatóságok (gyámhatóság, bíróság, törvényszék, rendőrség) részére, a kapcsolattartási alkalmak tapasztalatairól.

A szülők közötti kommunikáció és együttműködés kialakítását a kapcsolattartási koordinátor és a kapcsolattartási ügyeltesek tájékoztatással, segítő beszélgetéssel, tanácsadással kezelik. A kapcsolattartási koordinátort 123 alkalommal kereste fel a gondozó vagy kapcsolattartó szülő a kapcsolattartásban való elakadás miatt. A kapcsolattartás zökkenőmentes lebonyolítását szükség esetén mediáció alkalmazásával is segítették. *A mediáció lehetőségét 23 alkalommal biztosították.*

▪ *Gyermekevédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat:*

A készenléti szolgálat az intézmény nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetek megoldásában nyújtott segítséget, tanácsadást, tájékoztatást. A készenléti ügyelet idején az intézmény munkatársa köteles az erre a célra fenntartott mobiltelefont olyan módon üzemeltetni, hogy a hívást észlelje és annak adminisztrációját el tudja készíteni. Minden telefonhívásról, eseményről feljegyzés készült a készenléti naplóban. Amennyiben szükséges volt, értesítették az illetékes gyermekjóléti szolgálatot, hatóságot. A készenléti telefon munkaszüneti napokon is éjjel-nappal, 24 órán keresztül hívható volt.

2016. évben 94 hívás volt, 6744 óra készenléti ügyelet mellett.

A készenléti szolgálat telefonszáma a 06-52/447-724, mely megegyezik a gyermekjóléti központ telefonszámával, és az elérhetőség biztosítása céljából záraskor a készenléti szolgálat részére biztosított mobiltelefon számára irányítják át.

A hívások jelentős része kapcsolattartási ügyben történt. A hívások között igen sok volt az információ, illetve tájékoztatás kérése. Jellemzően olyan családokkal kapcsolatban vagy családoktól érkezett telefonhívás, akik az intézmény ügyfelei.

▪ *Utcai szociális munka:*

Feladata a magatartásával testi, lelki, értelmi fejlődését veszélyeztető, a szabadidejét az utcán töltő, kallódó, csellengő gyermek segítése, valamint a lakóhelyéről önkényesen eltávozó, vagy gondozója által a lakásból kitett, ellátás és felügyelet nélkül maradó gyermek lakóhelyére történő visszakerülésének elősegítése, szükség esetén átmeneti gondozásának vagy gyermekevédelmi gondoskodásban részesítésének kezdeményezése. Célja az iskolai órákról távolmaradó és az iskolából kimaradó tanköteles korú gyerekek elérése az utcai szociális munka eszközeivel, a gyermekek integrálása a veszélyeztetettség kezelését végző intézmények és szolgáltatások felé. Így elérhető a veszélyeztetettség csökkentése, a gyermekek közvetítése a gyermekjóléti alapellátás intézményei és szolgáltatásai felé, a devianciák felé sodródás megelőzése, az iskolai tanulmányok folytatásának elősegítése, lehetőség szerint a gyermek családját bevonva.

Az utcai szociális munka keretében a gyermekeknek szóló, beilleszkedésüket, szabad idejük hasznos eltöltését segítő programokat szerveznek az érintett gyermekek lakókörnyezetében, az általuk látogatott bevásárlóközpontokban vagy DMJV Család- és Gyermekevédelmi Központjában. A programokba lehetőség szerint a gyermek családját is bevonják. Célcsoportja azok a tanköteles korú gyerekek, akik iskolai tanítási időben plázában, játékteremben, vasútállomáson, felnőtt szórakozóhelyen találhatók, azok a gyermekek, akik esti és éjszakai órákban otthonuktól távol tartózkodnak, valamint azok a gyerekek, fiatalok, akikkel kapcsolatban utcai szabálysértésről, deviáns viselkedésről jelzés érkezik (pl. drogfogyasztás, közösséget zavaró viselkedés).

Ezek alapján az elérés módszerei:

- az utcai felderítő munka,
- a nevelési-oktatási, gyermekevédelmi, egészségügyi intézmények és lakossági jelzések alapján,
- a gyermek saját (önkéntes) megkeresése alapján.

Az utcai szociális munka keretében nagy hangsúlyt fektetnek a gyermekek tájékoztatására az iskolákban és a gyermekintézményekben. A tájékoztatást abból a célból nyújtják, hogy a

bajbajutott gyermekek tudjanak segítséget kérni, ismerjék a szolgáltatások elérhetőségét, a készenléti szolgálat működését.

Utcai szociális munka keretében *5 alkalommal* érkezett névtelen bejelentés köztéren *kolduló gyermekekről*, amely 9 kiskorút érintett. A jelzés érkezését követően az utcai szociális munkások azonnal a helyszínre mentek és megtették a szükséges intézkedést.

▪ *Kórházi szociális munka:*

A kórházi szociális munka célja, hogy a kórházi védőnővel és a szociális szakemberrel együttműködve – a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikán, valamint a Kenézy Gyula Kórház- és Rendelőintézet Szülészeti és Nőgyógyászati Osztályán – a válsághelyzetben lévő várandós nők, anyának és gyermekének segítséget nyújtsanak a gyermeket veszélyeztető tényezők megszüntetésében. Továbbá a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Gyermekgyógyászati Klinika, valamint a Kenézy Gyula Kórház- és Rendelőintézet Gyermek- és Ifjúságpszichiátriai Osztálya gyermekelhanyagolás és gyermekbántalmazás észlelése esetén jelzéssel él a területileg illetékes család- és gyermekjóléti szolgálat, illetve a hatóság felé, a további bántalmazás megakadályozása érdekében. A kórházi védőnővel és a klinikai szociális munkásokkal továbbra is szorosan együttműködve végezték munkájukat. Az elmúlt év során kapcsolatba kerültek segítségnyújtás céljából a Kenézy Gyula Kórház- és Rendelőintézet Felnőtt Pszichiátriai Osztálya munkatársaival, valamint belgyógyászati osztályok munkatársaival is.

Az elmúlt évi esetek: gyermekbántalmazás (2 eset), elhanyagolás (22 eset), drogfogyasztás, gyógyszerre alkoholfogyasztás (9 eset), nem megfelelő lakhatási körülmények, családi körülmények (16 eset), egyéb veszélyeztetés (21 eset).

▪ *Családkonzultáció, családterápia, családi döntéshozó konferencia:*

Pár- és családkonzultáció segíthet, ha a család egy tagjánál alakult ki valamilyen probléma és a kialakult helyzet hatással van az együtt élő, vagy akár a tágabb család tagjaira is (például tanulási zavar alakult ki a gyereknél, krónikus betegséggel küzd valaki a családban). Párkonzultáció, párterápia esetén a pár mindkét tagja, míg családkonzultáción, családterápián akár több generáció is jelen lehet. *A gyermekjóléti központ által biztosított szolgáltatást 85 fő vette igénybe.*

▪ *Pszichológiai tanácsadás:*

A gyermekjóléti központ által biztosított pszichológiai tanácsadást DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja Család- és Gyermekjóléti Szolgálatától 272 fő, a Héra Család- és Gyermekjóléti Szolgálatától 6 fő, a Forrás Család- és Gyermekjóléti Szolgálatától 18 fő, és a Hajdúsámsoni Család- és Gyermekjóléti Szolgálatától 15 fő vette igénybe.

A problémák: családi, kapcsolati konfliktus (200), kapcsolattartási konfliktus (57), válás utáni alkalmazkodási nehézség (6), krízishelyzet (32), bántalmazás (83), iskolával összefüggő zavarok (szorongás, teljesítményzavar, zaklatás, kirekesztés, magatartás, beilleszkedési problémák) (77), hangulatzavar (36), étkezési zavar (5), szorongásos zavar (43), pszichoszomatikus tünetzavar (11), aktuális döntési szituációban segítségnyújtás (6), gyással járó veszteség feldolgozás (10).

A tanácsadók *egyéb szakmai tevékenysége:* esetmegbeszélő csoportok szervezése, vezetése, felkérésre szakvélemények készítése, hatósági meghallgatásokon, tárgyalásokon való részvétel, szakmai konzultációk biztosítása, protokollok kidolgozásában való részvétel, szaktanácsadóként való részvétel különféle csoportokban.

▪ *Jogi tanácsadás:*

A gyermekjóléti központ által biztosított *jogi tanácsadást 417 fő vette igénybe.*

A probléma jellegét tekintve – amellyel kapcsolatosan jogi tanácsadást kívántak igénybe venni – kiemelt helyen az anyagi, a családi-kapcsolati és a foglalkoztatással kapcsolatos problémák álltak. A vagyonszétválás megosztásával felmerülő jogi probléma, a közös lakás használata, illetve a közös tulajdonban lévő ingatlan megosztása tekintetében jellemző, hogy a hitellel, jelzáloggal terhelt ingatlanok esetén a házasság vagy az élettársi kapcsolat megromlásához már eleve a megnövekedett hitel, a fizetőképzetlenség társult. Sok esetben derült fény arra, hogy az ügyfelek nem vették igénybe a devizahitelek megsegítésére vonatkozó jogszabályban biztosított állami segítséget, vagy a pénzintézetek megoldásra irányuló megkereséseit figyelmen kívül hagyták.

Jellemzővé vált, hogy az ügyfelek jelentős száma az interneten elérhető tartalmak összegyűjtésével próbálja megoldani és megérteni a jogi jellegű problémáikat, ami jelentős gondot okoz, tekintettel arra, hogy a jogszabályok időbeli hatályára, jogi ismereteik híján nem figyelnek, így téves információkhoz jutnak, amit nehéz orvosolni.

▪ *Fejlesztő pedagógiai szolgáltatás:*

Célja, hogy segítsék a hátrányos helyzetű, tanulási nehézséggel küzdő gyermekeket tanulmányaik felzárkóztatásában. A tanév során folyamatosan biztosítják a fejlesztő foglalkozásokon való részvétel lehetőségét, emellett nyári pótvizsgára való felkészítést is szerveznek. A foglalkozások tervezését segítette a tanulókról kiállított szakvélemény, megfigyelések, tapasztalatok a teljesítményükkel kapcsolatban és az adott iskola jelzései. A jövőben is mindent megtesznek annak érdekében, hogy segítsék a hátrányos helyzetű, tanulásban kiszolgáltatott gyermekeket.

A gyermekjóléti központ által biztosított *fejlesztő pedagógiai szolgáltatást 70 fő vette igénybe.*

Sajnos egyre nő azoknak a gyerekeknek a száma, akik komoly nehézségekkel küzdenek a felzárkóztatást tekintve. Az iskolásoknál a helytelen olvasástechnika, szövegértés, rossz helyesírás, a nem megfelelő számolási rutin jelenti a legnagyobb problémát, amely az előkészítő időszak (1.-2. osztály) alapvető hiányossága. A rosszul rögzült ismeretek javíttatására a későbbiekben egyre nehezebb megoldást találni.

▪ *Jelzőrendszer működtetésével kapcsolatos feladatok:*

A jelzőrendszer segítségével feltárják az ellátási területen jelentkező gyermekek veszélyeztetettségét kiváltó lehetséges okokat, és prevenciós jellegű tevékenységek szervezésével, biztosításával igyekeznek csökkenteni azokat.

Feladat a családokkal kapcsolatban álló intézményrendszer működésének koordinálása, a kommunikáció és az információáramlás csatornáinak feltárása és megerősítése, a családok köré rendeződött intézményi hálózat kiépítése és szükség szerinti képzése.

A gyermekjóléti központ főbb feladatai a jelzőrendszer járási szintű koordinálása körében:

- szakmai támogatást nyújt a szakmaközi megbeszélések, az éves szakmai tanácskozás szervezéséhez, valamint az éves jelzőrendszeri intézkedési tervek elkészítéséhez és összehangolásához,
- a család- és gyermekjóléti szolgálat megkeresése alapján segítséget nyújt a gyermekjóléti központ feladatkörébe tartozó vagy szakmai támogatást igénylő esetekben,
- megbeszélést kezdeményez a jelzőrendszer működésével kapcsolatban,
- jelzést tesz a jelzési vagy együttműködési kötelezettség elmulasztása esetén a további intézkedések megtétele érdekében.

A gyermekjóléti központban a feladatok ellátását, illetve azok koordinálását járási jelzőrendszeri tanácsadó végzi.

➤ **Család- és Gyermekjóléti Szolgálat**

Az ellátottak számára nyitva álló helyiségek (területi irodák):

Debrecen, Mester u. 1. sz. /székhely/

Ellátási terület: Füredi út – Hadházi út – Nyíl utca – Árpád tér – Rakovszky utca – Hajnal utca – Wesselényi utca – Erzsébet utca – Nyugati utca – Pesti utca által határolt terület - Mészáros Gergely kert - Szepes

Debrecen, Süveg u. 3. sz.

Ellátási terület: Vámospércsi út – Faraktár utca – Luther utca – Keresszegi út – Ótemető utca – Rakovszky utca – Árpád tér - Kassai út által határolt terület - Gáspár György kert - Méhéskert – Dombostanya - Tornyostanya - Bellegelő kert - Nagycsere - Haláp - Szikigyakor

Debrecen, Víztorony u. 13. sz.

Ellátási terület: Vámospércsi út – Faraktár utca – Keresszegi út – Ótemető utca – Rakovszky utca – Hajnal utca – Vágóhíd utca – Diószegi út által határolt terület - Bayk András kert

Debrecen, Pacikert u. 1. sz.

Ellátási terület: Diószegi út – Vágóhíd utca – Wesselényi utca – Mikepércsi út által határolt terület – Bánk - Biczó István kert – Pac – Fancsika - Boldogfalvi kert – Epreskert – Tégláskert – Basahalom - Majorság

Debrecen, Felsőjózsa u. 7. sz.

Ellátási terület: Alsójózsa – Felsőjózsa - Harstein kert - Domokos Márton kert egy része

Debrecen, Böszörményi út 68. sz.

Ellátási terület: Kassai út – Árpád tér – Nyíl utca - Hadházi – Füredi út – Böszörményi út– Nagyerdőtölgyessel határolt terület – Úrrétje – Akadémiakert – Kertváros – Tócióliget – Pallag – Kismacs – Monostor dűlő – Apafa

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (a továbbiakban: gyermekjóléti szolgálat) a Gyvt. 39. §-a szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat, valamint a családsegítés Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti feladatait látja el.

A szolgáltatás során jelentkező legjellemzőbb problémátípusok az anyagi, megélhetési, lakhatással összefüggő gondok, melyek szorosan összefüggnek az életviteli, párkapcsolati, valamint gyermeknevelési problémákkal is, melyet a következő táblázat adatai is tükröznek:

<i>Probléma típus</i>	<i>Személyek száma elsődleges probléma szerint</i>		<i>Problémák halmozott száma</i>	
	<i>0-17 évesek</i>	<i>18 évtől</i>	<i>0-17 évesek</i>	<i>18 évtől</i>
Életviteli	109	268	225	389
Ebből: szenvedélybetegség	82	212	211	334
Családi- kapcsolati konfliktus	180	231	239	325
Családon belüli bántalmazás	37	26	82	33
Elhanyagolás	76	-	111	-
Ebből: oktatási, nevelési elhanyagolás	30	-	51	-
Gyermeknevelési	181	527	231	273
Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	50	-	67	-
Magatartászavar, teljesítményzavar	83	-	136	-
Fogyatékoság	4	8	4	17
Lelki - mentális	59	70	111	206
Egyéb egészségi probléma	118	97	127	210
Foglalkoztatással kapcsolatos	6	39	6	192
Anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő)	295	1039	409	1176
Ügyintézésrel kapcsolatos	2	191	6	320
Információkérésrel kapcsolatos	1	34	3	77
Egyéb	97	194	108	202
<i>Összesen</i>	<i>1298</i>	<i>2724</i>	<i>1865</i>	<i>3420</i>

A gyermekjóléti szolgálat – összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal – szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. Tevékenysége körében az alapszolgáltatásokon túl

- folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,
- meghallgatja a gyermek panaszát, annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést,
- segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását.
- felkérésre környezettanulmányt készít.
- biztosítja a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket.
- részt vesz a külön jogszabályban meghatározott Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában.

A gyermekjóléti szolgálat feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében:

- figyelemmel kíséri az ellátási területen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,
- tájékoztatást nyújt a gyermeki jogokról, a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról, és segíti a hozzájutást,
- meghallgatja és orvosolja a gyermekek panaszát,
- megszervezi a családtervezési, pszichológiai, nevelési, egészségügyi, mentálhigiénés és káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadást és a hozzájutást,
- segíti a szociális válsághelyzetű várandós anyát, a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz a hozzájutást,
- szabadidős programokat szervez, hivatalos ügyek intézését segíti, felkérésre környezettanulmányt készít,
- részt vesz a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetésében, a jelzőrendszeri együttműködést biztosítja,
- a veszélyeztetettséggel kapcsolatos jelzést fogadja, intézkedéséről tájékoztatja a jelzést tevőt,
- feltárja a veszélyeztetettséget előidéző okokat, megoldásukra javaslatot készít,
- segíti a nevelési-oktatási intézmények gyermek- és ifjúságvédelmi feladatait,

- segítséget nyújt a hivatalos ügyek intézésében,
- a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében iskolai szociális munkát biztosíthat,
- tájékoztatást nyújt az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokról, illetve az örökbefogadás lehetőségeiről.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a kialakult veszélyeztettség megszüntetése érdekében:

- elősegíti a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását, a családi konfliktusok megoldását, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,
- kezdeményezi az egyéb gyermekjóléti alapellátások, a szociális alapszolgáltatások, különösen a családsegítés, egészségügyi ellátások, pedagógiai szakszolgálatok igénybevételét,
- javaslatot készít hatósági gyermekvédelmi intézkedésekre, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására, megszüntetésére,
- együttműködik a pártfogó felügyelői szolgálattal, az esettérítés, az esetvezetés megkönnyítése céljából családsegítők és pszichológus szakember részvételével hetente belső eszmegbeszélést tart.

A gyermekjóléti szolgálat a szociális segítőmunka keretében

- segíti az igénybevevőket a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozásában, a családban élő gyermek gondozásában, ellátásának megszervezésében,
- koordinálja az esetkezelésben közreműködő szakemberekkel való együttműködést,
- az aktuális probléma megoldásában érintett összes szakember és a gyermekjóléti központ bevonásával eszmegbeszélést, illetve eszmekonferenciát szervez.
- legalább hathavonta értékeli az esetkezelés eredményességét,
- a szociális segítőmunka során legalább havi három személyes találkozást kell megszerveznie és dokumentálni családonként,
- folyamatosan figyelemmel kíséri a családot veszélyeztető körülményeket és a veszélyeztetett személy, illetve a család szolgáltatások és ellátások iránti szükségleteit.
- a válsághelyzetben levő várandós anyát segíti a támogatásokhoz, ellátásokhoz, szükség esetén a családok átmeneti otthonában elhelyezni,
- segíti a gyermeket, illetve a családját az átmeneti gondozáshoz való hozzájutásban, az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszüntetésében, illetve elősegíti a gyermek mielőbbi hazakerülését,
- szabadidős és közösségi programokat szervez,
- a hivatalos ügyek intézésében való közreműködés körében segítséget és tájékoztatást nyújt,
- a gyámhatóság, valamint a gyermekjóléti központ felkérésére a gyermekvédelmi nyilvántartás megfelelő adatlapját kitöltve környezettanulmányt készít,
- örökbefogadásnál, elmaradt utánkövetség esetén tájékoztatást nyújt a kijelölt gyámhatóság számára az örökbe fogadott gyermek fejlődéséről, körülményeiről és a családba való beilleszkedéséről,
- a gyermekjóléti szolgálat eszmegbeszélést kezdeményez, ha a gyermekjóléti központ szakmai támogatását igényli, vagy a gyermekjóléti központ feladatkörébe tartozó szolgáltatás, intézkedés szükségessége merül fel,
- a gyermeket fenyegető közvetlen és súlyos veszély esetén haladéktalanul, a gyermekjóléti központ értesítése mellett, közvetlenül tesz javaslatot a hatóság intézkedésére.

A gyermekjóléti szolgálat családsegítői 2016-ban 1491 gyermek esetében alapellátás keretén belül biztosították a szociális segítőmunkát, 20 esetben pedig csak egyszeri

tanácsadás is elegendőnek bizonyult. Azon jelzésekre reagálva, vagy önkéntes megkeresések kapcsán valósult meg egyszeri tanácsadás, amikor a családsegítők egyáltalán nem tapasztaltak, vagy nem tapasztaltak olyan mértékű veszélyeztetettséget, ami indokolta volna a szociális segítőmunka megkezdését.

A gyermekjóléti szolgálat szakmai tevékenységei 2016. évben:

<i>Megnevezés</i>	<i>Szolgáltatásban részesülők száma</i>
Információnyújtás	2264
Segítő beszélgetés	3395
Tanácsadás	634
Ügyintézéshez segítségnyújtás	911
Konfliktuskezelés	23
Kríziskezelés	50
Közvetítés ellátásokhoz való hozzáféréshez (pénzbeli)	725
Közvetítés ellátásokhoz való hozzáféréshez (természetbeni)	300
Közvetítés másik szolgáltatáshoz	32
ebből: átmeneti gondozásba	24
Közvetítés központhoz	47
Szociális segítő tevékenység: saját ügykörben	880
Szociális segítő tevékenység: egyéni gondozási- nevelési terv megvalósításába központ által bevonva	211
Szociális segítő tevékenység: szociális válsághelyzetben lévő kiskorú anya gondozása	8
Esetkonferencia	339
Esetmegbeszélés	104
Csoportmunka	166
Egyéni és csoportos készségfejlesztés	100
Közösségfejlesztés	46
Környezettanulmány elkészítésében való közreműködés	226
Családlátogatás	3750
Adományközvetítés	2611

A fenti táblázatban összefoglalt adatokból is kitűnik, hogy a családgondozást tervezetten, rendszerszemléletű szociális munka keretében látják el, melynek során:

- támogatják a gyermeket, az egyént az őt veszélyeztető körülmények elhárításában, személyisége helyes irányú fejlődésében,
- segítik a szülőket a gyermekek gondozásában, ellátásuk megszervezésében és a családban jelentkező működési zavarok megszüntetésében,
- gyermekvédelmi közvetítő eljárást, mediációt vállalnak vagy közvetítenek a működési zavarok mielőbbi elhárítása érdekében.

Védelembe vételi eljárás indulása esetén a leggyakoribb veszélyeztető tényezők az 50 órát meghaladó igazolatlan hiányzás, gyermeknevelési, elhanyagolási probléma, családi-kapcsolati, ebben az esetben elsősorban kapcsolattartási problémákból fakadó szülők közötti folyamatos konfliktushelyzet fennállása, ami miatt a gyermek megfelelő érzelmi fejlődése nem biztosított. Ritkább esetben került sor védelembe vételi eljárásra szabálysértés elkövetése, illetve szülői ház engedély nélküli elhagyása, családon belüli bántalmazás kapcsán. Ezekben az esetekben összetett problémák vannak jelen a családban.

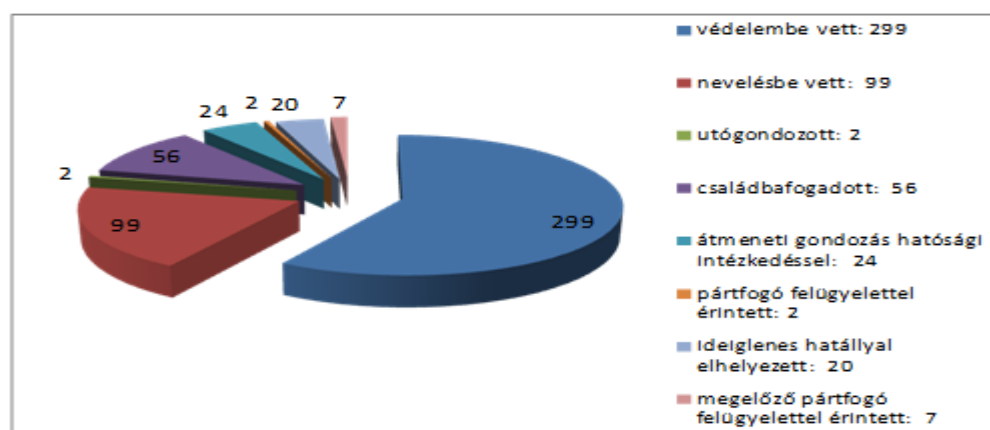
Négy alkalommal rendőri intézkedést kellett kérni az intézmény különböző telephelyein mind a kliensek, mind a munkatársak védelmében.

Azonnali intézkedésre, ami ideiglenes hatályú elhelyezést vont maga után, több alkalommal is sor került. 7 esetben küldtek tájékoztatást a szülészeti osztályokra, hogy az újszülött nem hazaadható, mivel nem voltak megfelelőek az otthoni körülmények, illetve a gyermek ellátásra alkalmas személy nem volt családja környezetében.

A nevelésbe vételt többek között a szülők életmódja, a gyermekek elhanyagolása - mely nem volt megszüntethető a védelembe vétel elrendelésével - tette szükségessé. A legtöbb ilyen esetben védelembe vétel keretein belüli szociális segítőmunka volt folyamatban, de sem a gyerekek, sem a szülő nem mutatott együttműködést a veszélyeztető tényezők megszüntetésére. Nevelésbe vett gyermekek családjába történő visszagondozását gyakran nehezíti, hogy a szülők élethelyzete évek óta változatlan, alapvető probléma náluk a rendszeres foglalkoztatás hiánya és az ebből adódó anyagi nehézségek, illetve a motiválatlanság.

Esetlezárásra veszélyeztetettség megszűnése, nagykorúság és területi illetékesség megváltozása miatt került sor.

A gyermekjóléti központ a családsegítőket 2016. évben összesen 509 hatósági gyermekvédelmi intézkedés alatt álló kiskorú esetében vonta be szociális segítőmunka végzésére, melynek megoszlása:

A szűnidei gyermekétkeztetéssel kapcsolatos feladatok:

A települési önkormányzat területi illetékesség szerint megküldte a gyermekjóléti szolgálatok részére a gyermekétkeztetésre jogosultak listáját (1136 fő volt a kötelezően ellátandó gyermekek száma). A családsegítők az intézmény nyilvántartásában szereplő családokon kívül számos családot kerestek fel és tájékoztatták a szülőket az étkezés igénybevételének lehetőségéről és ajánlották fel az intézmény szolgáltatásait. Ezekben az esetekben többnyire nem volt indokolt a szociális segítőmunka megkezdése, egyszeri tanácsadásban részesültek az érintettek. Igyekeztek valamennyi családdal felvenni a kapcsolatot családlátogatás keretén belül. Azokban az esetekben, ahol a család nem tartózkodott otthon, értesítést hagytak, hogy igény esetén a törvényes képviselők keressék fel a családsegítőket ügyfélfogadási időben.

Jelzőrendszeri feladatok:

A jelzőrendszer segítségével az intézmény munkatársai feltárják az ellátási területen jelentkező gyermekek veszélyeztetettségét kiváltó lehetséges okokat, és prevenciós jellegű tevékenységek szervezésével, biztosításával igyekeznek csökkenteni azokat.

Feladat:

- figyelemmel kísérni a településen élő családok, gyermekek, személyek életkörülményeit, szociális helyzetét, gyermekjóléti és szociális ellátások, szolgáltatások iránti szükségességét, gyermekvédelmi vagy egyéb hatósági beavatkozást igénylő helyzetét,
- tájékoztatni a jelzésre kötelezetteket a jelzés lehetőségéről, továbbá felhívni a figyelmüket a jelzési kötelezettségük írásban történő teljesítésére,

- fogadni a beérkezett jelzéseket, felkeresni az érintett személyt, családot, a szolgáltatásokról tájékoztatást adni,
- a probléma jellegéhez a veszélyeztetettség mértékéhez az egyén, gyermek, család szükségletéhez igazodó intézkedést tenni a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve megszüntetése érdekében,
- veszélyeztetettség esetén kitölteni a gyermekjóléti nyilvántartás vonatkozó adatlapjait,
- az intézkedés tényéről tájékoztatni a jelzéstevőt,
- a beérkezett jelzésekről, megtett intézkedésről heti jelentést készíteni a gyermekjóléti központnak,
- jelzőrendszeri szereplők együttműködésének koordinálása érdekében esetmegbeszélést szervezni, melyről feljegyzést készítenek,
- az érintett ügyében a kijelölt járási jelzőrendszeri tanácsadó részvételével, lehetőség szerint az érintetteket és a bevont segítők bevonva esetkonferenciát szervezni,
- éves szakmai tanácskozást tartani és éves jelzőrendszeri intézkedési tervet készíteni,
- kapcsolatot tartani az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálattal,
- évente 6 alkalommal szakmaközi megbeszélést szervezni,
- a veszélyeztető tényezők megszüntetését célzó cselekvési tervet kidolgozni,
- az éves szakmai tanácskozást február 28-ig kell megszervezni a jelzőrendszeri tagok meghívásával,
- az éves jelzőrendszeri intézkedési tervet, az éves szakmai tanácskozást követően minden év március 31-ig elkészíteni,
- szakmai támogatás szüksége esetén haladéktalanul megkeresni a gyermekjóléti központot.

Mindezek mellett a szakmai konzultáció lehetőségét biztosítja az intézmény a jelzőrendszeri tagok részére, vagy kezdeményezik a szakmai konzultáció megvalósulását.

A jelzőrendszeri felelős feladatainak ellátását a területi vezetők végzik.

2016. évben összesen 29 esetben tartottak szakmaközi megbeszélést. Ebből 2 esetben az adósságkezelési szolgáltatásban érintett szakemberek, szolgáltatók képviselői részére, 3 esetben a Haláp és Nagycsere tanyaprogramjában érintett szakemberek részére. 11 esetben a jogszabályi változások az integráció témakörében, azaz a gyermekjóléti központ és a gyermekjóléti szolgálat feladatmegosztása tekintetében, illetve a jelzőrendszert érintő jogszabályi változások témájában valamennyi jelzőrendszeri tag részére és végül 13 esetben a gyermekbántalmazás, kompetenciahatárok témájában valamennyi jelzőrendszeri tag részére tartottak szakmaközi megbeszélést.

A jelzőrendszeri tagok bevonásával 775 esetben szerveztek esetkonferenciát és 521 esetben tartottak a jelzőrendszeri tagokkal esetmegbeszélést.

2016-ban a gyermekjóléti szolgálathoz 1180 jelzés érkezett: egészségügyi szolgáltatóktól 42 esetben, a védőnői szolgálattól 74 esetben, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatóktól 75 esetben, a köznevelési intézményektől 398 esetben, a rendőrségtől 75 esetben, ügyészségtől/bíróságtól 3 esetben, egyházi/társadalmi szervezetektől 13 esetben, állampolgároktól 56 esetben, az önkormányzattól 18 esetben, a gyámhatóságtól 426 esetben.

Az előző évhez képest jelentősen megnőtt az egészségügyi szolgáltatóktól, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatóktól, valamint a gyámhatóságtól érkezett jelzések száma, viszont ahogy az 2015-ben is tapasztalható volt, a köznevelési intézményektől érkező jelzések száma most is csökkenő tendenciát mutat.

Bűnmegelőző tevékenység:

A bűnmegelőző tevékenység egyrészt a gyermekekre, gyermekes családokra, másrészt szakemberek képzésére irányult. A rendőrség, áldozatsegítő- és jogvédő iroda, pártfogó felügyelői szolgálat, javítóintézet, területi gyermekvédelmi szakszolgálat, gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona, társadalmi, egyházi és civil szervezetek, önkéntes segítők, hallgatók egyaránt partnereik voltak minden kezdeményezésben.

A Kábítószerügyi Egyeztető Fórum megbeszélésein és rendezvényein folyamatosan jelen volt az intézmény.

Az intézmény ellátottak érdekeit szolgáló egyéb tevékenységei, a megvalósult programok:

<i>Helyszínek/programok:</i>	<i>Időpont:</i>
<i>Böszörményi út 68.</i>	
Méliusz Könyvtár Papírszínház Meseelőadás, könyvtárlátogatással egybekötve	2016.03.24
Gyermeknapra prevenció program kézműves foglalkozás	2016.05.25
Őszi szünet- kézműves prevenció foglalkozás	2016.11.03
Őszi szünet - kézműves prevenció foglalkozás	2016.11.04.
Adventi kézműves foglalkozás	2016.12.13
Baba-mama Klub	2016. heti rendszerességgel
<i>Felsőőrsai út 7.</i>	
Baba mama klub minden héten szerdai napokon	2016. heti rendszerességgel
Kézműves foglalkozás húsvéti ünnepekhez kötődően	2016.03.17
Gyermeknapra prevenció programok	2016.05.25
Gyerektábor	2016.07.04-08.
Kreativitás -kézműves prevenció program "Halloween"	2016.10.20
Kreativitás dizájn csoport	2016. 11. 24.
Karácsonyi kézműves program	2016.12.22
Nyugdíjas program keretén belül karácsonyi program	2016.12.21
<i>Süveg utca 3.</i>	
Női tornakör	2016. heti rendszerességgel
Baba-mama Klub	2016.heti rendszerességgel
Aranydió kézműves programok- Csapókerti Általános Iskola alsó osztály	2016. heti rendszerességgel
<i>Pacikert u. 1.</i>	
Húsvéti készülődés	2016.03.24
Szabadidős program gyerekek részére a nyári szünetben film klub, karaoke klub	2016.06.23.,30.,07.07.,07.14.,07.21.,08.04.
Szabadtéri mozgásos foglalkozás	2016.06.29.07.13.07.20.,07.27.,08.03
Tolarenia=PAZ foglalkozás	2016.08.08. -08.12.
őszi prevenció kézműves foglalkozás	2016.10.13
Prevenció program, a Hátrányos Helyzetűekért Egyesülettel közös szervezésben	2016.12.13
Karácsonyi készülődés, kézműves program	2016.12.15
<i>Víztorony utca 13.</i>	
Húsvéti prevenció program	2016.03.24
Anyák napi prevenció program	2016.04.26
Gyermeknapra prevenció program	2016.05.20
Nyári kézműves alkotó tábor	2016.07.11-15-ig
Zenebölcső -Bóbita kör	2016.07.25-28, 08.15-19.
Kézműves foglalkozás a "Halloween" jegyében	2016.10.24
Adventi készülődés	2016.11.26
Mikulásváró program	2016.12.05
Karácsonyi készülődés, ünnepi program	2016.12.19
<i>Mester utca 1.</i>	
Húsvéti prevenció program	2016.03.24
Anyák napi prevenció program	2016.04.21
Gyermeknapra prevenció program	2016.05.26
Őszi prevenció program Halloween-i lampion készítés	2016.10.17
Karácsonyi prevenció program	2016.11.21
Karácsonyi prevenció program	2016.12.19
Háztartásgazdálkodási klub	2016.04.27,05.25,06.29.,09.28.,10.26,11.30.,12.07.

- *Adományozással kapcsolatos feladat:*

Az adományok fogadása, osztása alkalmat teremt az ügyfelekkel való kapcsolatfelvételt, a további problémákkal való foglalkozásra is. Az egyre nagyobb szegénységben élők számára az adományozás komoly anyagi segítséget jelentett.

Több felajánlónak köszönhetően folyamatos a ruhaosztás. Egyéb berendezési tárgyakat, bútort, háztartási gépeket egy-két esetben ajánlottak fel magánszemélyek a múlt évben. Bútor vagy más berendezési tárgyak tárolására nincs lehetőség, ha az ügyfél nem tudja vállalni az elszállítás, akkor továbbírányítják az adományt más szervezetek felé.

A különböző szervezetek az alábbiak szerint segítették az ügyfeleket a sokféle adománnyal: (Egész évben jelentős segítséget nyújtott a családoknak a Debreceni Karitatív Testület is, tevékenységéről az átfogó értékelés 12. pontjában írunk.)

Sorszám	Közreműködő szervezet	Adományozás időpontja	Gyermekek-családok száma	Kiosztás helyszíne	Adomány tartalma
2.	Debreceni Egyetem Különleges Orvos- és Mentőcsoport	2016.02.20.	200 fő	Pacikert u. 1. telephely	meleg étel, élelmiszersomag egészségügyi felmérés
3.	Polgármesteri Hivatal Szociális Osztály	2016.03. 02.	300 család	székhely és telephelyek	tartós élelmiszer
7.	Rotaract Hungary Klub	2016.10.11.	44 család	székhely	44 tartósélelmiszer csomag
8.	HBM Család, Esélyteremtési és Önkéntes Ház	2016.12.05	100 gyermek	Vasutas Művelődési Központ	100 mikulás csomag
9.	Debreceni Karitatív Testület Bihari Állami Gondozottak Egyesülete	2016.12.06.	333 gyermek	Debrecen Lovarda	csokoládé és műsor
10.	EURO Baptista Két Tanítási Nyelvű Iskola	2016.12.09.	12 gyermek	Angyalföld tér 7.	12 cipős doboz
13.	Ideal Med	2016.12.19	25 gyermek	székhely	gyermekjáték
14.	Polgármesteri Hivatal Szociális Osztály	2016.12.20.	300 család	székhely és telephelyek	tartós élelmiszer: édesség, olaj, kakaó, rizs, konzervek
15.	Kék Lovagok Rendészeti Motoros Klub	2016.12.23.	30 gyermek	Víg Mozi Debrecen	30 cipős doboz adomány és műsor
16.	Kék Lovagok Rendészeti Motoros Klub	2016.12.27	120 gyermek	székhely és telephelyek	120 cipős doboz

- *Tereptanári tevékenység:*

Az intézmény évek óta lehetőséget biztosít hallgatók terepgyakorlatához. Terepgyakorlatra különböző szociális képzésekből, közép- és felsőfokú oktatási intézményekből érkeztek hallgatók. Gyakorlóhelyet biztosítanak iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli képzésben résztvevők számára, 2016-ban *18 résztvevő végezte a terepgyakorlatát az intézményben,* illetve 2 esetben valósult meg csoportos intézménybemutató.

- *Pályázatok:*

2018. január 1-jétől a Gyvt. módosítása folytán az intézmény tevékenysége kiegészül, mely szerint a gyermekjóléti szolgálat a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, illetve a veszélyeztetettség feltárása és megszüntetése érdekében iskolai szociális munkát biztosíthat. Az iskolai szociális munka keretében a nevelési-oktatási intézménybe járó gyermeknek, családjának és a nevelési-oktatási intézmény pedagógusainak is támogatást, segítséget nyújt

a szolgálat a felmerült problémák kezelésében, a veszélyeztetettség megelőzésében, a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetésében.

2016. november 10-én benyújtásra került az EFOP 3.2.9. „Óvodai-iskolai szociális segítő tevékenység fejlesztése” című pályázat. A projekt célja a professzionális segítő munka megvalósítása a köznevelési intézményekben. Ennek érdekében kompetens szociális segítők bevonása, akik lokálisan tudnak reagálni az egyik legfontosabb szocializációs közegben, a nevelési-oktatási intézményekben felmerülő családi, kapcsolati, gyermekvédelmi problémákra. Ismerik a jelzőrendszer működését, illetve megismertetik azt a látókörükbe kerülő gyermekekkel, szülőkkel, pedagógusokkal.

Mivel 2018-tól kezdődően az óvodai-iskolai szociális tevékenység ellátása a család- és gyermekjóléti központok feladata lesz, a pályázat során lehetőség nyílik a szakmai munka előkészítésére. A pályázat elbírálása folyamatban van. A támogatás várható összege maximálisan 40 millió Ft.

- *Tapasztalatok, nehézségek:*

Az intézménynek a megnövekedett, illetve az egész járásra kiterjedő feladatellátására vonatkozó új szervezeti struktúrája elkészült, az új munkamódszerek kidolgozása megtörtént és bevezetése folyamatos. A törvényi változásokkal a speciális szolgáltatások elérése hatékonyabbá vált országos szinten, és ezeket a szolgáltatásokat többen igénybe tudják venni. A statisztikai adatok alapján a kapcsolattartás biztosítására is jelentősen megnőtt az igény. A megnövekedett hétvégi kapcsolattartási ügyeleti idő további leterheltséget jelent a szakemberek számára. Szociális segítőmunkát végeznek olyan szülőkkel is, akik különváltak és a kapcsolattartást a bíróság vagy a gyámhatóság intézményi keretek közé szabályozta. A nehézség, hogy a gyermeket nevelő szülőt és a kapcsolattartásra jogosult másik szülőt képessé kell tenni arra, hogy megfelelő módon tudjanak együttműködni a kapcsolattartás folyamatában, a gyermek egészséges személyiségfejlődése érdekében. A fokozatosság elvét betartva a feleket arra kell motiválni, hogy a kapcsolattartás folyamatában belső igényükké váljon, hogy az intézményi, mesterséges, ellenőrzött környezetet és körülményeket a természetes lakókörnyezet és közeg váltsa fel. Sajnos azonban a szülők nagyon sok esetben nem partnerek abban, hogy együttműködjenek a gyermekeik érdekében. Az ellennevelés az egyik fő probléma a különvált szülőknél. A családtagok gyakran nincsenek tisztában korlátaikkal, gyermekeiket gyakran saját céljaik, érdekeik megoldására használják, figyelmen kívül hagyva saját gyermekük helyzetét, érzéseit.

Másik probléma, hogy sok esetben olyan pszichés zavarokkal küzdenek az ellátottak, amelyek megnehezítik a velük való közös munkát. Azokban az esetekben, ahol a szülő pszichiátriai betegsége vagy mentális állapota miatt nem lesz alkalmas gyermekei nevelésére, a szülő nehezen vagy egyáltalán nem fogadja el a velük szemben felállított elvárásokat, nincs betegség tudata, így nagyon nehéz főleg a pszichiátriai beteg szülővel szociális segítőmunkát végezni. Amennyiben mégis felismerik a problémát és próbálnak életvitelükön változtatni, többnyire betegségük miatt sajnos erre nem képesek.

Nehézséget jelent azokkal az ügyfelekkel is a segítőmunka végzése - akik hosszabb idő óta a rendszerben vannak -, akik rendszeresen „játszmáznak”, nem fogadják meg sem az esetmenedzser, sem a családsegítő tanácsát, a szakemberekkel nem együttműködőek. Ezen esetekben gyakran előfordul, hogy kifogásolják a munkatársak szakmaiságát, erre hivatkozva több esetben kéri a családsegítő és/vagy esetmenedzser váltást, illetve folyamatosan újabb és újabb beadványokat nyújtanak be a bíróság, és a különböző hatóságok felé. Gyakran fenyegető kijelentéseket tesznek az intézmény munkatársaival szemben. Ezek az esetek mentálisan nagyon megterhelőek a szakemberek számára, frusztrációt alakít ki náluk, esetlegesen szakmai bizonytalanságot.

Az intézményben dolgozó szakemberek szoros szakmai kapcsolatot ápolnak, egymás szakmai munkáját és elhivatottságát kölcsönösen elismerik. Eredményként értékelhető, hogy

az eltelt év alatt sikerült olyan munkacsoportot, közösséget kialakítani, amelynek tagjai jó munkahelyi légkörben, egymással együttműködve, egymás munkáját segítve, hatékonyan tudnak együtt dolgozni. A családsegítők az esetmenedzserekkel jó szakmai kapcsolatot ápolnak, gördülékeny volt a közös munka.

Az intézmény folyamatosan tart szakmai egységeként és intézményi szinten, valamint a területi vezetők számára heti rendszerességgel szakmai megbeszéléseket, ahol tájékoztatást kapnak a munkájukhoz, napi tevékenységeikhez kapcsolódó szükséges szakmai és egyéb információkról. Heti rendszerességgel esetmegbeszélő csoportban vesznek részt a kollégák, valamint minden hónap utolsó csütörtöki napján kapcsolattartási ügyeleti megbeszélésen, ahol rendszeres és folyamatos a tapasztalatcsere. Az esetmegbeszélő csoportot vezető pszichológus az intézmény családsegítői és esetmenedzserei részére lehetőséget és szakmai háttérrel biztosít az esetvezetéssel kapcsolatos problémák megfogalmazására és a megoldások kidolgozására. A munkatársak igyekeztek jó szakmai kapcsolatot kialakítani a jelzőrendszer tagjaival, mely nagymértékben könnyítette munkájukat. Az esetkonferenciák szervezése során a munkatársak pozitív tapasztalatai, hogy a jelzőrendszer tagjai tekintettel voltak a rövid ügyintézési határidőre és legtöbb esetben részt vettek az esetkonferenciákon. Az elmúlt év összességében eredményesnek és sikeresnek mondható, mindezt tükrözi a lezárt esetek száma, a védelembe vételek nagymértékű megszüntethetősége.

Az átszervezés előnyei a tapasztalatok alapján:

- a kétszintű feladatellátás következtében nagyobb eséllyel jutnak hozzá a családok/gyerekek a speciális szolgáltatásokhoz,
- nagyobb hangsúlyt kapott a gyermekek védelmére irányuló tevékenység,
- a jelzőrendszeri munka hatékonyabbá vált,
- folyamatosan megvalósul a rendszerszemléleti segítő munka,
- az alap- és hatósági munkához kapcsolódó feladatok szervezeti elválasztásával a segítő/támogató funkció és a kontrollfunkció elkülönítése szintén előny, de vannak helyzetek, amikor hátrány.

Az átszervezés hátrányai a tapasztalatok alapján:

- kevesebb idő jut az idős, egyedülálló személyek gondozására,
- hierarchia jelenléte az együttműködésben,
- szakember hiány jelentkezése,
- dokumentációs nehézségek.

A kétszintű szolgáltatás bevezetésével felszínre kerültek olyan szakmai mulasztások, amelyek orvoslása nem tűr halasztást. Bár akadnak problémák az együttműködésben, a kompetenciahatárok meghatározásában, a kollégák nyitottak a korrekt szakmai párbeszédre. Javult a kapcsolat a jelzőrendszeri tagokkal, emiatt növekvő tendenciát mutat a jelzési kedv. Megkönnyítené a társszakmák együttműködését a körületekintő, minden részletre kiterjedő jogharmonizáció. Nagyon hasznosnak bizonyultak a szakmaközi megbeszélések. Ezeken helyi problémák megoldására születtek válaszok. A szakemberekkel való jó kapcsolat kialakítása nagyban segítette a munkájuk hatékonyságát. Az intézmény 2016-ban 21 szervezettel/intézménnyel kötött együttműködési megállapodást. A fent leírtak is hozzájárultak ahhoz, hogy gyakran a hatékony együttműködésnek köszönhetően nem került sor a gyermek családjából való kiemelésére.

- *Jövőbeli tervek, javaslatok:*

2018-tól az óvodai, iskolai szociális tevékenység ellátása a család- és gyermekjóléti központok feladata lesz, a szakmai munka előkészítésére nagy hangsúlyt kell fektetni. Amennyiben a fent említett pályázat pozitív elbírálást kap, már ebben az évben megkezdődhet az előkészítő tevékenység. A kétszintű szolgáltatás még mindig okoz szakmai

dilemmákat a szakemberek munkájában, így a folyamatos szakmai konzultációk a jövőben is elengedhetetlenek.

Az elmúlt évhez hasonlóan az Emberi Erőforrások Minisztériumának megkeresése alapján a járási család- és gyermekjóléti központok tevékenységének területi (regionális szintű) összehangolására és tevékenységük minőségének folyamatos javítására alkalmas, szakmai önállósággal rendelkező módszertani hálózat munkájában továbbra is részt vesz az intézmény.

A 2016-ban bekövetkezett jogszabályi változások alapján a gondozásban lévő családoknál havi három személyes találkozásnak kell megvalósulnia. Az intézmény munkáját jelenleg segítő két személygépkocsival nagyon nehéz az előírásnak megfelelni. A külterületen élő családok sok esetben nem tudják megoldani az intézménybe való bejutást, de esetükben szükséges az intenzív szociális segítőmunka végzése. Ezeken a területeken az intenzív családgondozást az ellátottak otthonaiban szükséges biztosítani, melyet a gépjárművek szoros időbeosztásával sem tud az intézmény minden esetben megoldani. Segítséget jelentene, ha több személygépkocsi - legalább három - állna rendelkezésre a szakemberek számára, hogy a külterületen élő ellátottakat intenzívebben tudják gondozni.

Az intézmény valamennyi telephelyéhez tartoznak külterületek, melyek közül vannak olyan településrészek, melyek Debrecenről kb. 12-20 km-re találhatóak, nagy területen fekszenek, valamint sok kisebb tanya alkotja. Haláp és Nagycsere területére is ez jellemző. Az ott élő lakosság segítése céljából jött létre a Tanyaprogram, melyben több szervezet mellett az intézmény is aktívan részt vesz. A program tanyabejárásokból, adományosztásokból áll, illetve igyekeznek a szakemberek abban segíteni az elszigetelten ott élő rászorultaknak, hogy a nagy távolság ellenére is a szolgáltatásokhoz hozzájuthassanak, mint például az egészségüghöz, ingyenes étkeztetéshez. A jövőben az intézmény célja, hogy valamennyi ellátottak számára nyitva álló helyiségeihez tartozó területre kiterjessze a Tanyaprogramot.

b.) *Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye*
(a továbbiakban: DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye)

Székhelye: 4024 Debrecen, Varga u. 23. szám

Az intézmény működési területe: Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területe

A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük – ide értve a gyermekgondozási díj folyósítása melletti munkavégzést is –, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő munkarendjéhez igazodik. A gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára kell biztosítani, akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége, akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, akinek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye feladata:

A Gyvt. rendelkezései értelmében a bölcsődei ellátás keretében a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását kell biztosítani. Bölcsődei ellátás keretében a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkt.) 4. § 25. pontja szerinti sajátos nevelési igényű gyermek nevelése és gondozása is végezhető. Bölcsődei ellátásban a sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek az augusztus 31. napjáig vehet részt, amelyben a hatodik életévét betölti.

Az alapellátáson túl, többek között időszakos gyermekfelügyelet, illetve játszócsoport, vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatás is biztosítható.

A bölcsődei nevelési év szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-éig tart. Bölcsődei ellátás keretében a gyermek 20 hetes korától nevelhető és gondozható 3 éves koráig. Ha a gyermek harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig. Ilyen esetben a szülő továbbmaradási kérelem benyújtásával élhet. A továbbmaradási engedélyt a következő év augusztus 31-ig kaphatja meg.

Intézményi férőhelyek, létszámadatok:

A gyermekvállalást követően a nők munkaerőpiacra történő visszatérése sokféle szempontból nehézségekbe ütközik. Az egyik legfőbb nehézség a bölcsődei férőhely kérdése. Szeptember-októberi kezdésre még viszonylag kiegyensúlyozottan található férőhely, azonban az év közbeni felvételek már komoly nehézségekbe ütköznek. Az ekkor bölcsődét kereső szülők komoly hátrányban vannak. Kénytelenek meghozni azt a döntést, hogy a tervezettnél előbb állnak munkába, vagy kockáztatják, hogy férőhely hiány miatt nem tudnak visszaállni a munkába. Az állam által finanszírozott gyermekvédelmi rendszer támogatja a munkaerőpiacra történő visszatérést, és a munkahelyek is egyre inkább segítik a munkavállalókat a munkavégzés és a gyermeknevelés összeegyeztetésében. Egyre több család, akik jogosultak a gyermekgondozási ellátás igénybe vételére, tervezi, hogy él a pénzbeli ellátásra való jogosultság melletti munkavállalás lehetőségével. Arról, hogy a gyermek hány éves korától érdemes az anyának visszatérnie a munkaerőpiacra, megoszlanak a vélemények. Az azonban a szakemberek körében is vitathatatlan, hogy az édesanya munkába állása esetén a gyermek számára a legjobb ellátást nyújtó intézményi forma a bölcsőde. A családok döntését nagyban befolyásolják továbbá a gyermeket vállaló nők, illetve családok lehetőségei (pl. jövedelmi helyzete, életvitele). A kormány családpolitikai intézkedései hatására, ha lassan és kis mértékben is, de emelkedett a születések száma. A KSH adatai alapján Magyarországon az élve születések száma 2015-ben 91690 fő, 2016-ban 93100 fő volt.

Ezek az adatok a bölcsődei felvételt igénylők körében is visszatükröződnek. Növekedett a felvételt igénylők száma, ezzel együtt a városi várólistán szereplő gyermekek száma is. 2016. december hónapban 208 fő várt bölcsődei férőhelyre.

Több tagintézményben megkezdődött a TOP-6.2.1-15. pályázatokhoz kapcsolódó bölcsődei felújítások előkészítése, amelyek az adott tagintézményekben a gyermek felvételek terén létszámstophoz vezettek. A megnövekedett igényekre és a megkezdődött munkálatokból fakadó férőhely problémákra igyekezett a fenntartó a DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye vezetőjével közösen reagálni. Ennek okán került sor több tagintézményben is férőhelyszám bővítésre. A megnövekedett férőhely iránti igényt az intézkedések ellenére sem lehetett minden esetben kielégíteni. A férőhelyszámok növekedése nem járt együtt dolgozói létszámemeléssel. A bővítés az épületek adottságait figyelembe véve – a csoportszobák alapterülete, gondozási egységek száma – a jogszabályban előírt korhatár előírások és csoportlétszám meghatározások betartása mellett történt, valamint az egyes városrészekben jelentkező igényeket is figyelembe vették az emelés kapcsán. Mindezek függvényében az intézmény által javasoltak szerint 9 tagintézményt érintett a férőhelybővítés. A 12 tagintézmény férőhelyszáma összességében 972-ről 1052-re emelkedett.

A tagintézményekbe járó gyermekek létszám adatainak változásait az alábbi táblázat mutatja:

<i>A tagintézményekbe járó gyermekek létszámadatai 2016-ban</i>				
<i>Tagintézmény neve</i>	<i>Férőhely száma</i>	<i>Igénybe vevő gyermekek száma összesen</i>	<i>Óvodába távozott gyermekek száma</i>	<i>Új felvételes gyermekek száma</i>
Varga Utcai Tagintézmény	100	168	75	81
Postakert Utcai Tagintézmény	44	65	25	30
Ősz Utcai Tagintézmény	52	90	40	41
Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézmény	76	90	43	38
Karácsony György Utcai Tagintézmény	60	65	44	8
Faraktár Utcai Tagintézmény	52	77	22	31
Honvéd Utcai Tagintézmény	116	173	65	75
Károlyi Mihály Utcai Tagintézmény	144	220	92	98
Áchim András Utcai Tagintézmény	52	79	30	39
Görgey Utcai Tagintézmény	92	150	81	73
Margit Téri Tagintézmény	120	189	78	99
Angyalföld Téri Tagintézmény	144	216	79	115
<i>Összesen:</i>	<i>1052</i>	<i>1582</i>	<i>674</i>	<i>728</i>

Az új gyermekek fogadása a szakma szabályai szerint fokozatosan történt. Ez jelentősen gyengíti a szeptember, október hónap működési mutatóit, éves szinten azonban jónak mondhatók az eredmények.

Az intézmény működési mutatói az alábbiak szerint alakultak:

<i>Kihasználtsági mutatók</i>	<i>2015.</i>	<i>2016.</i>	<i>Eltérések + illetve -irányba</i>
Kihasználtság a gondozott gyermekekhez viszonyítva	72,84%	71,68%	- 1,16%
Kihasználtság a beírt gyermekekhez viszonyítva	93,51%	92,22%	- 1,29%
Teljesített gondozási napok száma	163 553	167 014	+ 3481
Beírt gyermekek száma	209 964	214 872	+ 4908
Naponta beírt gyermekek száma	908	922	+ 14
Nyitvatartási napok száma	231	233	+ 2
Férőhelyszám	972	1052	+ 80

Az egyes tagintézmények mutatói viszonylag nagy szórást mutatnak:

- Kihasználtság a gondozott gyermekekhez viszonyítva: 66 %-79 %
- Kihasználtság a beírt gyermekekhez viszonyítva: 88 %-97 %

A fenti adatokra kihat a felvett gyermekek korösszetétele, az évközi felvételek tudatos tervezése és a szeptembertől érkező új gyermekek igen magas létszáma, mely a beszoktatás ütemezését igényli. A szórtság ellenére elmondható, hogy minden bölcsőde népszerű a városban. Intézmény választás során a szülők a lakóhely, illetve a munkahely közelségét veszik alapul.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátására vonatkozó adatok:

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált gondozására elsődlegesen a Görgey Utcai Tagintézményben kerülhetett sor, mivel a Gáborjáni Szabó Kálmán utcai bölcsődében újonnan érkező sajátos nevelési igényű gyermeket nem tudtak fogadni. Ennek oka, hogy így lehetett biztosítani a Karácsony György utcai bölcsőde gyermekeinek átvételéhez szükséges férőhelyeket. A középsúlyos, illetve halmozottan súlyos fogyatékkal élő gyermekek ellátása a Honvéd Utcai Tagintézményben történik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátására vonatkozó adatok az alábbiak szerint alakultak:

- A Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézményben fogadott gyermekek száma decemberben 2 fő, félévben: 6 fő,
- A Görgey Utcai Tagintézményben fogadott gyermekek száma az év folyamán: 10 fő
- A Honvéd Utcai Tagintézmény speciális csoportjában fogadott gyermekek száma: 11 fő:
 - 5 fő autizmus szindróma,
 - 2 fő halmozottan sérült (látás),
 - 4 fő kevert specifikus fejlődési zavar, melyhez 3 fő esetben epilepszia is társult.

Az alapellátáson túl nyújtott szolgáltatások:

Az NM rendelet részletesen kifejti az alapellátáson túli szolgáltatások lehetőségét, mely szerint ha a bölcsőde alapfeladatát nem veszélyezteti, a bölcsőde térítési díj ellenében külön szolgáltatásként játszócsoportot, időszakos gyermekfelügyeletet, gyermekhotelt, valamint egyéb, gyermeknevelést segítő szolgáltatást (pl. gyermeknevelési tanácsadást, játék-, eszközkölcsonzést) működtethet, illetve otthoni gyermekgondozást biztosíthat.

A *játszócsoporth*ban szakképzett kisgyermeknevelő segítségével gyermekfelügyelet vagy a gyermek és a szülő (gondozó) együttes játéklehetősége biztosítható.

Az *időszakos gyermekfelügyelet* a gyermek számára a szülő (gondozó) által igényelt alkalommal és időtartamban, az e célra kialakított csoportban vagy a normál bölcsődei csoport üres férőhelyein nyújtható szolgáltatás.

A szolgáltatás kiválasztása során a legfőbb rendező elv minden esetben az, hogy az alapellátás nem sérülhet, illetve a szolgáltatás a családok támogatását szolgálja. Ez egy lehetőség, amivel egyrészt a szolgáltatást igénybevevők, tehát a családok igényeire reagálhat az intézmény, ami egyúttal a fenntartó elégedettségét is szolgálja. Az egyéb szolgáltatás kategóriába tartoznak pl. a sószoba, mely több tagintézményben is működik. A szolgáltatások személyi és tárgyi feltételeinek kialakításánál a kisgyermek nevelés-gondozás elveit és gyakorlatát kell követni, az egyes szolgáltatási formák eltérő jellegét figyelembe véve. A családbarát szolgáltatások rugalmasan alkalmazkodnak a szülők változó igényeihez, szükségleteihez.

Miben nyújt segítséget az időszakos gyermekfelügyelet, illetve a játszócsoport szolgáltatás biztosítása a családoknak?

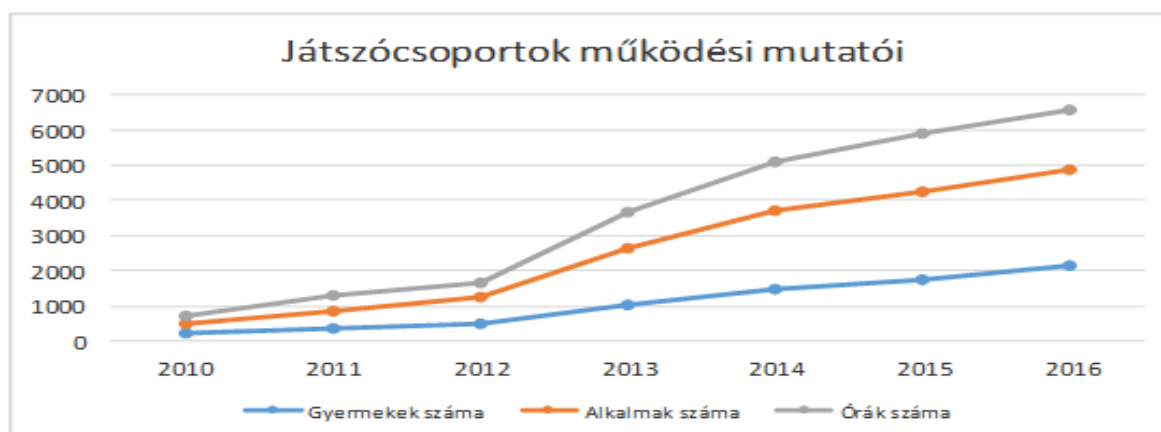
- A gyermeküket otthon nevelő szülők, édesanyák, gyakran elszigetelődnek, ami hangulatukra, érzelmi állapotukra negatívan hat. Időnként szükségük van társaságra. Ezt biztosíthatja a játszócsoport. Ugyanakkor az anyáknak szükségük lehet olyan időre is, amit magukra, saját szükségleteik kielégítésére fordíthatnak. Ezt biztosítja az időszakos gyermekfelügyelet szolgáltatás.
- A szülő biztonságos, nyugodt, jól felszerelt, inger gazdag környezetben tudhatja gyermekét.

- A gyermek nevelését, gondozását ebben az időszakban képzett szakember látja el.
- A szakember segítséget, támogatást, megerősítést és tanácsot nyújthat, melynek következtében erősödnek a szülői kompetenciák.
- Gyermeknevelési, életvezetési ismereteket nyújt a szakember.
- Kielégíthetik a gyermek társas igényét és egyúttal a szülőnek is lehetősége nyílik kapcsolatot kialakítani, építeni.

A családbarát szolgáltatások térítési díja nem magas, a szülők többsége számára elérhető, így a családok körében igen népszerű. A szolgáltatás sikeres működése függ az adott bölcsőde vezetőjének és dolgozóinak hozzáállásától, személyiségétől.

- Időszakos gyermekfelügyelet az intézmények kapacitásának függvényében valósítható meg. 2016-ban minden tagintézmény teljes feltöltöttséggel működött, ezért a szolgáltatást az intézmény nem tudta biztosítani.
- Egyéb szolgáltatás keretében a sósobák működését kell megemlíteni. Prevenciós szolgáltatás, mely szintén népszerű a családok körében. A szolgáltatásnak egyéb keretek között jelentős díja van, mely sok család számára elérhetetlen lenne. Ebben a formában a családok díjmentesen vehetik igénybe.
- Játszócsoport az Áchim András Utcai és a Margit Téri Tagintézményben működött, mely nagyon vonzó, népszerű volt a családok körében. Népszerűsége évről évre növekedett. Ehhez nagyban hozzájárult a két háziasszony szakmai felkészültsége, illetve a játszócsoportok esztétikus, inger gazdag felszereltsége, a programok sokszínűsége.
- Az Önkormányzat Közgyűlése a 299/2016. (XI. 24.) határozattal DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye férőhelyszámát 2017. január 1. napjától 1100 főben állapította meg, egyidejűleg az intézmény Áchim András Utcai Tagintézményében, valamint Margit Téri Tagintézményében az alapellátáson túl nyújtott játszócsoport szolgáltatást megszüntette. A két játszócsoport átmenetileg, a bölcsődék felújításának idejére történő megszüntetésével - mivel a teljeskörű felújítás ideje alatt az érintett bölcsődék nem fogadnak gyermekeket - 48 új férőhely (4 új csoport) létesült.

A szülők visszajelzései, valamint az alábbi diagram is mutatja, hogy szükség van erre a szolgáltatási formára.

A tagintézményekben folyó színvonalas szakmai munka egyik feltétele, hogy a kisgyermeknevelők, technikai dolgozók, bölcsődei dajkák, bölcsőde orvos, pszichológus munkájukat összehangoltan, egymást segítve, a kompetencia határok betartásával végezzék. Ehhez szükséges, hogy minden terület képviselője tisztában legyen munkaköri feladataival, kompetencia határaival, az együttműködés kereteivel és feltételeivel. Csak így biztosítható a minőségi gyermekellátás. Ennek érdekében az intézmény felmérte erősségeit és

gyengeségeit, illetve megkereste azokat az utakat, módokat, amivel a gyengeségek javíthatóak.

Az analízis eredménye a következőket mutatta:

- Nagy erőssége a bölcsődéknek a közösség kohéziós ereje, mely a jó csapatépítés következménye. Ez elsősorban az intézményvezető támogató hozzáállásán múlik. Az intézményben a szervezeti kultúra egyik fő jellemzője, a szakmai együttgondolkodás, a feladatok megfelelő delegálása, az erősségekre építés és támaszkodás. Ez a szellemiség a tagintézményekben is tovább gyűrűzött. A közös gondolkodás, közös kirándulás, szakmai előadásokon való részvétel, kulturális események látogatása tagintézményi szinten, illetve intézményi szinten is, hozzájárult a jó csapatszellem kialakulásához, melynek erősen motiváló hatása van a mindennapi feladatokra nézve is.
- Szintén erősség, hogy a tagintézmények egy része terep intézményként is működik. Részt vesznek a főiskolai képzésben, OKJ-s képzésekben. Ez napra kész ismeretet és a tudás átadásának képességét igényli, mely csak akkor lehetséges, ha folyamatosan képezi magát a szakember. Erős szakmai gárda kialakulását hozza magával.
- Gyengeség tapasztalható ugyanakkor még mindig a szakmai tudatosság, az önálló szakmai döntések terén a szakemberek körében. Ez a terület kiemelt figyelmet igényel. Keresik azokat az utakat, módokat, melyek jelentős változást tudnak előidézni.

Az analízis elvégzése válasz lépések kidolgozását igényelte. Ennek értelmében a 2016. év a szakmai élet felpozícióját hozta magával:

- Gyakornoki szabályzat átdolgozása
- Családlátogatási útmutató újra gondolása, aktualizálása
- Munkacsoportok megalakulása
- Koordinátori hálózat létrehozása
- Reagálás a pedagógus életpálya kihívásaira, segítségnyújtás az érintett szakemberek számára

Minden területen kiinduló pont volt az együtt gondolkodás, mely lehetővé tette a szakemberek számára, hogy ne felülről jövő kezdeményezésnek, utasításnak éljék meg a változásokat, hanem annak aktív részesei legyenek, élve a ráhatás lehetőségével, mely fontos lépés a szakmai tudatosság és szakmai magabiztosság megerősítésében. A szakember hiteles fellépése, családokat támogató tanácsai, útmutatása, a magas színvonalon végzett gyermeknevelés, gondozás, emeli a bölcsőde társadalmi presztízsét.

A gyermekek napközbeni ellátásának személyi feltételei:

2016. évben DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye 12 tagintézményében 1052 férőhelyen, 347,5 alkalmazotti létszámmal biztosította a gyermekek bölcsődei ellátását. Tagintézményei adatait a működést engedélyező hatóság határozatlan időre jegyezte be a szolgáltatói nyilvántartásba.

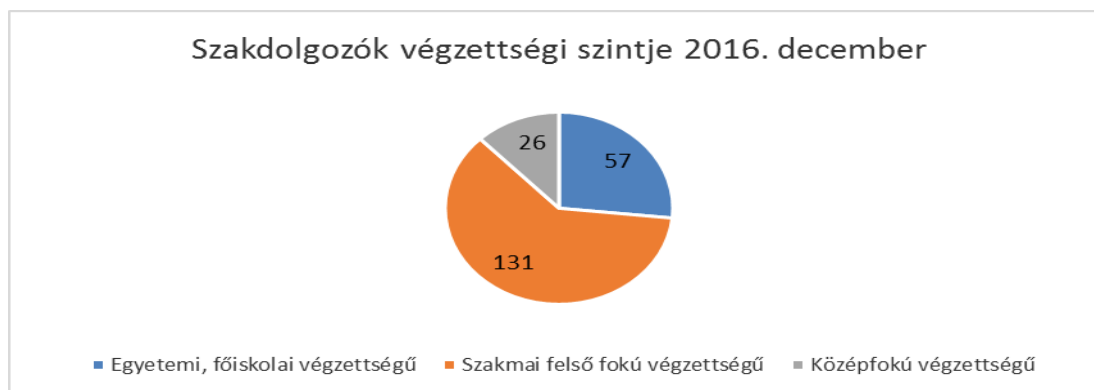
A fenntartó által engedélyezett szakmai létszám 214 fő, mely az alábbiak szerint alakult:

- 2 fő felsővezető
- 12 fő bölcsődevezető
- 1 fő szaktanácsadó
- 1 fő pszichológus
- 198 fő kisgyermeknevelő

A gyermekek gondozását-nevelését megfelelő, jogszabályban előírt és elfogadott szakmai képzettséggel rendelkező kisgyermeknevelők végzik. Munkájukat hivatásnak tekintik. A legújabb szakmai módszerek szerint dolgoznak, ezáltal fejlesztik a gyermekek kreativitását, alkotó készségét, személyiségét, kompetenciáit. Az uniós elvárásokkal összhangban ezen a

területen is mindinkább szemléletváltás történik, melynek értelmében nagy hangsúlyt kap az életen át tartó tanulás, mely nem csak az iskolapadokban és nem csak különböző bizonyítványok megszerzésével lehetséges. Hasonlóan fontos a non-formális keretek között megszerzett tudás, illetve a mindennapi élet és a munka során szerzett ismeretek is. A gyermekek magas szintű napközbeni ellátásának és optimális feltételeinek biztosítása érdekében a kisgyermeknevelők folyamatos szakmai képzésben részesültek. Kiemelten törekedett az intézmény arra, hogy a kisgyermeknevelők képesek legyenek egymás iránti bizalomra épülő kapcsolatot kiépíteni a gyermekekkel, figyeljenek szükségleteikre, és pozitív hozzáállással kezeljék a gyermekeket és családjukat. Az intézményben fontosnak tartják az egyéni bánásmód megvalósítását, mely során a figyelem az egyes gyermekekre irányul, tekintettel a gyermek szükségleteire, képességeire, érdeklődési körére, családi- és életkörülményeire, nyelvi és kulturális örökségére, és a helyi közösség állapotára. Fontos etikai elv, hogy a kisgyermeknevelők tisztelik a szülőket, kollégáikat, és más érintett szakembereket; elhivatottak a velük való együttműködés és partnerség kialakításában; valamint, hogy magas etikai normákat állítsanak fel a gyermekek érdekében. A fentiekhez tervezetten biztosították a szakemberek fejlődési lehetőségét, képzését. Mindez összecseng az Európa Tanács ajánlásaival a napközbeni gyermekellátás vonatkozásában és garancia a minőségi munkára, mind a fenntartó, mind az ellátást igénybe vevő gyermekek, szülők felé. Több tagintézmény terephelyként is működik. Ez is egyfajta visszajelzés arra nézve, hogy jó szakmai munka folyik, hiszen a képző helyek, a felsőoktatási intézmények évről évre megkeresik az intézményt.

Az intézmény 347,5 fős alkalmazotti létszámából a szakmai létszám (214 fő) végzettség szerinti megoszlása az alábbiak szerint alakult:

A fenti adatokkal országos szinten is kiemelkedő helyen szerepel DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye a szakmában.

Az elmúlt év során emelkedett a diplomások és a szakmai felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma, ezzel egyidejűleg csökkent a középfokú végzettségűek száma. A csökkenés oka a nyugdíjba vonulás, illetve a magasabb végzettség megszerzése.

2016. január 1-jétől a bölcsődékben is bevezetésre került a pedagógus életpálya modell, mely a szakma társadalmi presztízsének emelkedését mutatja. Ezzel egyidejűleg anyagi elismerést, javulást is hozott a diplomás kisgyermeknevelők számára, ami egyre több kisgyermeknevelőt motivál a továbbtanulásra. Összesen 40 fő jelentkezett továbbtanulásra. Továbbtanulási szándékukat az intézmény támogatja. Átgondolt szervezéssel biztosítja számukra a felsőoktatásban való részvételt úgy, hogy a kisgyermekek ellátása továbbra is minden igényt kielégítve működjön.

A továbbtanulókon túl a továbbképzési kötelezettséget teljesítők száma a 12 tagintézményből összesen 17 fő volt, akik ezáltal a továbbképzési ciklusukra előírt kredit pontokat megszerezték. Összesen 33 kisgyermeknevelő vett részt a tavalyi év folyamán

valamilyen akkreditált továbbképzésen. A választott akkreditált továbbképzések minden esetben az ellátásban felmerülő igényekre reagáltak, gazdagítva a szakemberek ismereteit.

2016. évi személyi változások:

Év elejétől az intézmény alkalmazotti létszáma 342,6 főről, 347,5 főre bővült. Az 5 új státuszt (4 fő kisgyermeknevelő, 1 fő gazdasági összekötő) a megnövekedett feladatellátás indokolta. A létszám emelkedésével megoldódott a kisebb bölcsődékben a bölcsődevezető helyettesítése, valamint a gazdasági, pénzügyi, munkaügyi feladatokat végzők leterheltségének csökkentése.

A korábbi évekhez képest gyakoribbak voltak a személyi változások a tagintézményekben, melynek elsődleges oka a nyugdíjazás. Az alkalmazotti életkor összetétel meglehetősen homogén, különösen a kisgyermeknevelők esetében. A nők 40 éves munkaviszony megszerzésével történő nyugdíjba vonulásának lehetőségével szinte kivétel nélkül élnek. Ez a lehetőség egyre nagyobb létszámban érinti a dolgozókat jelenleg is, és az elkövetkező 2-3 év során is. Ezen kívül előfordult hosszabb betegség, illetve ápolás okán kért tartós távollét, ami helyettesítést igényelt. A nyugdíjba vonult alkalmazottak helyére fiatal alkalmazottak kerülnek, akiket a gyermekvállalás kérdése érint.

Tárgyi feltételek:

A minőségi munka feltétele a személyi feltételeken túl, a minőségi tárgyi környezet. A Bölcsődei Nevelés-Gondozás Országos Alapprogramja kimondja: „A kisgyermeket körülvevő tárgyi környezetet – a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató épületét, játszóudvarát és egyéb helyiségeit – a jogszabályi és szakmai előírások, a csoportokba járó kisgyermekek létszáma, életkora, igényei alapján úgy kell kialakítani, hogy az biztonságos legyen és a bölcsődei nevelés megvalósítását szolgálja.” Ennek fényében törekedtek mind intézményi szinten, mind pedig tagintézmények szintjén a tárgyi feltételek javítására, melynek eredményeként az ellátás tárgyi feltételei jelentősen javultak. A gyermekszobák bútorzata, játékeszközök, konyhabútor, hangszerek, könyvek, szakkönyvek kerültek beszerzésre. A tárgyi feltételek javulásának anyagi hátterét az alábbi források biztosították:

- Alapítványi bevétel (a legjelentősebb)
- National Instruments Hungary Kft. támogatása (az egyik legjelentősebb)
- Cégek támogatása (Provident, TEVA...)
- Egyéb támogatók (vállalkozók, vállalkozások, egyéni támogatók)
- Intézményi költségvetésből

A férőhely bővítésekkel felmerülő tárgyi feltételek biztosítása

A szeptemberi csoport létszámemelésekkel 80 új férőhely keletkezett, melynek eszközbeszerzési vonzatai (fektetők, asztalok, székek, kiságyak, hempergők) voltak. Ezeket az intézmény költségvetési keretéből fedezték. Az év végével a játszócsoportok megszüntetése okán a szóban forgó gondozási egységek esetében is – bár működés alatt álltak ugyan, de más funkciókkal – bizonyos körű eszközbeszerzéssel járt az új férőhelyek létrehozása (fektetők, polcok, tálaló kocsik, porcelán, néhány játéktípus).

• A DIM által elvégzett felújítások

A tárgyi feltételek javulásához nemcsak a beszerzések, hanem a javítások és felújítások is jelentős mértékben hozzájárultak. A DIM-mel mind az éves karbantartási munkálatok, mind a nyári felújítások kapcsán jó volt az együttműködés. A nyári felújítások főként a játszóudvarokat érintették: térburkolat lerakása, homokozók építése, tereprendezés és füvesítés, vízpermetezők kialakítása a gyermekek pancsolásához, kerítés festése és javítása történt meg. A belső munkálatok tekintetében világításkorszerűsítésre, parkettacsizolásra,

PVC cserére és festésre került sor a csoportszobákban. A kiszolgálóhelyiségek között több konyha, mosoda, valamint az irodák tisztasági festése is lezajlott.

- *Átvett pénzeszközök*

Legfőbb forrás a Debrecen Bölcsődés Gyermekeiért Alapítványon keresztül befolyt pénzösszeg, mely 2016. évben is segítette a játékeszközök és a berendezési tárgyak megújulását. A játékutánpótlás és az alkotójátékhoz szükséges kreatív alapanyagok beszerzésének elsődleges forrása is az intézményi alapítványok javára befolyt éves összeg, összesen 6.174.000.- Ft, melyet a múlt évben két alkalommal osztottak vissza a tagintézmények befizetéseinek megfelelően. Az alapítványi felhasználást minden esetben a szülők számára is láthatóvá teszik, hiszen, mint támogatóknak, jogukban áll látni, tudni a felhasználás módját.

Másik jelentősebb támogatást 2016. évben is a National Instruments Hungary Kft.-től kapták, melyet teljes körűen berendezési tárgyakra és udvari játékeszközökre költöttek.

A tárgyi feltételek javulása látványos volt sok esetben, mely a szolgáltatást igénybevevők megelégedését emelte.

Szakmai munka a tagintézmények szintjén:

A tagintézmények szakmai munkájukat egyéni szakmai programjaik alapján végzik, melyek igényesen, a családok szükségleteihez és elvárásaihoz igazodva, az Országos Alapprogramra építve fogalmazzák meg a helyi sajátosságokat és egyedi célkitűzéseiket. 2016-ban a jogszabályi változások és az alapító okirat változásának okán a szakmai programok átdolgozása is szükségessé vált, melyet DMJV Közgyűlésének Egészségügyi és Szociális Bizottsága 2016. november 23-án a 97/2016. számú határozatával jóváhagyott.

A rendszeres intézményvezetői látogatások tapasztalatai tükrében elmondható, hogy a tagintézmények egységes, jó minőségű napközbeni ellátást biztosítanak. Ezt igazolja a szülők visszajelzése is. Szakmai munkájukat a Bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai című módszertani levélben megfogalmazott alapelvek és feladatok, illetve az Országos Alapprogramban meghatározott irányelvek határozzák meg. A „családbarát bölcsőde” szellemében, illetve a család rendszerszemléletű megközelítése értelmében ösztönöztetik, együttműködő család-bölcsőde kapcsolatmegvalósítására törekcszenek, mely betekintést enged a bölcsőde mindennapi életébe, segíti az együttműködést, az elvárások összehangolását, támogatja a családokat, aktív részvételt biztosít a közös ünnepeken, nyílt napokon, családi délutánokon.

A kisgyermeknevelők elhivatottságának és kreativitásának köszönhetően a gyermekcsoportok mindenhol hangulatosak, esztétikusak a gyermekek életkori igényeinek megfelelően berendezettek, biztonságosak. A kisgyermekbék bizalommal fordulnak és ragaszkodnak kisgyermeknevelőikhez, akiktől megfelelő mértékű és minőségű figyelmet, türelmet, bátorítást kapnak. A szeretetteljes, gondoskodó nevelés-gondozás biztonságot nyújt, támogatja a harmonikus fejlődést, örömteli mindennapokat biztosít a gyermekek számára. Örömmel tapasztalják, hogy évről-évre növekszik a szülővel történő beszoktatások aránya, a kisgyermeknevelők felismerik, megtapasztalják a módszer előnyeit, elsődlegesen a kisgyermek és a szülők, de saját részükről egyaránt.

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése-gondozása:

A tagintézményekben megvalósul a koragyermekbék intervenció elve. A sajátos nevelési igényű gyermekek gondozása az intézmény valamennyi tagintézményében biztosítható, amennyiben a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság kijelöli gondozási helyként. A korai

fejlesztést a Pedagógiai Szakszolgálat utazó gyógypedagógusai a bölcsődékben adják meg a gyermek részére. A Honvéd Utcai Tagintézmény speciális csoportjában középsúlyos, illetve halmozottan sérült gyermekek ellátása mellett, az integrált csoportokban az enyhe fokban sérült gyermekek nevelését - gondozását, továbbra is a Görgey és Gáborjáni Szabó Kálmán utcai bölcsődékben törekednek elsődlegesen megvalósítani, hisz a tárgyi feltételek itt a legoptimálisabbak. A korai fejlesztés érdekében több közös fórumon vették fel és tartották fenn a kapcsolatot a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Debreceni Tagintézményének szakembereivel. Fejlesztőjátékok és egyéb eszközcsomagok révén igyekeznek segíteni minden tagintézményben a helyben történő korai fejlesztést.

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézményében az ellátásban részesülők érdekvédelmére szolgáló Érdekképviselői Fórum működik. Működésének szabályzata az elmúlt év során nem módosult. Az Érdekképviselői Fórum működésére, elérhetőségére, feladatkörére nézve a szülők minden tagintézményben megkapták a megfelelő tájékoztatást. Az elmúlt évek során a fórumhoz ellátást érintő kifogások, vagy kötelezettségszegésre utaló panaszok nem érkeztek.

Szakmai munka intézményi szinten:

A 2016. év a szakmai munka szempontjából nagyon sok változást, eredményt hozott magával. Ennek külső és belső okai voltak.

- Egyrészt a szakma egészét érintő jelentős átalakulást hozott több jogszabályváltozás, mely alakította az általános szakmai feltétel- és elvárásrendszert. A pedagógus életpályamoddell a bölcsődékben az egyes gyermekvédelmi és köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 418/2015. (XII. 23.) Korm. rendelettel került bevezetésre 2016. január 1. hatállyal, mely több, az ágazatot érintő jogszabályt is módosított. A jogszabályváltozások jelentős átalakulást hoztak és hoznak a jövőben, melyekhez hozzá kellett rendelni és megszervezni a belső erőforrásokat.
- A külső változásokat egy intenzív belső megújulás követte, a szervezeti struktúra és a humán erőforrás tekintetében, mely segítette, hogy felkészülhessenek az új elvárásokra. Az intézményvezető egy változásokra nyitott környezetet törekedett teremteni a belső tudásmegosztás különböző formáit és fórumait hozva létre. Többirányú és hatékonyabb információáramlást támogató belső intézményi kommunikációs hálózat kiépítése vált szükségessé. Az intézmény lehetőségeket teremtett az innovációt és a kreatív gondolkodást ösztönző műhelyfoglalkozásokra, fórumokra, hogy a kisgyermeknevelők minél több elméleti ismeretanyagra és gyakorlati tapasztalatra tegyenek szert az új adminisztrációs feladataik tekintetében, és a portfólió készítés területén is megfelelhessenek a pedagógus kompetenciáknak.

Célként fogalmazódott meg:

- az intézmény munkakultúráját kívülről is nyitott tanulási környezet jellemezze,
- a szülőkkel, helyi társadalommal kiépített partnerkapcsolatai erősek legyenek,
- új típusú szakmai együttműködések szülessenek pl. a Debreceni Egyetem Felnőttképzési és Gyermeknevelési Karával – melynek terepintézményeként működnek –, vagy szakmai módszertani központokkal és szervezetekkel,
- az intézmény regionális, módszertani referencia intézményként funkcionálhasson a jövőben.

A célok megvalósulása érdekében innovációs terv készült, melynek első lépései 2016-ban a módszertani útmutatók aktualizálása, intézményi szintű továbbképzések szervezése, valamint a közösségépítés voltak.

Intézményi és tagintézményi szinten egyaránt arra törekedtek, hogy felmérjék az igényeket, az adható válaszokat. Ennek mentén törekedtek a gyermekellátás színvonalát egyre magasabb szintre emelni. Eredményeik, a szülők visszajelzése, a bölcsődék iránti igény és az ellátás népszerűsége mutatja, hogy a bölcsődei ellátás eredményesen tölti be funkcióját.

Az intézmény Gyvt. 17. §-a szerinti, gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatainak ellátása

A gyermekek többsége harmonikus, kiegyensúlyozott családi háttérből, nukleáris családtípusból érkezik a bölcsődékbe. Az elmúlt évben változás mutatkozott a felvett gyermekek életkorát tekintve. A korábbi évekhez képest lényegesen magasabb létszámban kerültek felvételre egy év körüli, illetve egy évesnél is fiatalabb gyermekek, ami mutatja, hogy a családok, az édesanyák élnek a GYED melletti munkavégzés lehetőségével. Tapasztalataik szerint növekszik a nagycsaládosok száma is. Sajnos egyre gyakrabban kapnak felkérést, segítség kérést a Családok Átmeneti Otthonából férőhely ügyében, ami mutatja, hogy emelkedett a különböző okokból kifolyólag diszfunkcionálisan működő családok száma.

2016. év során 11 esetben került sor felvételre a családgondozó, vagy a védőnő javaslata alapján. Amennyiben van férőhely, esetükben kiemelten igyekeznek segítséget, elhelyezést nyújtani. Arra is törekednek, hogy erősítve a szakmaközi együttműködést és a különböző területek által a család köré vont védőhálót, valós és élő együttműködést alakítsanak ki a résztvevőkkel. A korábbi években is jellemző volt és 2016-ban is több esetben került felvételre más kultúrából, más nemzetiségből érkező kisgyermek, illetve roma származású is van az ellátott kisgyermekek között. Figyelmet fordítanak az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbözőségek iránti tolerancia kialakítására, mely összecseng az Alapprogramban megfogalmazott bölcsődei nevelés alapelveivel. Sajátos nevelési igényű kisgyermek a Szakértői Bizottság által kijelölt tagintézményben kerültek elhelyezésre. Speciális szükségleteikre kiemelten figyeltek a szakemberek, és a családok számára is személyre szabott támogatást nyújtottak.

Évről évre növekszik az egyszülős és a mozaik családok száma. A mozaik család akár áldás is lehet sokszínűségével, de a tapasztalatok azt mutatják, hogy gyakoribb eset, amikor konfliktusforrás a családra nézve. Egyszülős család esetében tapasztalják, hogy az édesanya természetes támasz híján (ha nagyszülő sincs pl. a közelben) gyakran nehezen boldogul a gyermeknevelés terheivel. A szerepek változásával egyre több teher és feladat hárul az édesanyákra. A kétkeresős modell mellett az anyáknak az otthoni szerepekkel és a gyermeknevelés kihívásaival is meg kell birkóznuk. Ez gyakran a szerepek ütközéséhez vezet. A család rendszerszemléletű megközelítése kiemelt szakmai feladat. Ezt még a szakembereknek is tanulniuk kell és szakértővé válni ezen a területen, mert csak így fognak tudni hatékony segítséget, támogatást nyújtani a családok számára.

A család- és gyermekjóléti szolgálatokkal a bölcsődék hatékony munkakapcsolatban állnak. Korábban is fennállt ez a kapcsolat, de a gyermekvédelmi rendszer, az észlelő- és jelzőrendszer együttműködési feltételei újra gondolásának hatására ez az együttműködés érezhetően javult. Az információáramlás is hatékonyabbá vált. Az intézmény szakemberei rendszeresen részt vesznek szakmaközi megbeszéléseken, tájékoztató alkalmakon, illetve felkérésre esetmegbeszéléseken. Jelentési kötelezettségüknek ritkán kellett eleget tenni. A szakemberek ismerik az új gyermekvédelmi protokoll előírásait, a jelentési kötelezettség eseteit, módját. Házi továbbképzések keretében részletesen megismerték a protokoll tartalmát. A védelembe vett gyermekek száma alacsony, esetükben kiemelt kapcsolatban állnak a családsegítővel.

A 2016-ban felvett gyermekek családi életkörülményeinek mutatói

Tagintézmény	Új felvételes gyermekek száma	Család-gondozói v. védőnői javaslatra	Szülő munka-képtelen	Egyedül-álló szülő	Munkahellyel rendelkező szülő	SNI-s gyermekek száma	Hátrányos - v. halm. hátrányos helyzetű
Varga Utcai	81	0	0	7	81	0	0
Postakert Utcai	30	0	0	1	30	2	0
Ősz Utcai	41	0	0	3	41	1	0
Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai	38	0	0	1	38	6	0
Karácsony György Utcai	8	1	0	1	7	0	1
Faraktár Utcai	31	0	0	13	30	0	0
Honvéd Utcai	75	2	0	17	75	10	0
Károlyi Mihály Utcai	98	1	1	6	97	0	0
Achim András Utcai	39	1	0	2	38	0	1
Görgey Utcai	73	1	0	10	73	10	0
Margit Téri	99	0	0	7	99	1	0
Angyalföld Téri	115	5	0	16	112	1	2
Összesen:	728	11	1	84	721	31	4

A Gyt. 17. §-a meghatározza a bölcsőde, mint gyermekjóléti alapellátást biztosító intézmény jelzőrendszeri szerepét a gyermekvédelmi rendszerben. Ennek értelmében a bölcsőde feladata a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, illetve annak megszüntetése érdekében jelzéssel élni a család- gyermekjóléti szolgálatnál. A területi gyermekvédelem egyik fontos egysége a bölcsőde. A kisgyermek ott tölti a napja nagy részét. Fontos, hogy a szakember ismerje a családot, a család körülményeit, nevelési attitűdjét. Ezek ismeretében vegye észre a gyermek megváltozott magatartását és azt képes legyen a szülővel előítélet mentesen, támogatóan ismertetni. Egy-egy tünet háttérben probléma állhat, melyre meg kell keresni a megoldást a kompetencia határok betartásával. Különösen nagy figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű gyermekekre, hiszen ha a hátrányok halmozódnak, az könnyen átfordulhat veszélyeztetettségbe. Erre való tekintettel a bölcsődei felvételek során is kiemelt figyelemmel kísérték és a felvételnél előnyben részesítették azt a kisgyermeket:

- akinek fejlődése, szocializációja érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége,
- akit egyedülálló, vagy időskorú személy nevel,
- akinek szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásáról nem tud gondoskodni,
- akinek felvételét családgondozó vagy gyámhatóság kezdeményezte.

Céljuk volt a családok támogatása és a hátránykezelés, melyre kiemelt figyelmet fordítottak az elmúlt év során.

Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyt. előírásai alapján

2016-ban három célt tűzött az intézmény maga elé:

- A debreceni bölcsődei intézményhálózat fejlesztése, az összesített férőhelyszám megemlése, a tárgyi, infrastrukturális feltételek javítása.
- A kisgyermeknevelők szakmai tudásbázisának mélyítése, kompetenciáik fejlesztése.
- Az intézmény külső kapcsolati rendszerének kibővítése.

Ezek a célok változatlanok, hisz mindhárom munka elején tartanak, így a jövőre vonatkoztatva a belső szakmai innováció mellett a szakmaközi és szakmán belüli együttműködésekre kell továbbra is nagyobb hangsúlyt fektetniük.

Elsődlegesen a város gyermekvédelmi rendszerében részt vállaló és szerepet játszó társintézményekkel való hatékonyabb kapcsolatra szeretnének fókuszálni. Annál is inkább

fontos lenne legalább félévente az intézményvezetők és a szakmai vezetők közötti konzultáció, mert az intézmények egy gazdasági egység alá tartoznak. Kiválóan alkalmas lenne egy ilyen összejöveteli időpont az év első felében, az éves beszámolók megírását követően, mely fórumon időt szánának egymás tevékenységének megismerésére és véleményezésére. Az év második felében egy-egy konkrét téma köré csoportosítva (pl: HEP felülvizsgálata és működtetése, szolgáltatásokhoz való hozzáférés aktuális helyzete, jelzőrendszeri protokollok) lehetne akár a civil szervezetek bevonásával is rendszeresített intézmények közötti kerekasztal megbeszélést kezdeményezni.

Másrészt a napközbeni gyermekellátásban érintett, más székhelyű intézményekkel, szolgáltatókkal kell rendszeres kapcsolatot kiépíteniük. Annál is inkább, mert a Magyar Bölcsődék Egyesülete bölcsődei módszertani szervezet feladata lett az országban működő, illetve újonnan nyílt bölcsődék, mini bölcsődék tevékenységének szakmai felügyelete. Az egyesület együttműködési megállapodást köt a regionális bázisintézményekkel, így a DMJV Egyesített Bölcsődei Intézményével és megyei központokkal építi a regionális módszertani munka jövőbeli útját. Ebben a feladatban hangsúlyos feladat hárul a vidéki intézményekben történő módszertani segítségnyújtásra. A megye kistérségeiben a hátrányos helyzetű gyermekek száma jelentősebb, mint városunkban, így itt a korai intervenció szerepét kell hangsúlyosabban erősíteniük.

Ezt a munkát fogják 2017-ben új kapcsolattartási szisztémával, új szakmai irányítással és új közreműködő szakemberek megválasztásával folytatni.

c.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye *(a továbbiakban. DMJV Gyermekvédelmi Intézménye)*

Székhely: 4032 Debrecen, Böszörményi út 68.

Telephely: 4026 Debrecen, Mester u. 30.

DMJV Gyermekvédelmi Intézménye 2016-ban gyermekek átmeneti otthonában és családok átmeneti otthonában gyermekek átmeneti gondozását nyújtotta, valamint gyermekek alternatív napközbeni ellátását biztosította a nyári napközbeni gyermekfelügyelet szervezésével.

Az ellátandó célcsoport és az ellátandó terület jellemzői

A Családok Átmeneti Otthona és a Gyermekek Átmeneti Otthona ellátási területe a város egész területére terjed ki.

A gyermekek átmeneti otthonába különböző okok miatt kerülnek be a gyermekek. Ezek között a legjellemzőbbek:

- lakhatási nehézségek,
- szülő külföldi munkavállalása,
- szülő betegsége, kórházi ellátása,
- gyermek iskolakerülése,
- gyermek – szülő általi – elhanyagolása,
- szülő – gyermek közötti konfliktus,
- tanyáról bejáró gyermek iskolába járásának nehezítettsége.

Tartósan kiemelkedő szerepet játszik a Gyermekek Átmeneti Otthonába kerüléskor a szülő – gyermek közötti konfliktus, illetve jelentősen nőtt a családon belüli konfliktus következtében bekerülők száma. Emelkedést mutat a gyermek magatartási problémái és a szülők életvezetési problémáinak aránya, és a kettő között szoros összefüggés áll fenn.

A Családok Átmeneti Otthona szolgáltatás a gyermekeket nevelő családok hajléktalanságának problémájára ad átmeneti választ. A krízisbe került családok számának

növekedése következtében igen nagy az igény Debrecenben az ellátás iránt, a várólista hosszú.

Az intézmény működési feltételeinek bemutatása

A Gyermek Átmeneti Otthona és a Családok Átmeneti Otthona, valamint az alternatív napközbeni ellátás működésére vonatkozóan az intézmény határozatlan időre szóló bejegyzéssel rendelkezik a szolgáltatói nyilvántartásban.

- *Személyi feltételek:*

2016-ban a személyi feltételek biztosítottak voltak a feladatok ellátásához, az engedélyezett álláshelyek száma 19,5 volt, melyből szakmai 16,5 fő, a szakmai munkához szorosan kapcsolódó munkakörben foglalkoztatottak 3 fő. A szakmai feladatot ellátók rendelkeznek a jogszabályban előírt szakképesítéssel.

Az intézményben nagy hangsúlyt fektetnek a dolgozók folyamatos képzésére. A 2016. évi Szociális Továbbképzési Terv összeállítása a dolgozókkal történt előzetes egyeztetést követően, a Közalkalmazotti Tanács egyetértésével valósult meg. A továbbképzések keretében 4 fő vett részt országos konferencián.

Az éves képzési tervben szereplő munkatársak szociális továbbképzésben történő részvételét szabadidővel, és – az éves költségvetés függvényében – a képzési költséghez történő anyagi hozzájárulással is segítették.

A dolgozók a minősített továbbképzéseken túl rendszeresen részt vettek a társintézmények által szervezett szakmai fórumokon, jelzőrendszeri megbeszéléseken, illetve gyermekvédelmi tanácskozásokon.

- *Tárgyi feltételek*

2016-ban a tárgyi feltételekben több tekintetben történt változás.

Az intézményműködtetés feladatait továbbra is a DIM látta el. Karbantartási munkák folyamatosan zajlottak. Gyakoriak voltak a villanszerelési, zárszerelési, vízszerelési, háztartási gépjavítási feladatok.

2016-ban megtörtént a Családok Átmeneti Otthonában a folyosó burkolása. A munkálatok végzésének idejére az otthon lakóit kollégiumban helyezték el. Elkezdődött ezen kívül az épület szigetelése, injektálásos módszerrel. A befejező munkálatok áthúzódtak 2017-re. Ezeket túl megújult az udvari játszótér is.

A Gyermek Átmeneti Otthonában a DIM munkatársai elvégezték az udvaron a füvesítést, az öntözőrendszer kiépítését. Az otthon is szépült. A szobák festése, bútorok beszerzése gazdagította a tárgyi feltételeket. A fiú fürdőszoba felújítása áthúzódott 2017-re.

A székhelyen megvalósult a tisztítószer raktár céljait szolgáló helyiség kialakítása.

Az intézmény szakmai munkáját jelentős mértékben gazdagította az új gépkocsi beszerzése.

- *Fejlesztések, kitűzött célok*

A fenntartó döntése alapján 2017. évtől az intézmény új szervezeti egységként működhet egy három lakásból álló, 22 férőhelyes új családok átmeneti otthona Debrecen, Böszörményi út 68. szám alatt. Feladat a szakmai stáb felkészítése, valamint az ellátásra vonatkozó eljárások, szabályozók kidolgozása.

A nyári napközbeni gyermekfelügyelet tekintetében tovább gyarapodtak tapasztalataik, törekednek azok beépítésére 2017. évben.

- *Dokumentáció*

A dokumentáció vezetése során törekedtek a jogszabályoknak történő megfelelésre. A szabályzók aktualizálása, a jogszabályi változások átvezetése megtörtént. Az ellátottakkal kapcsolatos dokumentáció vezetése a korábbi fenntartói ellenőrzések megállapításainak megfelelően zajlott.

- *Az ellátottak érdekeit szolgáló egyéb tevékenységek, megvalósult programok*

A Gyermek Átmeneti Otthona és Családok Átmeneti Otthona folyamatosan szervezte a szabadidős programokat, ünnepeket az ellátottak számára. A Családok Átmeneti Otthona lakói az állatkertben, a Kerekerdő Élményparkban voltak közösen kirándulni. Az otthon udvarán rendszeresen szerveztek közös főzést, szalonnasütést. A Gyermek Átmeneti Otthona lakói Veresegyházán jártak a Medveotthonban, többször voltak strandon, élményszerűben, moziban. A két egység közösen ünnepelte a farsangot, a gyermeknapot, és megtartották a Télapó ünnepséget és a meghitt karácsonyi alkalmat.

- *Jövőre vonatkozó javaslatok*

A családok átmeneti otthonai iránti igény tartósan magas. Mindenképpen indokolt a kapacitások bővítése, amit – a feltételek fennállása esetén – a Böszörményi út 68. szám alatt az ez évi fejlesztésen felül újabb lakások bevonása útján lehetne megvalósítani. Debrecenben a Szegényeket Támogató Alapítvány által fenntartott családok átmeneti otthonában 5 férőhelyen működik krízisközpont ellátás, ami a város lakosságához és a jelentkező problémák számához viszonyítva elenyésző. A város fenntartásában nem működik krízisközpont.

A krízisközpont olyan intézmény, ahol a hozzátartozók közötti erőszak miatt krízishelyzetbe került, a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény szerint bántalmazottnak minősülő személyek találhatnak menedékre.

Alaptevékenysége keretében legfeljebb nyolc hét időtartamra lakhatást biztosít és szükség szerinti ellátást nyújt a rászorulóknak. Közreműködik továbbá – a család- és gyermekjóléti szolgálattal együttműködve – a krízisellátást szükségessé tevő okok megszüntetésében, a család, az egyén helyzetének rendezésében, otthontalanságának megszüntetésében.

A Böszörményi út 68. szám alatti épület bal oldali szárnyában – DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja területi irodájának elköltöztetését követően – a felszabaduló ingatlan lehetőséget biztosíthatna krízisközpont kialakítására. Javasolják az ingatlan ilyen módon történő további hasznosítását.

➤ *Gyermek Átmeneti Otthona*

A DMJV Gyermekvédelmi Intézménye székhelyén önálló szakmai egységként működő Gyermek Átmeneti Otthona ellátási területe a város egész területére terjed ki.

Célcsoportját a 3-18 év közötti gyermekek és családjaik alkotják. Ezekben a családokban érzékelhető hiányok leképezik a mai magyar családokban felmerülő problémák jó részét.

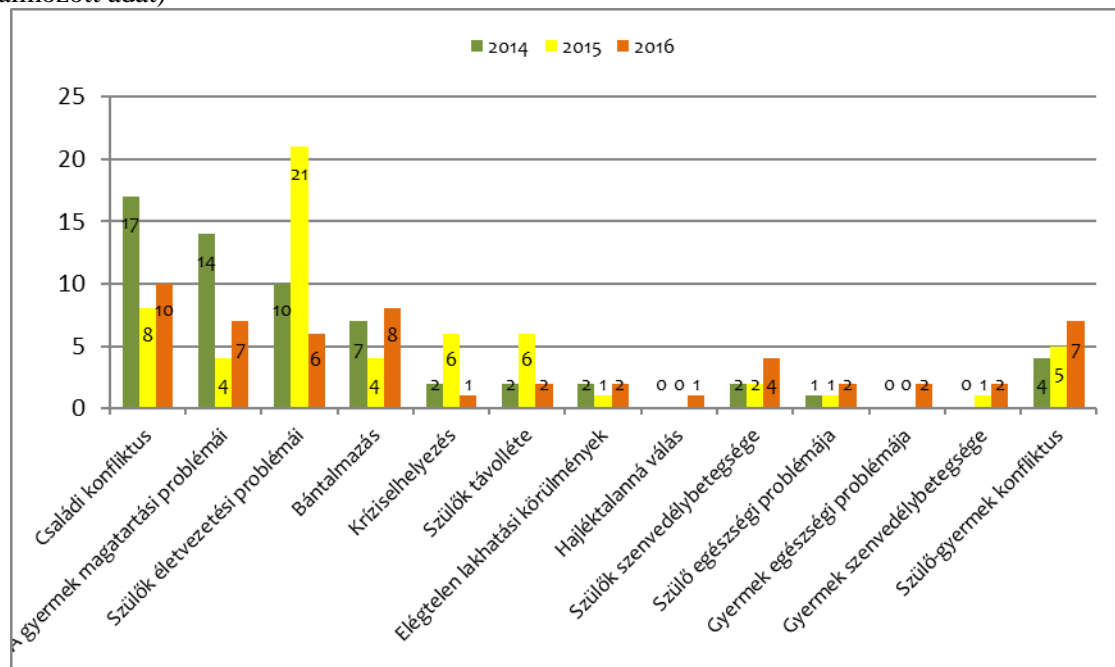
A bekerülés okai sokrétűek, és gyakran halmozottan vannak jelen egy-egy gyermek esetében. Ezek között a legjellemzőbbek:

- lakhatási nehézségek,
- szülő külföldi munkavállalása,
- szülő betegsége, kórházi ellátása,
- gyermek iskolakerülése,
- gyermek – szülő általi – elhanyagolása,
- szülő-gyermek közötti konfliktus,
- tanyáról bejáró gyermek iskolába járásának nehezítettsége.

Tartósan kiemelkedő szerepet játszik az átmeneti otthonba kerüléskor a szülő–gyermek közötti konfliktus, illetve jelentősen nőtt a családon belüli konfliktus következtében bekerülők száma. Emelkedést mutat a gyermek magatartási problémái és a szülők életvezetési problémáinak aránya. A kettő között szoros összefüggés mutatható ki. Új jelenség az átmeneti gondozás igénybevétele a szülő külföldi munkavállalása miatt.

A bekerülés okai 2014-2016-ig a következőképp változtak:

(halmozott adat)

A fenti adatokból kitűnik, hogy növekszik a bántalmazott gyermekek száma, a szülők szenvedélybetegsége miatti bekerülés, de továbbra is meghatározó szerepet töltenek be a családon belüli konfliktusok, a gyermek magatartási, valamint a szülő életvezetési problémái. Megjelent a szülő külföldi munkavállalása mint indok, és 2016-ban a korábbiakhoz képest több gyermek elhelyezésére került sor a szülő-gyermek konfliktus miatt.

2016-ban nagy kihívás elé állította az átmeneti otthon szakembereit a pszichiátriai beteg szülővel történő együttműködés.

A bekerülés kezdeményezője:

	2015. év	2016. év
Szülő	20	7
Gyermek	2	1
Gyermekjóléti szolgáltató	5	2
Gyámhatóság	4	4

2015-ben 35 gyermekből 19 gyermeket, 2016-ban 24 gyermekből 13-at vettek védelembe. 2016-ban két éven belül 2 gyermek került vissza az átmeneti gondozásba az előző évi 5 fővel szemben. Míg 2015-ben az esetek 64,5 %-ában a szülő kezdeményezte az átmeneti gondozás igénybe vételét, 2016-ban ez 50%-ra csökkent, azonban 12,9 %-ról 28,57 %-ra nőtt a gyámhatóság által kezdeményezett elhelyezések aránya. Ennek oka az, hogy a gyámhatóság – amikor úgy ítéli meg, hogy a családban a probléma belátható időn belül rendezhető – az ideiglenes hatályú elhelyezés helyett javasolja a gyermekek átmeneti otthona szolgáltatásainak igénybe vételét. A helyzet megítélésében ilyenkor előfordul véleménykülönbség a hatóság és az intézmény szakemberei között. 2016-ban mind a négy fentebb említett esetben végül a gyermekek nevelésbe vétele vált szükségessé.

A gyermekek átmeneti otthonának 2015. és 2016. évi statisztikai adatai a következők:

	2015. év	2016. év
Összes ellátott:	32	24
Nemek szerinti megoszlás:		
lány	21	13
fiú	11	11
Életkori megoszlás:		
0-3 éves	3	0
4-5 éves	3	2
6-13 éves	16	12
14-18 éves	10	10

A gondozási napok száma 2015-ben 2439, míg 2016-ban 2581 nap volt, ennek megfelelően a férőhelyek éves kihasználtsága 74,22%-ról 78,57%-ra nőtt. 2016-ban tehát kevesebb gyermek ellátására került sor több gondozási napon, amiből az a következtetés vonható le, hogy a gyermekek átlagban hosszabb időt töltöttek az átmeneti gondozásban, mint 2015-ben.

A gyermekek korcsoportonkénti összetételében mindkét évben meghatározó volt a 6-13 évesek aránya. Ezen belül is az úgy nevezett „kiskamaszok” voltak többségben. Esetükben a szülők legtöbbször eszköztelennek érezték magukat a gyermek nevelésében, és azért kérték az átmeneti gondozást, hogy a gyermek viselkedése változzon. Az átmeneti otthon ritmusa, a feladatok, a mindennapi tanulás, a házimunka, a kimenők közös meghatározása és korlátok közé szorítása rövidtávon nagy ellenkezést szült a serdülőkben, mégis alapjában véve érezték ennek a biztonságát, és többé-kevésbé betartották a szabályokat. Sokat alakult a viselkedésük, lassan rájöttek arra is, hogy maguknak kell felelősséget vállalniuk tetteikért. Így a külső kontroll lassan belsővé vált, és ha sikerült a szülőt is rávezetni a szabályok alkalmazásának szükségességére, akkor sikert hozhatott az átmeneti gondozás. Rendkívüli ereje volt annak, ha az esetkonferenciákon ezekről a „rossz” gyerekekről pozitív visszajelzéseket kaptak a szülők.

Az alkohol, a dohányzás, a drog kevésbé jelent meg az otthonban, mint ahogy az a kinti világban ebben a korosztályban érzékelhető. A dohányzást szinte minden bekerülő gyerek kipróbálta, de valójában kevesen dohányoztak rendszeresen. Az otthon rendjét a dohányzás szempontjából tiszteletben tartották.

A gyermekek átmeneti otthonában folyó szakmai munka során olyan információk és tapasztalatok birtokába kerülnek az otthon szakemberei, melyek sem a családlátogatások, sem a védelembé vételi tárgyalások során nem mutatkoznak meg. Nem tud ezekről a viszonylatokról és működésbeli sajátosságokról sem az óvoda, sem az iskola, sem a háziorvos. Az átmeneti otthon dolgozói közelről látják a szülő-gyerek kapcsolatot, és annak hatását a gyermekekre. Elfogadással fordulnak mind a szülők, mind a gyermekek felé, és a szülői jelenlét támogatásával, a szülői kompetenciák szelíd erősítésével segítenek olyan hiányosságok pótlásában, melyek a praktikus, gyakorlati kérdéseket érintik a nevelés és gondozás területén. A szülők ezeket elfogadják mindaddig, amíg nem élik meg azt az életükbe történő erőszakos beavatkozásként.

A gyermekek átmeneti otthona szakemberei a családban, mint rendszerben gondolkodnak. A primer prevenció elve alapján hisznek abban, hogy a szülőkkel való foglalkozás, a családi dinamikában bekövetkező változások hatással vannak a gyermekekre. Ezért munkájuk kétszintű: egyrészt gondozzák-nevelik a gyermeket, másrészt – kompetencia határaik betartásával – igyekeznek hatással lenni a szülőkre és a család egész rendszerére.

Munkájukat a pszichológussal, az átmeneti otthon családgondozójával, a család- és gyermekjóléti szolgálat családsegítőivel, a család- és gyermekjóléti központ esztanendzsereivel szoros együttműködésben végzik.

Az esetkonferencia és az esztanegbeszélés az átmeneti otthon fontos munkamódszerei közé tartozik. Összehívására nemcsak a beköltözést megelőzően, illetve a kiköltözés előtt került sor, hanem akkor is, ha valami szokatlan történt, ha valamit közösen kellett megbeszélni. Az átmeneti gondozást mindig a záró esetkonferencia zárta le.

A gyermekek átmeneti otthona kiemelt figyelmet fordít a gyermekek iskolai előrehaladásának támogatására. A tanulásban elért eredmények 2016-ban vegyesek voltak. A majdnem kitűnő gimnazista mellett, a tehetséges, de alulmotivált és a szerényebb képességekkel bíró gyermek egyaránt adott feladatot a szakembereknek. Egyik oldalon a tehetséggondozás, a másik oldalon a motiválás vagy a fejlesztő munka jelentett kihívást. A második félévben egyetemi hallgatók és önkéntesek egészítették ki a stáb és a fejlesztő pedagógus munkáját. Közreműködésükkel megvalósulhatott a személyre szóló foglalkozás. A fejlesztő pedagógus kiemelt figyelmet fordított ezen túlmenően az óvodás korú gyermekek fejlesztésére.

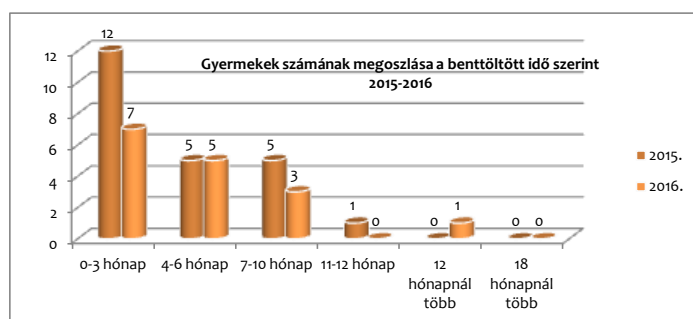
2016-ban heti 2 délután pszichológus segítette a munkát, foglalkozott a gyerekekkel és családjaikkal, valamint a dolgozóknak is segített a nehezebb helyzetek átgondolásában, megoldásában.

Az átmeneti gondozás ideje alatt a gyermekek számára a szükséges egészségügyi ellátáshoz való hozzájutást az intézmény biztosította, azonban amikor lehetett, a gyerekek orvoshoz kísérését, ápolását a szülők végezték.

A szabadidő szervezése során arra törekedtek az otthon dolgozói, hogy megkedveltessék a gyermekekkel a társasjátékokat, és kevesebb időt töltsenek a telefonjukkal vagy számítógépezéssel. Nyáron élvezték az asztaliteniszt és a tollaslabdázást. Az intézmény támogatta a gyermekek iskolán kívüli sporttevékenységét.

A születés- és névnapokat minden gyerek esetében személyre szóló ünnepség keretében tartották meg, ahogy karácsonykor is a gyermekek érdeklődéséhez, kéréséhez igazodóan kerültek az ajándékok kiválasztásra. Ezen kívül voltak élményfürdőben, strandon, moziban, étteremben. Egy hétig nyaraltak Tiszafüreden. Ősszel a veresegyházi Medveparkba kirándultak.

A gyermekek számának megoszlása a gondozásban töltött idő szerint:

Az átmeneti gondozásban töltött idő kétfajta tendenciát mutat. Egyrészt nőtt azoknak az eseteknek a száma, amikor a gyermek valóban rövid időt tölt az átmeneti otthonban,

másfelől emelkedett a hosszabb gondozási időt bent töltők száma. A jövőben az átmeneti gondozás átmeneti jellegére kell fokozott hangsúlyt helyezni.

Az átmeneti otthonból 2015-ben 23, 2016-ban 17 gyermek került ki, arányait tekintve a következő módon:

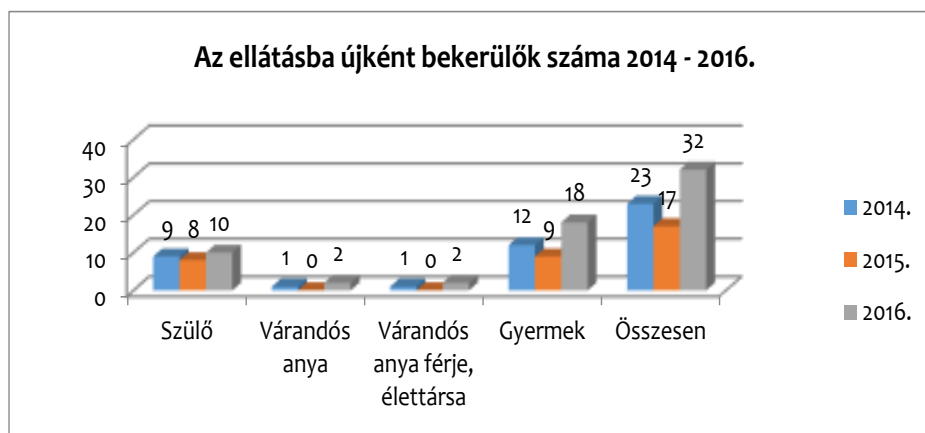
	2015. év (%)	2016. év (%)
Visszakerült a szüleihez	57	53
Szakellátásba került	17	12
Nagykorúvá vált	4	0
Ideiglenes elhelyezésbe került	22	35

Mindkét évben a gyermekek több mint fele hazakerült. Esetükben a gyermekek átmeneti otthona által nyújtott szolgáltatások segítettek megelőzni azt, hogy a családjaikból hosszabb távra kelljen kiemelni a gyermekeket.

Nőtt ugyanakkor az ideiglenes hatályú elhelyezések száma. Ennek oka az, hogy sok esetben a gyermek esélye a családjába való visszakerülésre oly mértékben reménytelen volt, hogy a gyermek legjobb érdekét a hosszabb távra történő elhelyezése biztosíthatta.

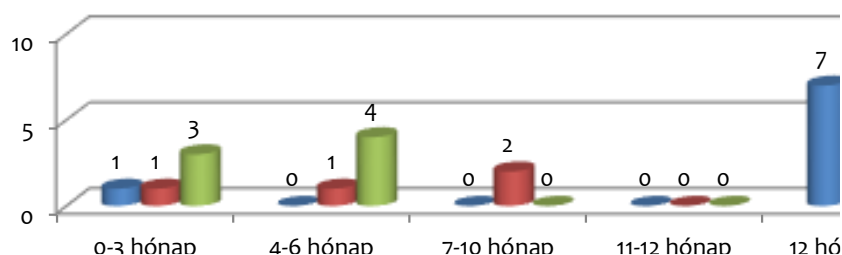
➤ *Családok Átmeneti Otthona*

A DMJV Gyermekvédelmi Intézménye szervezeti egységeként működő Családok Átmeneti Otthona (4026 Debrecen, Mester u. 30.) célcsoportját a Debrecenben állandó lakcímmel rendelkező, lakhatási gondokkal küzdő, gyermeket nevelő családok alkotják. A családok átmeneti otthonában 26 férőhelyen 6 család fogadására van lehetőség.

2016-ban 18 gyermek és 14 szülő, összesen 32 fő került ellátásba. Megfigyelhető, hogy az ellátottak száma magasabb volt, mint az előző években. A gondozási napok száma 7.669 nap volt, ami a férőhelyek 80,59%-os kihasználtságát jelentette. A férőhelyek éves kihasználtsága 2014-ben 73,27 %-os, 2015-ben 70,57 %-os volt. A magasabb ellátotti létszám egyúttal azt is jelentette, hogy a családok rövidebb időt töltöttek az intézményben, mint az előző években, ami az intenzív családgondozásnak is köszönhető. Az alábbi diagram jól szemlélteti a változást.

A családok száma az átmeneti gondozásban töltött idő szerint

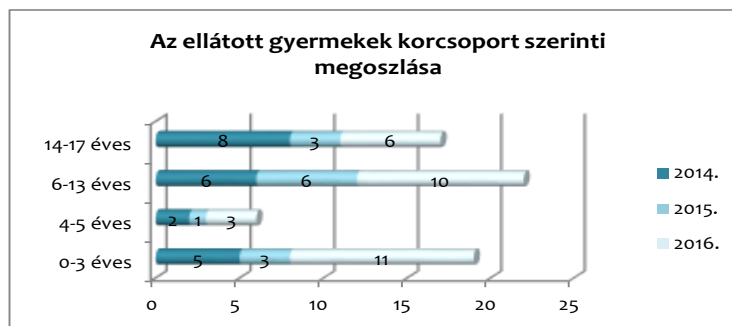
Míg 2014-ben és 2015-ben a legtöbben 12 hónapnál hosszabb időt töltöttek a családok átmeneti otthonában, 2016-ban ez a tendencia megváltozott. A családok 77,77 %-a 6 hónapot vagy annál rövidebb időt töltött az intézményben, és mindössze a családok 22,22 %-a tartózkodott egy évnél hosszabb távon átmeneti gondozásban.

Az elhelyezést kiváltó problémák megoszlása a következő képet mutatta:

Az elhelyezést kiváltó problémák:	2014.	2015.	2016.
Szülők életvezetési problémái	0	0	4
Kríziselhelyezés	1	1	0
Hajléktalanná válás	11	5	1
Elégtelen lakhatási körülmények	2	5	26
Bántalmazás	1	3	3
Családi konfliktus	0	9	0
Egyéb	7	0	0

Az adatok tanúsága szerint jelentősen emelkedett az elégtelen lakhatási körülmények miatt bekerülő személyek száma. Évekre visszamenően jelen van és emelkedik a családon belüli bántalmazás következtében menekülők befogadása. A beköltözött családok életvitelében számos olyan jelenség volt megfigyelhető, ami szintén indokoltá tette a családok átmeneti otthona szolgáltatásának igénybevételét. Ilyen volt az apa alkoholbetegsége, az anya drogfüggősége, a szülők nagyon fiatal életkora, az anya eszköztelensége a gyermeknevelésben, a napirend kialakítása terén jelentkező nehézségek, valamint a munkanélküliség.

A gyermekek korcsoportonkénti megoszlása a következő volt:

Megfigyelhető, hogy 2016-ban igen nagy számban került sor 0–3 éves korú gyermekek ellátására, és jelentős volt a 6–13 éves korú gyermekek aránya is. A szakmai feladatok tekintetében a várandós anyák támogatása az anyaságra való felkészülésben, valamint az újszülöttek gondozásának, ellátásának segítésében kiemelkedő jelentőséggel bírt. Az

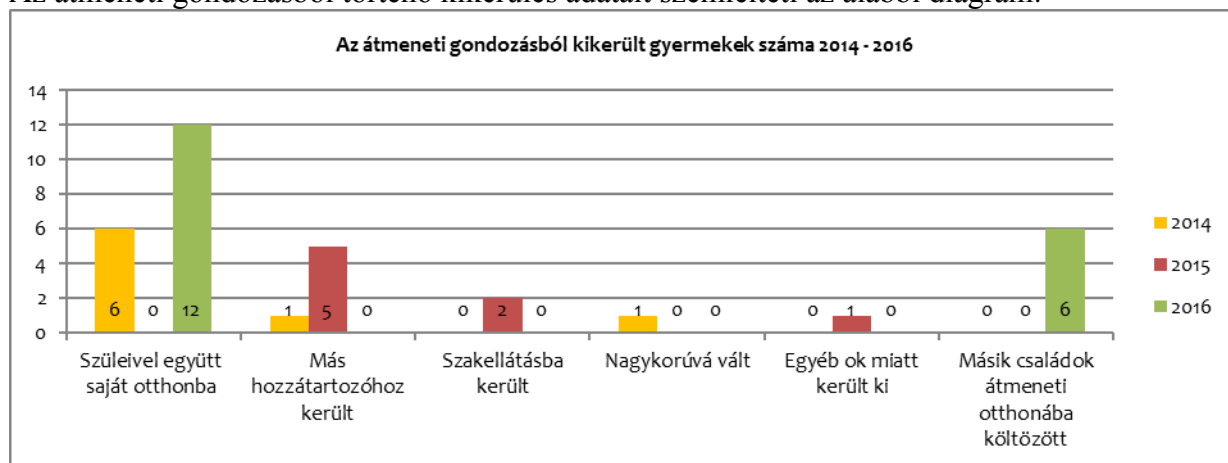
óvodásoknál a fejlesztő foglalkozások, az iskoláskorú gyermekek esetében pedig az tanulmányi munka segítése került a szakmai munka középpontjába.

A bekerülő gyermekek személyiségállapotára jellemző volt a labilitás, agresszivitás, zaklatottság. A kezdeti nehézségek után személyiségük változott, nyugodtabbak lettek, alkalmazkodtak a közösséghez. A biztonságérzet pozitív irányba formálta személyiségüket. Iskolai teljesítményük változó volt, gyakran nem voltak motiváltak a tanulásban. Iskolai hiányzás betegség miatt jellemző, ami magas számban fordul elő. A szenvedélybetegségek közül egyedül a dohányzás fordult elő néhány gyermek esetében. Szívesen vettek részt a közös programokon. A kiköltözés közeledtével újra zaklatottá, agresszívvá váltak. Az állandóság hiánya rányomta a bélyeget a viselkedésükre.

A családok átmeneti otthona szakemberei fokozott hangsúlyt fektettek az ünnepek megtartására. A családgondozók műsorokat szerveztek télapóra, karácsonyra, anyák napjára. A gyerekek életkoruknak megfelelően tanultak verseket, mondókákat, énekeket. Ezekkel az ünnepségekkel a család összetartozását, fontosságát igyekeztek erősíteni a szakemberek. A kézügyesség, a szépérzék fejlesztését, a közösség építését kézműves foglalkozások szolgálták, melyeken nem csak a gyerekek, de a szülők is szívesen részt vettek. A kirándulások, táborozások olyan alkalmak voltak, amikor a telefon és számítógép világából kizökkentek a gyerekek és felnőttek egyaránt.

Az otthon szoros együttműködést alakított ki a gyermekjóléti szolgálatok és a gyermekjóléti központ szakembereivel, a szomszédos bölcsődével, óvodával. Az átmeneti otthon szakemberei segítették a szülőket pályaválasztáskor a megfelelő iskola kiválasztásában. A szülő munkanélkülivé válása esetén támogatták a felnőtteket a munkahelykeresésben, illetve a gyermekek ellátásában, odafigyeltek arra, hogy egy gyermek se éhezzen.

Az átmeneti gondozásból történő kikerülés adatait szemlélteti az alábbi diagram:

Míg 2014-ben és 2015-ben voltak olyan családok, melyekből a gyermekek hosszabb távra ki kellett, hogy kerüljenek, 2016-ban valamennyi gyermek a szüleivel együttesen költözött ki. A gyermekek 33 %-a a szüleivel másik családok átmeneti otthonába került, 67 %-a azonban valamilyen formában önálló lakhatási formába (saját lakás, albérlet, befogadó rokon) költözött a családjával.

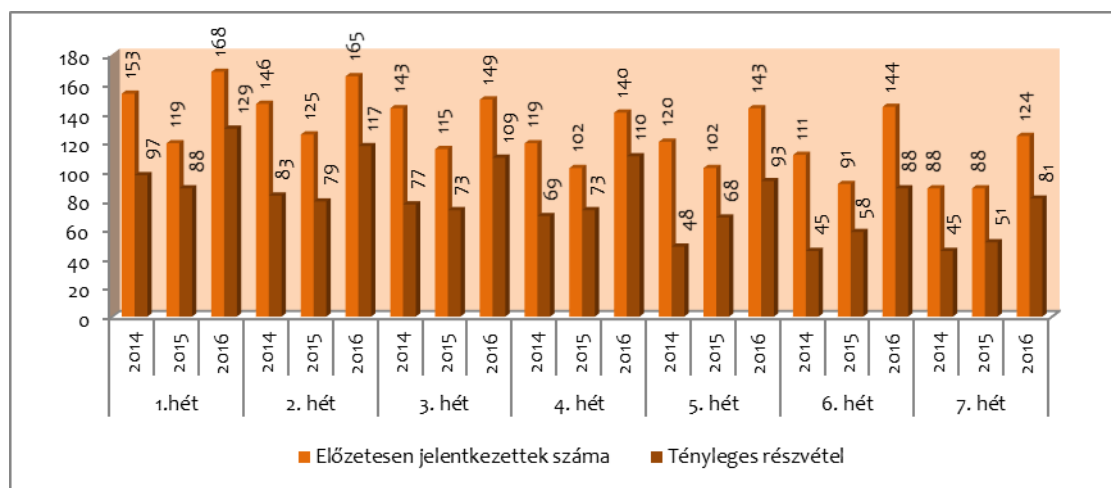
Megállapítható, hogy 2016. évben az átmeneti gondozás a családok átmeneti otthonában teljesítette a feladatát, segítette a családok továbblépését, illetve együtt maradását.

➤ *Gyermekek alternatív napközbeni ellátása*

2016-ban július 4. és augusztus 19. között a Dózsa György Általános Iskola adott helyet a debreceni lakóhelyű általános iskolás gyermekek számára szervezett nyári napközbeni felügyeletnek.

A nyári táborba 226 gyermek részvételét jelezték a szülők előzetesen, azonban július hónapban 209 fő, augusztus hónapban 157 fő volt a ténylegesen résztvevő gyermekek száma, mely heti bontásban az alábbiak szerint alakult:

Hét sor-száma	Időpont	Jelentkezők száma	Tényleges résztvevők	Összes részvétel (halmozott adat)
1.	július 4. – július 8.	168	129	593
2.	július 11. – július 15.	165	117	562
3.	július 18. – július 22.	149	109	516
4.	július 25. – július 29.	140	110	508
5.	augusztus 1. – augusztus 5.	143	93	442
6.	augusztus 8. – augusztus 12.	144	88	417
7.	augusztus 15. – augusztus 19.	124	81	374

Megfigyelhető volt, hogy mindhárom évben előzetesen többen jelentkeztek be a nyári felügyeletre, mint ahányan végül igénybe vették a szolgáltatást. Ez feltehetően abból adódik, hogy a jelentkezés időpontjában a szülők még nem ismerik pontosan a nyári programjukat és lehetőségeiket. Ha az eltelt három év adatait összevetjük, jól látható, hogy 2016-ban volt a legmagasabb mind az előzetesen jelentkezők, mind a ténylegesen résztvevők száma.

Ez összefüggésben lehet azzal, hogy a város lakossága 2014-ben és 2015-ben megismerte a szolgáltatást, arról kedvező képet alakított ki, a gyermekek szívesen jöttek vissza a felügyeletbe. A magas gyermeklétszám következtében a gyermekcsoportok számát növelni kellett az előző évekhez viszonyítva. Öt héten keresztül 6-6, két héten keresztül pedig 5-5 gyermekcsoport működött. A csoportok kialakításánál szempont volt, hogy az egy iskolából érkezők, a hasonló életkorú gyermekek, illetve a testvérek együtt lehessenek.

Sok gyermek az előző évben is igénybe vette a nyári napközbeni felügyeletet, illetve voltak olyan gyermekek, akik egész nyáron jártak a táborba.

A gyermekek között viszonylag nagyobb számban voltak magatartási zavarral küzdők, akiket nem mindig volt egyszerű rávenni a szabályok betartására. Nagyon sokat segített az, hogy – az előző évek tapasztalatai alapján – minden héten 1 gyógypedagógus segítette a csoportvezető pedagógusok munkáját. A gyógypedagógusok azokkal a gyermekekkel foglalkoztak, akik pillanatnyi hangulatuk, személyiségállapotuk miatt egyéni foglalkozást igényeltek.

A nyári napközbeni felügyelettel kapcsolatos szervezési feladatokat 2016-ban 2 fő – megbízási szerződéssel foglalkoztatott – koordinátor látta el. A programok szervezésén túl kapcsolatot tartottak az élelmezésszervezővel, a csoportokat irányító pedagógusokkal, a szolgáltatókkal, az iskolával.

A Dózsa György Általános Iskolából 6 pedagógus jelentkezett a nyári gyermekfelügyelet biztosítására. Szívesen kapcsolódtak be azonban más iskolákból is szakemberek, illetve azok, akik az elmúlt években már végezték ezt a munkát.

A feladatok ellátásában 15 diákmunkás vett részt. Többségük ügyesen bánt a gyermekekkel, feltalálta magát a nehezebb helyzetekben.

Ezen kívül 45 közösségi szolgálatot ellátó középiskolás 842 órában, 5 önkéntes 240 órában segítette a gyermekek felügyeletének ellátását. A diákmunkások és a közösségi szolgálatot ellátók jelenléte lehetővé tette, hogy a gyermekek érdeklődésüknek megfelelő foglalkozásokon, programokon vehessenek részt, illetve mód nyílt a csoportok teljes felügyeletére.

A programok szervezését a sokszínűsége, változatosságra, új típusú programok felkutatására való törekvés jellemezte. Játékok, sporteszközök, kézműves anyagok bőséggel álltak a gyermekek rendelkezésére.

A szervezett programok között sor került

- fiatal fizikusok bemutatójára,
- könyvtárlátogatásra a Bem téri, az Újkerti és a Libakerti könyvtárban hetente,
- digitális napközi foglalkozásaira (bemutató internet-, számítógép-használat témájában),
- népi kézművesek által tartott foglalkozásokra (gyöngyfűző, bőrműves, mézeskalácsos, agyagozó),
- kézműves foglalkozásra és agyagozásra hetente,
- Koós Károly Szakiskola diákjai által szervezett kézműves foglalkozásra,
- néptánc bemutatóra, táncházra,
- country táncoktatásra,
- drámafoglalkozásra,
- erdőismereti programra,
- Ort-Iki Báb és Utcaszínház, Hollóének Hungarica, Kuckó Művésztanya bemutatójára, Manó Party gyermekműsorára,
- rekesztorony építésre, mászófal megmászására,
- tűzoltóság látogatására,
- vöröskeresztes bemutatóra,
- terápiás kutyabemutatóra,
- amerikai foci, kapuéra, vívó bemutatóra,
- rajzversenyre,
- „Ki mit tud?”-ra.

A Debreceni Karitatív Testület tagszervezetei az alábbi programokat biztosították:

- Vöröskereszt elsősegély (2 alkalommal)
- kézműves tevékenység (3 alkalommal)
- sörverseny (3 alkalommal)
- trambulín (1 alkalommal)
- Kék Motorosok (3 alkalommal)
- a Pásti utcai zsinagóga látogatása, vendégfogadás (1 alkalommal)

A Dózsa György Általános Iskola ideális hely volt a tábor lebonyolítására. A nagy udvar egyszerre többféle tevékenységi forma végzését tette lehetővé. Nagyon népszerű volt a fiúk körében a műfüves pálya. Az udvar árnyékos részei a kézműves foglalkozások számára biztosították a helyszínt. Az iskola dolgozóival harmonikus együttműködés valósult meg.

A visszajelzések alapján megállapítható, hogy a 2016. évi nyári napközbeni gyermekfelügyelet szervezése sikeres volt. Az előző évekhez viszonyítva több gyermek vette igénybe a szolgáltatást. A napi elfoglaltságok nagyon változatosak voltak. Sikerült számos új típusú programot megszervezni, így azok a gyermekek is kaptak új élményeket, akik az előző években is részt vettek a táborban.

Jól működött a bemenetnél a szűrés, amit a továbbiakban is célszerű megtartani. A kért igazolásokat a szülők időben be tudták szerezni.

A jelentkezési lapon bekért adatok elegendő információt szolgáltatottak a gyermekek biztonságos ellátásához. A továbbiakban célszerű lenne a kérelemben a csoportbeosztásra vonatkozó igényeket is felmérni.

Nagyon hasznos volt a gyógypedagógusok bevonása a munkába, ami a továbbiakban is javasolt.

5. Ellátási szerződés keretében nyújtott szolgáltatások

a.) Héra Család- és Gyermejkölési Szolgálat

Székhelye: 4031 Debrecen, Pósa u. 1.

Ellátási területe: Nagysándortelep, Nagy Mihály kert, Téglagyár, Ondód, Nagymacs, Domokos Márton kert, Csígekert, Hatvan utcai kert, Köntöskert

A Héra Család- és Gyermejkölési Szolgálat a szolgáltatói nyilvántartásban határozatlan időre szóló bejegyzéssel rendelkezik. A szolgálatban 2016. december 31-i állapot szerint a szakmai munkakörben alkalmazott létszám 3 fő, mely az ellátási területen élő kb. 12.410 fő állandó lakosra vetítve, az NM rendelet 1. számú melléklete szerint került meghatározásra.

A munkavállalók a hatályos jogszabályi előírások szerinti képesítési előírásoknak megfelelő végzettséggel, határozatlan idejű munkaszerződéssel rendelkeznek.

A gondozottak ellátás szerinti megoszlása:

	Gyermekek száma	Családok száma
Alapellátásban részesült	120	76
Védelembe vett	28	13
Családba fogadott	2	2
Átmeneti gondozott	41	16
ÖSSZESEN	191	107

A gyermekek veszélyeztetettségének okai

Okok		Az érintett 0-17 éves gyermekek száma a veszélyeztetettség fő oka szerint
nevelési probléma		92
szülők, család életvitele (szenvedélybetegségek, antiszociális viselkedés)		11
családi konfliktus		9
gyermek családon belüli bántalmazása	fizikai	1
	szexuális	2
Elégtelen lakáskörülmények		50
Kilakoltatás veszélye		0
Munkanélküliség		0
gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség		11
aszociális/antiszociális viselkedés		2
drogfogyasztás		1
alkoholfogyasztás		3
játékszenvedély		0
csavargás		1
tankötelezettség elmulasztása (50 tanóra és egyéb)		2
ebből		
tartós betegség		0
fogyatékoság		0
magatartás- vagy tanulási zavar		2

Válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása

Az ellátási területen az adatszolgáltatásra felkért védőnők tájékoztatása szerint a 4 védőnői körzetben a védőnők által ellátott gyermekek összlétszáma a 2016. évben 770 fő volt.

Az ellátási körzetükben a védőnők 169 gravidát gondoztak, melyből 18 év alatti 3 fő volt. 18 év feletti válsághelyzetben lévő várandós anya 8 fő volt, így védőnői jelzésre összesen 11 fő gravidát gondozott a család- és gyermekjóléti szolgálat szociális segítőmunka keretében. A 11 fő közül 2 fő esetében védelembe vétel történt, 1 fő pedig családok átmeneti otthonában került elhelyezésre.

A védőnők 26 alkalommal küldtek problémajelző adatlapot, felkérésükre 6 alkalommal készítettek helyzetértékelést gondozott gyermekekre vonatkozóan. Közös családlátogatáson a gyermekjóléti szolgálattal 21 alkalommal voltak.

A válsághelyzetben lévő várandós anyák legtöbb esetben az újszülött fogadásához nem megfelelő lakáskörülmények miatt kerültek a látókörükbe. A védőnői szolgálattal közös, folyamatos és napi szintű gondozási tevékenységnek, a szoros együttműködésnek köszönhetően az újszülöttek a gondozott családokba hazaadhatók voltak.

Családjából kiemelt gyermek a gondozott eseteik között nem volt.

A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai

Az észlelő- és jelzőrendszer által küldött jelzések éves száma 104, melynek közel harmada (38 esetben) köznevelési intézményből érkezett.

Jelzést küldő	0-17. év	nagykorú
Egészségügyi szolgáltató	4	0
Védőnő	10	8
Szociális szolgáltató	1	0
Átmeneti gondozást biztosítók	4	1
Köznevelési intézmény	38	0
Rendőrség	5	0
Állampolgár	6	0
Gyámhatóság	14	13
ÖSSZESEN:	82	22

Az ellátási területen a védőnőkkel és a gyermekjóléti központ esetmenedzsereivel legszorosabb az együttműködés. A közös családlátogatások, esetmegbeszélések, személyes és telefonos konzultációk segítik az esetek vitelét, hatékonyabbá teszik a szociális segítő munkát. A háziorvosokkal is az együttműködés erősítésére törekedtek, így közös családlátogatásra, esetmegbeszélésre is volt példa a múlt évi esetvezetésekben. Az oktatási-nevelési feladatokat ellátó intézmények gyermekvédelemmel foglalkozó munkatársainak jelzései a legnagyobb számúak, esetükben súlyosabb, vagy több szempontú veszélyeztetettség jelzése is előfordult, esetkonzultációra is a legnagyobb esetszámban került sor. A polgárőrség tagjaival, a rendőrség szakembereivel az együttműködést szorosnak ítélik meg, nagyobb rendezvényeik (adományosztás, városrészi programok) lebonyolítását is ők segítik. A gyermekvédelem és szociális segítség terén szoros együttműködést tapasztaltak a város civil és karitatív szervezetei között is.

A jelzőrendszeri tagjaiktól az éves jelzőrendszeri tanácskozásra készített beszámolóhoz kérték a gyermekvédelmi tevékenységről adatokat, továbbá az együttműködés tapasztalatait is kérték összegezni. A 43 helyre kiküldött kérdőívet 34 intézmény, ill. szervezet juttatta vissza, utólagosan még 2 jelzőrendszeri tag is megosztotta véleményét.

Az oktatási-nevelési intézmények részéről megfogalmazott tapasztalatok:

- A védőnői szolgálattal való együttműködés: jó és rendszeres a kapcsolatuk, hatékony az együttműködés. Sok intézményben napi szintű a kapcsolat, míg mások szerint kevés óraszámú van jelen az intézményben védőnő.
- Gyermekorvosokkal való együttműködés: az oktatási-nevelési intézmények közül páran jeleztek folyamatos és jó kapcsolatot is, de más intézmények problémásnak ítélik az együttműködést. (Az igazolatlan hiányzások csökkentése érdekében jó lenne szigorítani az igazolások kiadását. Visszamenőleg ne kapjon a gyermek igazolást, mert így a szülő kibújhat a jogkövetkezmények alól. Előfordul, hogy a gyerekeket betegen is engedik a gyermekorvosok az intézménybe, vagy indokolatlan a gyermek hosszú távolléte.) Egy intézmény szerint fontos lenne az információk megosztása az óvodába lépés előtt az esetleges problémás, fejlődésben elmaradt gyermekről.
- Család- és gyermekjóléti szolgálatokkal való együttműködés: szoros és jó a kapcsolat; évek óta megfelelő az együttműködés, segítőkészek a kollégák, nagy odafigyeléssel végzik a munkájukat. Rendszeres a kapcsolat, ami kooperatív, kölcsönös bizalomra épül. Hatékony és korrekt együttműködés, napi szintű kapcsolattartás jellemző.
- A gyámhatósággal való együttműködés többnyire jó, mely főként a hivatalos megkeresések esetén a pedagógiai jellemzések küldésében merül ki. Volt, aki jelezte, hogy nem minden esetben kéri ki az intézmény véleményét; több intézmény hiányolja, hogy a védelembe vételi tárgyalásra nem kapnak meghívót, gyakran nehezen érik el az ott dolgozókat.

- Rendőrséggel, polgárőrséggel való együttműködés: jó és hatékony az együttműködés, iskolarendőr program, prevenciós előadások, bűnmegelőzési tanácsadás, DADA program keretében.
- Oktatási-nevelési intézmények egymás közötti együttműködése: jó az együttműködés, főként körzeten belül. Közeli bölcsődével jó a kapcsolat; a körzeti iskolák nyílt napjain, ünnepségeken részt vesznek, utánkövetik a gyerekeket, esetmegbeszélések, esetkonferenciák alkalmával kerülnek kapcsolatba más oktatási-nevelési intézmények szakembereivel.
- Civil szervezetekkel való együttműködés: számos civil szervezet és egyház is segíti az intézményeket, nagyon szoros és jó az együttműködés.
- Gyermek és családok átmeneti otthonaival való együttműködés: a kapcsolattartás az érintettek esetében megfelelő, többnyire segítőkészek a kollégák, a gyermekek után rendszeresen érdeklődnek az ott dolgozó munkatársak. Egyes intézmények szerint a családgondozókkal jó az együttműködés, míg mások hiányosnak ítélik meg.
- Időskorúakat ellátó intézményekkel kapcsolat: ha felkérést kapnak az intézmények, szívesen vesznek részt különböző ünnepségeken, kiállításokon, érzékenyítés céljából is van kapcsolat egy időskorúakat ellátó intézménnyel.
- Egyéb intézményekkel való kapcsolat: A Kenézy Gyula Kórház- és Rendelőintézet Gyermekpszichiátriai részlegével több évre visszamenőleg szakmai szempontból jól működő kapcsolat van (Bárczi Gusztáv EGYMI).

Az egészségügyi szolgáltatók véleménye a jelzőrendszeri tagok együttműködéséről:

- A védőnők a feladatukat kitűnően látják el a megengedett határokon belül. Nehezíti a gondozást, hogy előre kell jelezniük a családlátogatást.
- A házi orvosok a gyermekvédelmi rendszer nagyon fontos szereplői, de az orvosok szerint a rendelőben sokszor rejtve marad a probléma, kevés az idő is a betegre, a védőnők beszámolója ezért segíti a munkájukat. A védőnők a körzeti házi orvossal napi szinten beszélnek, közös gondozottak állapotáról egyeztetnek, körzeten kívüli orvosokkal telefonon, ha szükséges. Egy védőnő jelezte, hogy jobban be kellene vonni a jelzőrendszer működésébe és a gyermekvédelmi feladatokba a házi gyermekorvosokat.
- Az orvosok a család- és gyermekjóléti szolgálatokkal az együttműködést kitűnőnek értékelték, jó, hogy van kihez fordulni a problémás családdal kapcsolatban és együttműködve meg lehet oldani a problémát. A védőnők napi szintű, jó kapcsolatot jeleztek, közös családlátogatások vannak havonta többször is.
- A gyámhatóság esetében nehezíti az együttműködést, hogy a jelzés utáni intézkedésre sok időt kell várni.
- A gyermekvédelmi rendszer változását az orvosok nem tapasztalták, a védőnők a szolgálatok aktívabb gondozási tevékenységét pozitívként értékelik.

A gyermekek és családok átmeneti otthonainak tapasztalatai a jelzőrendszer működéséről:

- Az egészségügyi szolgáltatókkal és a gyermekjóléti szolgálatokkal az együttműködést jónak tartják, rendszeres a kapcsolat.
- Az oktatási-nevelési intézményekkel a gyermekek átmeneti otthona napi szintű kapcsolatban van, jó az együttműködés.
- Mindannyian kapcsolatban állnak civil szervezetekkel, hatékony az együttműködés.

A kétszintű gyermekvédelmi rendszer (központ-szolgálatok) működésében tapasztalt összegzése:

Pozitívumok

- Így még hatékonyabb lett a segítségadás, és az együttműködés a családokkal.
- Közvetlenebb lett a kapcsolatuk, bátran fordulhatnak segítségért, információért, vannak közös programok.
- Pozitív az előrelépés: az aktuális eset gyors és szakszerű kezelése, a felmerülő okok gondos feltárása zajlik.
- A gyermeket hamar visszahelyezik a családba, ha javult a helyzetük.
- A megváltozott családsegítők, esetmenedzserek személye okozott némi fennakadást az együttműködés során, a szakemberek nem tudták, hogy ki milyen feladatot lát el, hol húzódnak a kompetencia határok. Később a szerepek letisztultak, az együttműködés kapcsán felmerülő problémák is hatékonyabban oldódtak meg.

Negatívumok

- A védelemben vett gyermekek ügyében nem mindig ismert a családsegítő és az esetmenedzser személye.
- Kicsit nehezen lehet követni, hogy melyik diáknak ki a családgondozója, de a szolgálatok készségesen segítenek kideríteni. Megnehezíti a kapcsolattartást, hogy egy család a családsegítőhöz és az esetmenedzserhez is tartozik.
- Nehezebb átlátni a rendszert, nehézkes az információáramlás.
- Többen jelezték, hogy nincs tapasztalatuk a változásról, vagy nem észleltek változást.

Javaslatok a gyermekvédelmi rendszer javítására:

- A család- és gyermekjóléti központban a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása szakemberek segítségével. A kiemelkedő képességű gyermekek tehetséggondozása.
- Több olyan szakemberre lenne szükség, akik közvetlen kapcsolatot tartanak a családokkal és joguk van bemenni a lakásokba, hogy tényleges képet kapjanak a családok életviteléről, megélhetési, lakhatási problémákról, stb. (Az óvónőket különböző okokra hivatkozva nem engedik be, csak a kapuban tudnak beszélgetni.)
- Jó lenne több prevenciós jellegű program óvodában is. Pl. ünnepek alkalmával ingyenes kézműves hagyományőrző foglalkozások, gyermekneveléssel kapcsolatos előadások.
- A gyermekjóléti központ és szolgálatok szakembereivel való közös családlátogatás szorgalmazása.
- Az iskolákban az ifjúságvédelmi státusz visszaállítása.
- Az iskolavédőnők és a házi gyermekorvosok bevonása a szakmai munkába, az orvosok együttműködésének szorgalmazása.
- Kibérelhető lakásokra lenne szükség az átmeneti otthonos elhelyezés után.
- Több bölcsődei férőhelyre lenne szükség.
- Folyamatosan szükséges a jelzőrendszer működésének szervezése, szakmai kapcsolatainak kiépítése, ápolása. Prevenciós programok, szolgáltatások szervezésére nagyobb hangsúlyt szükséges fektetni.
- Hatékony munkaerő-piaci programokra lenne szükség, amelyek hozzásegítenék a családokat ahhoz, hogy az elsődleges munkaerőpiacon találjanak megfelelő munkát.

Összességében elmondható, hogy a jelzőrendszeri tagok együttműködése szakmánként eltérő mértékű és intenzitású, de szakmai szempontból valamennyi tag munkája felbecsülhetetlen értékű.

Jövőbeli tervek, javaslatok

A Szolgálat 2016. évtől új szolgáltatási formában, család- és gyermekjóléti szolgálatként látja el feladatait. Az átalakulás új szemlélettel töltötte meg a családokkal eddig végzett szociális segítő munkát, míg a célcsoport, az ellátási terület változatlan maradt.

Jelenleg a Nagysándor telepen a várandósok, illetve a csecsemőkorú gyermeket nevelő családok számára hiányoznak a helyben elérhető szolgáltatások közül a más városrészen egyébként elérhető bölcsődei szolgáltatás, valamint a játszóházi és vagy fejlesztő foglalkozások, baba-mama klub szolgáltatásai, vagy zenebölcsi, baba-mama torna. A szolgálat szorgalmazná a baba-mama klub újraindítását a városrészen. Erre a szolgáltatási formára alkalmas, legalább 10 fő befogadási képességű, a korosztály életkori sajátosságainak, igényeinek megfelelő helyiséggel azonban a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat nem rendelkezik, és jelenleg a védőnői szolgálatban sem megoldható ennek a szolgáltatási formának a beindítása.

Az iskoláskorú gyermekek a Nagysándor telepről főként a Tócoskertben lévő oktatási intézményekbe járnak. Több gondozott család számára gondot okoz a buszbérlet megvásárlása, így a gyermekek közül sokan gyalog teszik meg oda-vissza a kb. 5 km-es távot. Esetükben az igazolatlan hiányzások közül is több a késésekből adódik össze. A családok számára megoldást jelenthetne ezekre a problémákra az iskolabusz rendszerű utaztatás biztosítása is.

Szeretnének a gondozott családok esetében a közösségi szociális munka irányába tovább nyitni, városrészi közösségfejlesztő programok szervezésével.

b.) Forrás Lelki Segítők Egyesülete Mentálhigiénés Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

A Debrecen, Kishegyesi út 36. szám alatt működő Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a Forrás Mentálhigiénés Központ önálló szakmai, szervezeti egysége, mely a szolgáltatói nyilvántartásban érvényes adatbejegyzéssel rendelkezik. Az ellátás célja a vonatkozó jogszabályokban, szakmai ajánlásokban és protokollokban meghatározott feladatok ellátása, támogatás nyújtása az általános segítő szolgáltatás keretében az egyének és a családok életében jelentkező problémák megszüntetéséhez.

Ellátottak köre, szociális jellemzői, ellátási szükségletei, demográfiai adatai:

A Forrás Mentálhigiénés Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálat ellátási területéhez a Tócoskert, Tócovölgy, Postakert, Széchenyi-kert és Vargakert tartozik. Az ellátási területen 28 548 fő él. Ebből 4 818 fő kiskorú, 23 766 fő a felnőtt korosztályba tartozik.

A család- és gyermekjóléti szolgálat 2016. évben végzett szakmai tevékenység halmozott száma: 15612, a szolgáltatásban részesülők száma: 3429 fő.

A család- és gyermekjóléti szolgálat 2016. évben 220 családdal, 534 fővel kötött együttműködési megállapodást. Tanácsadáson 68 fő vett részt, 90 alkalommal. Egyszeri megkeresés alkalmával kért segítséget 123 fő.

Az elsődleges probléma szerinti megoszlást vizsgálva nagy számban fordul elő családi-kapcsolati konfliktus (75 fő), ezen belül is válással, gyermekelhelyezéssel kapcsolatos kommunikációs és érzelmi nehézségek, mely esetek kezelése kapcsán gyakran mediációs

tanácsadói segítség válik szükségessé. Gyakran előforduló és összetett problémát jelent a *szülői elhanyagolás* (38 fő) problémája, amelynek legnehezebben megragadható, ugyanakkor további problémákat indukáló formája az érzelmi elhanyagolás. Tapasztalataik szerint a szintén nagy számban előforduló *gyermekintézménybe történő beilleszkedési nehézségek* (46 fő), illetve a kiemelkedően magas számot mutató *magatartászavaros* (64 fő) esetek hátterében felfedezhető a szülői gondoskodás hiányossága. A *lelki-mentális problémák* (50 fő) nagy számban jelennek meg elsődleges problémaként, melynek ellátása, megfelelő szakember bevonása kapacitásproblémák miatt nem ritkán hosszabb időt vesz igénybe. *Anyagi-megélhetési probléma* a családok igen nagy számánál jelentkezik (72 fő), mely probléma a szolgálatnál gondozott sokproblémás, alacsony gazdasági, társadalmi státuszú családoknak szinte alapproblémája, melyhez alacsony iskolai végzettség (ahogy az alábbi adatokból is kitűnik), foglalkoztatási gondok, a jövőkép hiánya is gyakran társul.

Iskolai végzettségüket tekintve:

Általános iskola nyolc osztályánál kevesebb	228 fő
Általános iskolai végzettség	140 fő
Befejezett szakiskolával rendelkezők	44 fő
Befejezett szakközépiskola, gimnázium	68 fő
Érettségire épülő OKJ képesítés	34 fő
Felsőfokú végzettség	20 fő

A családi összetétel szerinti megoszlást áttekintve a sokgyermekes családok, valamint a gyermekeiket egyedül nevelő szülők (főként édesanyák) nagy száma figyelemfelkeltő. A távollévő, hiányzó édesapák jelensége nem ismeretlen a családokkal dolgozó szakemberek számára. Amennyiben a nagy gyermekszám alacsony gazdasági, társadalmi helyzettel társul, a családgondozásnak sok tényezőre kell kiterjednie. Szintén említést érdemel az egyedül élők viszonylag magas száma, ami az ellátási területen főként az idősebb korosztályt jelenti.

Egyedül élő	34 család
Házastársi/élettársi gyermek nélkül	12 család
Házastársi/élettársi 1-2 gyermekkel	62 család
Házastársi/élettársi 3 + gyermekkel	58 család
Egyedül élő szülő 1-2 gyermekkel	32 család
Egyedül élő szülő 3 vagy több gyermekkel	22 család

Veszélyeztetettként nyilvántartott kiskorúak száma 254 fő. A veszélyeztetettség fő oka szerinti probléma megoszlása:

- nevelési probléma:	24
- szülők, család életvitele:	18
- családi konfliktus:	41
- szülők betegsége:	4
- gyermek családon belüli bántalmazása:	5
- gyermek elhanyagolása:	18
- egyéb személyek, rokonok által	3
- iskolai kirekesztés, erőszak:	2
- kortárs csoport negatív hatása:	28
- elégtelen lakáskörülmények:	36
- kilakoltatás veszélye:	30
- munkanélküliség:	20
- magatartászavarok:	21
- tartós betegség, fogyatékoság:	4

Alapellátás keretében gondozott családok száma 192, alapellátásban gondozott gyermekek száma 247. Az alapellátás keretében gondozott esetek probléma jellege szerinti megoszlása (gyermek/család):

- Anyagi (megélhetési, lakhatási): 247/108
- Gyermeknevelési: 183/72
- Oktatási-nevelési intézménybe való beilleszkedési nehézség: 68/49
- Magatartás-, teljesítményzavar: 90/54
- Családi-kapcsolati konfliktus: 58/32
- Életviteli problémák: 42/29
- Oktatási-nevelési elhanyagolás: 28/24
- Egyéb szülői elhanyagolás: 122/62
- Családon belüli bántalmazás: 9/6
- Lelki-mentális: 72/32
- Szenvedélybetegség: 10/10
- Fogyatékoság: 20/12
- Egészségi: 22/13
- Egyéb: 12/12

A DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja felkérése alapján védelembe vett családok tekintetében szociális segítő munka végzésére 9 család esetében, 12 gyermek tekintetében került sor. A védelembe vett családok esetében a probléma szerinti megoszlás (gyermek/család):

- Anyagi (megélhetési, lakhatási): 7/3
- Gyermeknevelési: 8/5
- Oktatási-nevelési intézménybe való beilleszkedési nehézség: 7/4
- Magatartás-, teljesítményzavar: 5/2
- Családi-kapcsolati konfliktus: 4/3
- Életviteli problémák: 6/3
- Oktatási-nevelési elhanyagolás: 6/2
- Egyéb szülői elhanyagolás: 1/1
- Családon belüli bántalmazás: 1/1
- Lelki-mentális: 2/2
- Szenvedélybetegség: 5/4

Nevelésbe vett gyermek családjának gondozásában egy család tekintetében vettek részt. Családba fogadott gyermek gondozásában 4 család esetében végeztek szociális segítő munkát, a probléma szerinti megoszlás (gyermek/család):

- Anyagi (megélhetési, lakhatási): 1/1
- Gyermeknevelési: 5/4
- Oktatási-nevelési intézménybe való beilleszkedési nehézség: 5/4
- Életviteli problémák: 3/2
- Egyéb szülői elhanyagolás: 1/1
- Lelki-mentális: 1/1

Ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermek gondozásában 4 család esetében végeztek szociális segítő munkát, a probléma szerinti megoszlás (gyermek/család):

- Gyermeknevelési: 4/4
- Oktatási-nevelési intézménybe való beilleszkedési nehézség: 1/1
- Családi-kapcsolati konfliktus: 4/4
- Oktatási-nevelési elhanyagolás: 1/1
- Egyéb szülői elhanyagolás: 2/2

- Lelki-mentális: 2/2
- Szenvedélybetegség: 1/1
- Fogytékosság: 1/1

Átmeneti gondozásban részesülő családok száma 2016. évben 23 család, a gondozott családokban összesen 53 gyermeket nevelnek. Az átmeneti gondozásban részesülő családok probléma szerinti megoszlása (*gyermek/család*):

- Anyagi (megélhetési, lakhatási): 53/23
- Gyermeknevelési: 14/5
- Oktatási-nevelési intézménybe való beilleszkedési nehézség: 4/1
- Magatartás-, teljesítményzavar: 4/1
- Családi-kapcsolati konfliktus: 27/10
- Életviteli problémák: 23/8
- Oktatási-nevelési elhanyagolás: 4/1
- Egyéb szülői elhanyagolás: 3/1
- Családon belüli bántalmazás: 8/4
- Lelki-mentális: 7/3
- Szenvedélybetegség: 4/4
- Egyéb egészségi: 3/2

Együttműködési megállapodás megkötését nem igénylő egyszeri segítségnyújtásban részesülő, illetve tanácsadott ügyfelek száma 123 fő. Jogi tanácsadáson 90 alkalommal, 68 fő vett részt. Egyszeri segítségnyújtásban részesülő ügyfelek tekintetében a probléma szerinti megoszlás:

- Anyagi (megélhetési, lakhatási): 43
- Gyermeknevelési: 5
- Oktatási-nevelési intézménybe való beilleszkedési nehézség: 3
- Magatartás-, teljesítményzavar: 2
- Családi-kapcsolati konfliktus: 20
- Életviteli problémák: 4
- Oktatási-nevelési elhanyagolás: 3
- Egyéb szülői elhanyagolás: 1
- Lelki-mentális: 11
- Szenvedélybetegség:
- Fogytékosság: 2
- Egyéb egészségi: 8
- Egyéb és pedig:
 - ügyintézés, információnyújtás: 34
 - környezettanulmány (hatósági felülvizsgálat): 4
 - környezettanulmány (szociális ügyek, magántanulói jogviszony): 7
 - környezettanulmány (gondnoksági ügyek): 19
- Jogi tanácsadás 68 fő

Preveníós, közösségfejlesztő klubfoglalkozások, rendezvények

- A Forrás Család- és Gyermekjóléti Szolgálat állandó klubja a kisgyermekes édesanyák és gyermekeik számára szervezett *baba-mama klub*, amely heti rendszerességgel várja az érdeklődő édesanyákat és gyermekeiket. A résztvevők igényeinek is eleget téve szerveztek *szülőklub* foglalkozásokat, gyermeknevelésben jártas szakember részvételével: amíg a játszósobában családsegítő szakemberek felügyeltek a gyermekekre, a szülők a szomszédos helyiségben gyermeknevelési dilemmáikra kereshettek választ a szakember segítségével.

- Az ellátási területen található ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. fenntartásában lévő családok átmeneti otthonaival együttműködve 7 alkalmas *szülőképzést* szerveztek családterapeuta és pszichológus szakemberek részvételével. A szülőkkel történő zavartalan beszélgetés érdekében, a képzéssel párhuzamosan játszóházi foglalkozásokat tartottak az alkalmakon részt vevő családok gyermekei számára.
- *Anyák napi rajzpályázatukra* több mint 250 pályamű érkezett. Több kategóriában jutalmazták a díjazottakat, de értékelték minden résztvevő kisdíák lelkesedését, munkáját.
- Gyermeknap alkalmából *Családi Juniólist* szerveztek, melynek során számos szabadidős programmal készültek a szolgálattal együttműködésben álló családok és a lakótelepen élők számára: családi vetélkedők, -versenyek, arcfestés és kézműves foglalkozások, ugráló várak és más szabadtéri játékok.
- DMJV Önkormányzata pályázati támogatásával július hónapban *nyári napközis tábor* szerveztek és bonyolítottak le 15 hátrányos helyzetű gyermek részvételével. A színes programok között játék és kézműves foglalkozások, kirándulások szerepeltek.
- *Sportvetélkedő* rendezését vállalták DMJV Önkormányzata által biztosított nyári gyermekfelügyelet ideje alatt a Dózsa György Általános Iskolában, ahol játékos feladatokkal, mozgásos játékokkal készültek a gyermekek számára.
- „Családi Őszi Kavalkád” címmel *családi délutánt* szerveztek az ellátott családok és a lakótelepen élők számára. A kellemes őszi délutánon színes program várta az érdeklődőket: a Kék Lovagok Rendészeti Motoros Klub bemutatója, Teddy Maci Kórház orvosai részvételével játékos foglalkozás az egészségre nevelés jegyében, egészségügyi szűrések minden korosztály számára, kézműves foglalkozás, mászófal, csúszda és ugráló vár és egyéb érdekes szabadtéri játék.

A Forrás Lelki Segítők Egyesülete szervezésében megrendezett programok, közösségfejlesztő tevékenységek során a szakmai stáb támogatóként bekapcsolódott a szervezésbe, lebonyolításba:

- Adománygyűjtésben és elosztásban való részvétel (Auchan Áruház, Tesco, Add tovább házikó, Kék Lovagok Rendészeti Motoros Klub, Karitatív Testület, DMJV Polgármesteri Hivatal Szociális Osztály), melyekkel az ellátási terület rászoruló családjai számára közreműködtek az adományok eljuttatásában;
- Térítésmentes étkeztetés biztosításában való közreműködés;
- Prevenció- és játékfoglalkozások tartása a Szent József Gimnáziumban;
- Tavasznyitó lakótelepi rendezvény, Adventi vásár és rajzpályázat, valamint az V. Józság Napja rendezvények szervezésében és lebonyolításában való részvétel.

Egyéb szakmai tevékenységek:

A családokkal végzett szociális segítő munka kiegészítéseként 123 alkalommal vettek részt esetkonferencián, 1431 alkalommal esetmegbeszélésen, illetve konzultáción a jelzőrendszer tagjaival, kollégákkal, a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal felkérésére 30 alkalommal végeztek környezettanulmányt gondnoksági ügyekben.

DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja szervezésében 4 alkalommal vettek részt munkatársaik szakmai tanácskozásokon. A tanácsadásokon olyan, a család- és gyermekjóléti szolgáltatással kapcsolatos aktuális témák kerültek feldolgozásra, mint pl. a

jogszabályváltozások, szakmai protokollok, vagy a gyermekbántalmazás észlelése kapcsán szükséges intézkedések.

A szakmai tanácsadások mellett rendszeresen részt vettek DMJV Család- és Gyermekjóléti Központjában szakmai vezetői megbeszéléseken. Az értekezletek célja az aktuális kérdések megbeszélése, a szakmai együttműködés javítása, a szakmai munka összehangolása.

A Forrás Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szakmai stábjába 8 alkalommal vett részt szakmai konferenciákon:

- 02.23-án Lomtalanítás – kamasztörténetek címmel színházi nevelési előadásokon gondolkodtak együtt a drámapedagógia alkalmazási lehetőségein a fiatalokkal végzett egészségnevelő, megelőző munkában;
- 03.03-án a MACSGYOE és az NRSZH közös szervezésében megrendezett regionális workshop a jogszabályi változásokról és szakmai irányelvekről;
- 03.04-én a fiatakorú szerfogyasztók kezelési lehetőségeit taglaló szakmai tanácsadás a Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum szervezésében;
- 04.05-én tájékoztató és konzultációs szakmai konferencia az NRSZH szervezésében;
- 04.15-én A Kenézy Kórház Nappali Kórháza 25 éves fennállása alkalmából megrendezett konferencia a pszichiátriai ellátás, ezen belül a közösségi ellátások jelenlegi helyzetéről és a szakmai együttműködési lehetőségekről;
- 04.21-én szakembereik meghívást kaptak Dr. Zacher Gábor toxikológus szakember előadásán való részvételre;
- 06.03-án a megelőző szakmai tevékenység, illetve a szakemberek közötti együttműködés egy lehetséges formájáról tartott konferencián vettek részt a Vojtina Bábszínház által szervezett színházpedagógiai konferencián.
- 10.17-én a Magyar Karitás RÉV hálózat tagjaként az iskolai egészségfejlesztő tevékenység és a közösségfejlesztő munka témában vettek részt tapasztalatcserére lehetőséget adó konferencián.

A jogszabályi előírásoknak megfelelően, a jelzőrendszeri együttműködés javítása érdekében 7 alkalommal szerveztek és vettek részt szakmaközi megbeszéléseken:

- 01.18-án két szakmaközi tanácskozás került megszervezésre a ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. „Fészek” Családok Átmeneti Otthonában, majd a „Fecske” Családok Átmeneti Otthonában, melyek témái a jogszabályi és szervezeti változások, illetve a család- és gyermekjóléti szolgálat és a családok átmeneti otthona közötti együttműködés.
- 04.14-én a Fordulópont Szenvedélybetegek Rehabilitációs Intézményével tanácskoztak a fiatal szerfogyasztókkal kapcsolatos tapasztalatokról, a megelőzés lehetőségeiről, a rehabilitációs intézet szakmai programjáról és működéséről, a család- és gyermekjóléti szolgálattal való együttműködés lehetőségeiről.
- 06.07-én a Forrás Család- és Gyermekjóléti Szolgálat ellátási területén található jelzőrendszeri tagok részvételével a családsegítés és gyermekjóléti szolgálat szervezeti átalakulása óta eltelt fél év tapasztalatairól, a család- és gyermekjóléti szolgálat és a jelzőrendszeri tagok együttműködéséről és a kompetencia határokról szerveztek megbeszélést.
- 06.23-án „A szenvedélybeteg családjának segítése” címmel egy speciális, de minden szociális szakembert érintő témában gondolkodtak együtt a család- és gyermekjóléti ellátásban dolgozó kollégákkal.
- 11.10-én a DMJV Gyermekvédelmi Intézménye Gyermek Átmeneti Otthonában szerveztek szakmaközi megbeszélést, melynek témája az intézmény működése, szakmai tapasztalataik, a család- és gyermekjóléti szolgálattal való együttműködés volt.
- 12.01-én „Gyermekebántalmazás – Kompetenciahatárok” témában szerveztek közös beszélgetést, ahol a családsegítő és esetenedzser munkatársak saját eseteiket ismertették, melyek kapcsán átbeszélték a gyermekebántalmazás észlelésekor

felmerülő legfontosabb intézkedéseket, a különböző szakemberek feladatait és kompetenciahatárait.

A Forrás Család- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai rendszeresen részt vesznek Dr. Berényi Rita családterapeuta, szupervízor részvételével szervezett eszmegbeszéléseken, illetve Dr. Kriskó Miklós pszichiáter, addiktológus, a Forrás Mentálhigiénés Központ szenvedélybeteg ellátásaival közösen szervezett eszmegbeszélő csoportjain.

A szakmai stáb havonta vesz részt team szupervízió, Godó János szupervízor vezetésével.

Tapasztalatok a 2016. évi változásokat tekintve:

A 2016. évi szervezeti változások értékelése kapcsán kiemelték DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja szakmai támogatását, nemritkán gondoskodó segítségét. A szakmai egyeztetések, megbeszélések, illetve a mindennapi munka során nyújtott segítség, együttműködés lehetővé tette a szakmai munka átszervezését, rövid időn belüli összehangolását, amely nem csupán a szakemberek, de az ügyfelek számára is segítséget jelentett a változások megismerésében, a szakmai munka zavartalan folytatásában.

Pozitív tapasztalatként említették, hogy a szociális segítő munka során sok esetben előnyt jelentett a hatósági és a segítői munka különválasztása. A család- és gyermekjóléti központ eszmegbeszéréseivel kiváló együttműködést sikerült kialakítaniuk. Nehézséget jelentett, hogy esettől függetlenül kötelező a havi háromszori találkozás megszervezése a családokkal (pl. lakhatási nehézségek, speciális tanácsadásra közvetített családok, stb.).

A speciális tanácsadások iránti igény sokszorosan meghaladja a kapacitásokat, a várakozási idő hosszú. Különösen pszichológiai tanácsadásra, családkonzultációra, családterápiára, mediációra lenne több szükség.

A változások egyértelmű „vesztése” a klasszikus családgondozási tevékenység (2016. évben 27 családot érintett), különösen a lakótelepen élő idős korosztály tekintetében. E hatás enyhítése érdekében együttműködnek elsősorban a Forrás Mentálhigiénés Központ egyéb ellátásaival, esetenként közös családgondozói tevékenység megszervezését is kezdeményezve, illetve a közösségfejlesztő tevékenységeiket ajánlva.

Tervezett prevenciós tevékenységek 2017. évre:

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat 2016. évi prevenciós, közösségfejlesztő munkájának egyik eredménye a segítő munka, a szakemberek iránti bizalom növekedése, melynek pozitív hatása a családsegítő tevékenységük során hasznosítható. 2017. évi terveik között szerepel ezen tevékenység folytatása, kibővítése. A módszertani irányelvek figyelembe vételével a családsegítő munka mellett továbbra is megszervezik, illetve növelik a családok számára biztosított kiscsoportos foglalkozások számát. Terveik között szerepel:

- Szülőklub és baba-mama klub,
- Szülőképzés, a gyermekek számára biztosított játék foglalkozással,
- Állatasszisztált terápiai foglalkozás,
- Tini csoport,
- Egészségnevelő foglalkozás iskolások számára,
- Forrás Mentálhigiénés Központ ellátásai heti rendszerességgel biztosított közösségi foglalkozásainak közvetítése: varró klub, mozgás klub, kreatív klub, játéklklub, filmklub, tézta klub, főző klub.
- Továbbra is szorosan együttműködnek az Egyesület szenvedélybetegeket ellátó alap- és szakellátásaival, illetve az intézmény telephelyeinek rendszeresen ülést tartó szenvedélybetegek önségítő csoportjaival – Gamma GT csoport, GA csoport – a szenvedélybetegséggel küzdő ellátottjaik érdekében.

A Forrás Mentálhigiénés Központ „Erőforrás. Neked!” lakótelepi prevenciós programjába ágyazottan, a család- és gyermekjóléti szolgálat tervezett közösségfejlesztő tevékenységei:

- Anyák napi rajzpályázat,
- Lakótelepi Juniális,
- Nyári napközis gyermektábor,
- Őszi családi- és egészségnap.

c.) *Gyermekek átmeneti gondozása a ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. által működtetett Családok Átmeneti Otthonaiban*

➤ *„Fecske” Családok Átmeneti Otthona*

Az intézmény 2002. január 1-je óta a Debrecen, Derék u. 22. szám alatt, a VIII. emeleten lévő 10 darab összkomfortos garzonlakásban 40 fő részére nyújt ellátást az otthontalanná vált, hátrányos helyzetű, gyermekes családok számára. A családok átmeneti otthona olyan intézmény, amely a család elhelyezésével megelőzi a gyermek családból való kiemelésének szükségességét. A családok átmeneti otthonában nyújtott segítség célja, hogy az ideiglenesen lakhatási gondokkal küzdő családok számára lehetőséget biztosítson a család egységének megtartására, és a szociális munka eszközeivel támogassa a családot önálló életvitele megtartásában, vagy annak visszaállításában.

2016. évben 16 család, 65 fő (27 felnőtt és 38 gyerek) ellátását biztosította az intézmény, a napi átlaglétszám 40 fő volt. Elhelyezés iránti igénnyel 50 család fordult hozzájuk ügyfélfogadásaikon, ebből 37 család új kérelmező. A 2016-ban jelentkező családok közül 6 családot tudtak elhelyezni, ez összesen 25 főt jelentett, közülük 11 fő felnőtt és 14 fő gyermek.

A kérelmezők közt az előző évekhez hasonlóan magas az albérletüket fizetési nehézségeik miatt elvesztő családok száma. A szülők nagy része nem rendelkezik megfelelő családi mintával, szocializációs hiányosságaik vannak, nem megfelelőek a probléma megoldási stratégiáik. Évekkel ezelőtt legnagyobb arányban az átmeneti krízishelyzetbe kerültek vették igénybe az ellátást (bántalmazás, családi kapcsolat megromlása, munkahely elvesztése stb.), ezzel szemben most a lakhatási problémák kerültek előtérbe, és az albérleti díjat fizetni képtelen, a pszichés és iskolai magatartászavarokkal küzdő gyermekeket nevelő szülők vannak többségben. Az intézményről intézményre vándorló családok, az önálló élet feltételeit hosszabb ideje megteremteni képtelen, elszegényedett családok váltak jellemzővé. Az ellátott családok közül 7-nek már volt korábban saját tulajdonú ingatlana, melyet eladósodás, vagy családi kapcsolatainak a felbomlása miatt veszítettek el, önkormányzati bérletben pedig 2 család élt már korábban.

A családi állapotot tekintve 5 család egyszülős, ahol az anya egyedül neveli gyermekeit. Közülük 1 anyuka lelki- és fizikai bántalmazás miatt szüntette meg párkapcsolatát. A családok 68 %-a (11 család) kétszülős, ahol a legnépszerűbb együttélési forma még mindig az élettársi kapcsolat (37 %), ez 6 családra jellemző. Mindösszesen csak 5 családban (31 %) élnek a gyermeküket nevelő szülők házasságban. Az ellátott családok fele 3 vagy 4 gyermekes, 5 család 2 gyermekes, 3 családban 1 gyermeket nevel a szülőpár.

Az iskolai végzettséget vizsgálva megállapítható, hogy az ügyfelek iskolai végzettsége javult, megjelentek ellátotti körökben az érettségizettek (4 fő), akik a felnőttek 15 %-át adják. Az ellátott 27 fő felnőtt 48 %-ának (13 fő) csupán 8 általános iskolai végzettsége van. Az általános iskolai tanulmányait azonban minden felnőtt ellátott befejezte, szakmunkás bizonyítványa 10 főnek van. A nők esetében továbbra is azt tapasztalják, hogy a tanulás értékét hangsúlyozó családi minta hiánya és a párkapcsolat korai kialakítása az oka annak, hogy a középiskolai tanulmányaikat (jellemzően 9. és 10. osztály környékén) félbehagyják.

A felnőttek közül 15 fő rendelkezik munkaviszonyból származó jövedelemmel, közülük 6 fő közfoglalkoztatottként dolgozik. Kiemelendő, hogy 5 fő munkaviszonya 1 évnél régebbi. Gyest vagy gyedet 8 anyuka (30 %) kapott, hármójuk családjában ezen kívül csak a családi pótlék a másik biztos jövedelem, ami nehezíti az intézményi ellátásból való kilépésüket. Két ügyfelük rokkantsági nyugdíjas, 1 fő szociális ellátásban részesül, 1 fő pedig semmilyen jövedelemmel nem rendelkezik, ezért méltányossági társadalombiztosítási ellátást kellett kérvényeznie.

Új jelenség volt az elmúlt évben, hogy nem elsősorban az egészségi állapot akadályozta a munkavállalást, sokkal inkább a szakképzettség és a személyes képességek hiánya (pl. pontatlan munkakezdés, igazolatlan távollét) gátolták a hosszú távú és anyagilag elismertebb munka megszerzését, megtartását. A kisgyermekes, egyedülálló anyukák munkába állását nehezíti a bölcsődei férőhelyek hiánya, ugyan a szociális helyzetük indokolná ehhez a szolgáltatáshoz való hozzáférésüket.

2016. évben 7 családot tudtak sikeresen kiléptetni az intézményi ellátásból, közülük 2 család a Cívis Ház Zrt.-hez benyújtott lakáspályázat útján szociális bérlakáshoz jutott. A sikeres pályázatukhoz hozzájárult, hogy elegendő forrást tudtak gyűjteni intézményi elhelyezésük ideje alatt. Egy család a szüleihez költözött vissza, miután sikerült a családi problémáikat megoldani. Két család albérletbe, 1 család pedig egy másik családok átmeneti otthonába költözött. Egy családnak az otthonteremtési támogatásból korábban vásárolt ingatlanát sikerült lakhatásra alkalmas állapotba hozni és oda visszaköltöznie 2 kisgyermekével 7 hónap intézményi jogviszony után.

A családok átmeneti otthonában a szakmai munkát a gyermekek érzelmi, értelmi, szociális fejlődését és életkori sajátosságait szem előtt tartva végzik. Tevékenységük során fontos céljuk, hogy az általuk ellátott családok erőforrásait olyan mértékben megerősítsék, hogy az intézményi jogviszony megszűnése után tudjanak önállóan, vagy minimális segítséggel élni. Nagy hangsúlyt fektetnek az intézményben élő nehéz helyzetben lévő, megélhetési gondokkal küzdő szülők szociális, foglalkoztatási problémáinak orvoslására, életminőségük javítására, társadalmi integrációjuk elősegítésére. A szociális szakembereik továbbra is ellátják álláskeresési tanácsokkal a felnőtt korú ügyfeleiket, segítenek önéletrajzot írni és felkészítik őket a felvételi beszélgetés során várható kérdésekre is. Álláskeresési programjuk célja, hogy klienseik munkát találjanak, illetve meg is tudják azt tartani jövőjük tervezhetősége érdekében. Az alacsony iskolai végzettségű, alulszocializált szülők gyermekei hátrányokkal indulnak az életben. A normák nem megfelelő átvétele devianciát, a problémák újratermelődését eredményezheti. Munkájukkal céljuk a hiányosságokat csökkenteni, mert az intézmény fontos szocializációs terep. A gyermekeknél kiemelt jelentőségű a tanulás értékének a hangsúlyozása, odafigyelnek a korrepetálásukra, fejlesztésükre, ebben segítségükre volt az intézményben gyakorlatát töltő főiskolai hallgató és önkéntes egyetemista is, illetve együttműködnek a Forrás Lelki Segítők Egyesülete szakembereivel is. Az intézmény szociálpedagógusai és szakgondozói az iskolás korú gyermekek és az óvodások részére hetente tartottak foglalkozást. Az iskolai lemorzsolódás elkerülése érdekében a szakemberek igény szerint egyéni korrepetálás keretében foglalkoztak a felzárkózásra szoruló gyerekekkel. A gyerekek a legtöbb segítséget napi tanulási problémáik megoldásához igényelték. Az első félévben egy önkéntes tevékenységet vállaló egyetemi hallgató heti két alkalommal angol nyelvből korrepetálta a gyermekeket.

A szakemberek sok-sok egyéni beszélgetést folytatnak a gyermekekkel és szüleikkel feszültségeik csökkentéséért, biztonságérzetük növeléséért. A napi feladatok strukturálása, az időbeosztás, a közös pénzbeosztás nehezen elsajátítható azok számára, akik korábban nem erre szocializálódtak. Az ügyfelek részéről folyamatos az igény pszichológiai tanácsadásra. A szakember feladata, hogy a szülők és gyermekek pszichés állapotát felmérje, segítse a belső erőforrásaik előmozdítását, aktiválja a megküzdési stratégiákat.

Közösségi programok:

Programjaik hozzájárulnak az adott életkornak megfelelő viselkedésminták kialakításához, az önértékelés és önbecsülés javításához. Azt tapasztalják, hogy a közösségi programok során az együtt átélt pozitív élmények javítják a szülő-gyermek kapcsolatot. 2016. évben is elsődleges szerephez jutottak a fejlesztő és társas játékok, helyzetgyakorlatok, amelyek fejlesztik a kommunikációt és elősegítik a kortárs kapcsolatok erősítését. Bővítették közösségi helyiségük társasjáték készletét is a gyermekek örömeire. A csoportos foglalkozásaikba továbbra is beépítették az egészséges táplálkozással kapcsolatos, valamint a környezetük védelme érdekében teendő intézkedéseiket, feladataikat egyaránt.

A Forrás Lelki Segítők Egyesülete szervezésében „Szülőképzés” címmel programsorozat zajlott március-június hónapban az intézmény közösségi helyiségében. Családterapeuta és pszichológus vezetésével csoportban dolgoztak az anyukák, a gyerekekkel pedig ezen idő alatt szociálpedagógus szakemberek foglalkoztak.

Március hónapban a Jégcsarnokban hódolhatott 13 gyermek a korcsolyázás örömeinek.

Az átmeneti otthonban lakó 10 gyermek 2016. 07. 11-15. között az Önkormányzat által kiírt gyermeküdültetési pályázat keretében Sárospatakon táborozott a Tengerszem Üdülőkamp és Camping ifjúsági szálláshelyén. A gyerekek közül többen most voltak először nyaralni, családjaik napi megélhetési gondokkal küzdenek.

A Szociális Hallgatók Öntevékeny Szervezete (SZÖSZ) felajánlásaival az intézmény életének továbbra is aktív részese. Az intézmény Ösztöndíj-programja keretében 7 fő 10 év feletti gyermeket július 1-3. között erdélyi nyaralásra vittek.

Július első hetében az intézményben két olyan foglalkozást tartottak, melyek informálták a gyerekeket az üdülés helyszínének nevezetességeiről, földrajzi jellemzőiről és azokról a magatartási szabályokról, melyek a táborozás sikerességét biztosítják.

Folytatódott a filmklub is, ahol a megtekintett alkotásokat a szakemberekkel dolgozzák fel a gyermekek, így alternatív szemléletmóddal és értékrenddel találkozhatnak.

A szülők számára álláskeresési foglalkozás-sorozatot tartottak. Olyan technikákat sajátíthatnak el, az önéletrajzírástól az állásinterjúig, amelyeket alkalmazva növelhetik elhelyezkedési esélyeiket. A csoportos beszélgetések lehetőséget biztosítottak számukra a közösség támogató erejének kiaknázására, olyan problémák oldott, informális közegben való megvitatására, mint a párkapcsolati nehézségek, a családi támogatás hiánya, a pénzügyi nehézségek és a jövőkép bizonytalansága.

Az egyik intézményben dolgozó kolléganő 18 éves gimnazista fia szeptember óta heti rendszerességgel vesz részt hétfőnként délutáni foglalkozáson a gyerekekkel, ahol sakkoznak, memória játékokat játszanak, de szerveztek már asztali foci bajnokságot is.

A Vojtina Bábszínház jóvoltából több alkalommal is hétfői bábelőadáson voltak a gyermekek és szüleik.

A Bihari Állami Gondozottak Egyesületének jóvoltából a gyermekek mikulás csomagot kaptak a Lovardában megrendezett ünnepségen, illetve ajándékdobozt a BAGE karácsonyi ünnepségén.

Továbbra is megemlékeznek a hagyományos ünnepekről (farsang, húsvét, anyák napja, mikulás, karácsony) a gyermekek által készített műsorral, ezáltal is követendő mintát mutatnak lakóiknak, mely mindennapi életüket bensőségebbé teheti.

Jövőre vonatkozó célok, javaslatok:

A kiléptető lakások létrehozása, illetve egy szélesebb körű hozzáférést biztosító szociális bérlakás-rendszer segítené a családok hosszabb távú helyzetének a rendezését. Ezzel párhuzamosan fontosnak tartanának egy intenzív családgondozást, hogy el lehessen kerülni a közüzemi hátralék felhalmozódását.

Szükséges lenne, hogy a jogi szabályozás előírja a családok kötelező takarékpénztári képzését az intézményi létük alatt, mely összeg segítené lakhatásuk hosszabb időre való megoldását - pl. önerőt biztosítana a bérlakás pályázaton való részvételre -, illetve egy perspektivikusabb életszemléletet is közvetítené feléjük. A klienseiket támogató családgondozás nélkül a családok nagy része nem tudna továbblépni a külső férőhelyekről, nem tudná elhagyni az ellátórendszert.

➤ „Fészek” Családok Átmeneti Otthona

Az intézmény a Debrecen, Derék u. 22. szám alatti épület 10. emeletén 31 m²-es garzonlakásokban 40 fő részére biztosítja a szülő és gyermeke együttes lakhatását. A szülők nagyfokú önállósággal élhetik és szervezhetik mindennapjaikat, az intézményben dolgozó szakemberekkel együttműködve minden segítséget megkapnak problémáik rendezése érdekében. A beadott kérelmek száma (39 db) bizonyítja, hogy folyamatos igény mutatkozik a családok átmeneti otthonára, mely intézményforma továbbra is jelentős szerepet vállal a létbizonytalanságba sodródott családok segítésében. A szolgáltatásnyújtás elsődleges célja, hogy közreműködjön az otthontalanság megszüntetésében, illetve hogy segítse a család lakhatási helyzetének átmeneti megoldását. További cél a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, segítségnyújtás a szülőnek gyermeke teljes körű ellátásához, neveléséhez annak érdekében, hogy az átmeneti gondozást szükségessé tevő okok megszűnjenek. A családok átmeneti otthona emellett pszichológiai, jogi, szociális- és mentálhigiénés segítséget is nyújt, valamint a szülő indokolt távolléte esetén a gyermek időszakos felügyeletét is ellátja. Az ellátás időtartamát a család aktuális problémájának figyelembe vételével határozzák meg, mely általában a beköltözéstől számított 1 év, ami indokolt esetben 6 hónappal vagy a tanév végéig meghosszabbítható.

2016-ban az átlagos napi ellátotti létszám 40 fő volt, mely 16 családot, összesen 61 főt jelentett. Az ellátott családok közül 12 hónap gondozási időt 11 család vett igénybe (közülük voltak már, akik 2015. évben is bent laktak), a méltányossági alapú hosszabbítást (mely további 6 hónap lehet) ebből 6 család kérte. Öt kiköltözés volt az év folyamán. Elhelyezés iránti igényt 39 család (132 fő) nyújtott be, ebből 35 család új kérelmező.

Az elmúlt évekhez hasonlóan az intézménybe való bekerülés okai a családok többségénél összetettek, egy család esetén több problématípus is megfogalmazható. Mindegyik felvételt nyert család esetében fennállt a megoldatlan lakhatási probléma, ezen belül egyrészt a hajléktalanná válás veszélye - felhalmozott közüzemi és hiteltartozások miatt lakás-, albérlet elvesztés, azonnali kiköltözésre felszólítás -, másrészt az elégtelen lakhatási körülmények. A jövedelmi viszonyok miatt számos családot a létfenntartás veszélye fenyegeti.

A családi állapotot tekintve 7 család esetén a szülők élettársi, 4 család esetén házastársi kapcsolatban éltek, és 5 családban egyedülálló anya volt a családfenntartó. Ez az arány azt igazolja, hogy egyre nagyobb számban fordul elő az élettársi kapcsolat. A gyermeküket egyedül nevelő anyákra – egyedüli családfenntartóként – még nagyobb teher hárul, a kevesebb jövedelem okán nehezebb a takarékoskodás, amely megnehezíti az intézményi ellátásból való sikeres kikerülésüket.

Hasonlóan a korábbi években tapasztaltakhoz az ellátott felnőttek jelentős része, 42 %-a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Ugyan vannak az ellátottak között 8 általános

iskolai végzettségre épülő tanfolyammal rendelkezők (19 %), és szakmunkás végzettségűek is (23 %), ezek azonban sajnos gyakran nem piacképes szakmák, ami a munkaerő-piaci részvétel szempontjából nem szerencsés. Az ellátottak 12 %-a rendelkezik érettségivel.

Az előzőekben bemutatott iskolai végzettségek miatt, az ellátottak csupán 39 %-a rendelkezik munkaviszonyból származó jövedelemmel. A munkahelykeresés időtartama sok esetben elhúzódik. Jellemző a nem bejelentett munkaviszony jellegű foglalkoztatás és a szezonális munkavállalás. A saját jogon járó rendszeres pénzbeli ellátás (gyes, gyed) 48 %-os arányban volt jellemző.

Öt család esetében beszélhetünk sikeres társadalmi visszailleszkedésről. 3 család albérletbe költözött, melyhez az átmeneti gondozás alatt önerőt gyűjtöttek, 2 család az intézményi jogviszony megszűnését követően rokonokhoz költözött. Néhány család esetében fennáll az újabb visszaesés kockázata, amihez elegendő egy kisebb jövedelem kiesés, és ismét tartozást halmozhatnak fel az új albérletben. A tapasztalatok azt igazolják, hogy a családok súlyos krízishelyzetek megszüntetésére csak átmeneti, azonnali „tűzoltás” jellegű megoldást keresnek és nem alakul ki bennük a hosszú távú tervezés igénye. Az intézményi munka során az ilyen irányú motiváltság kialakítása tűnik a legnehezebbnek.

A szakmai tevékenységet, programokat az ellátottak összetételéhez, igényeihez igazították. Az átmeneti otthon külön hangsúlyt fektet a gondozás, nevelés során a képesség- és készségfejlesztésre, felzárkóztatásra, a szabadidő hasznos eltöltésére és a prevencióra. Igény szerint folyamatosan biztosítottak *tanulószobát* azoknak a gyerekeknek, akik képességfejlesztése, felzárkóztatása érdekében a korrepetálás szükséges. A felzárkóztatás megszervezésében szorosan együttműködnek a területileg illetékes gyermekjóléti szolgálattal. A szakemberek munkáját 1 fő egyetemista önkéntes segítette a korrepetálás terén. Internet használat is biztosított minden ellátott számára a közösségi helyiségben, ami főként az álláskeresési, lakhatási lehetőségek felkutatása során és a nagyobb gyermekek iskolai felkészüléséhez jelent nagy segítséget.

2016. évben megvalósult programok:

Program neve	Program témája	Megvalósítás időpontja, helye	Érintett gyermekek száma
Kreatív foglalkozás	Készség-, képességfejlesztés	2016.01.02.-2016.12.19. hetente egy alkalommal Közösségi Helyiség	10-14
Közösségi program	Farsangi-, húsvéti-, anyák napi,- gyermeknapi, mikulás napi, karácsonyi ünnepek	2016. február, április, május, június, december hónapokban Közösségi Helyiség	21-24
	Bábszínházi látogatások Vojtina Bábszínház szervezésében alkalmanként	2016.02.01.-2016.05.31. 2016.09.02.-2016.11.29. Debrecen, Vojtina Bábszínház	5-10
	Gyermeknapi fagyizás és ajándékozás a SZÖSZ Egyesület támogatásával	2016. május Tócsóskerti fagyizó	21
	3 napos tábor Romániában a SZÖSZ Mindenkiért Egyesület és a ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. közös szervezésében, az NI Hungary Kft. támogatásával	2016. 07. 01.-07. 03. Biharfélegyháza, Rév	10

	5 napos Sárospataki tábor gyermeküdültetési pályázat	2016. 07.11. – 07.15. Sárospatak Tengerszem Üdülőkamp	8
	„Sütés-főzés tanulmányok” foglalkozássorozat	2016. 09.01.-2016. 12.10. Közösségi Helyiség	16
	Mikulás Mozi a DE-BTK HÖK jóvoltából	2016. 12. 05. Apolló Mozi	18
	BAGE Mikulás Ünnepségek	2016. 12. 14. Lovarda	10
	Kék Lovagok Rendészeti Motoros Klub karácsonyi ünnepség	2016. 12. 23. Víg Mozi	18
Tanulószo	Korrepetálás	2016.01.02.-2016.12.12. igény szerint Közösségi Helyiség	5-8

Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása

Tapasztalataik szerint a családok az ellátási idő elteltével nehezen tudják megoldani tartósan a lakhatásukat, még abban az esetben is, ha az átmeneti gondozás alatt takarékoskodnak a jövőre gondolva. Ezt a problémát kiléptető/kivezető lakások, ún. külső férőhelyek létrehozásával lehetne megoldani.

6. A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó intézmények

A Gyvt. 17. §-a szerint az észlelő- és jelzőrendszer tagjai az alábbi intézmények és személyek

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
- a köznevelési intézmények,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- a munkaügyi hatóság,
- a javítóintézet,
- a gyermekjogi képviselő,
- a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal,
- az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv

kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztetettség fennállása, a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet. A gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltató és a gyámhatóság a gyermek bántalmazása, elhanyagolása miatt jelzést vagy kezdeményezést tevő intézmény, személy adatait erre irányuló külön kérelem hiányában is zártan kezeli. A jelzőrendszer tagjai a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást

kölcsönösen tájékoztatni. Ha valaki a jelzési vagy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, a gyámhatóság - jelzésre vagy hivatalból - értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját és javaslatot tesz az érintett személlyel szembeni fegyelmi felelősségre vonás megindítására. A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén a gyámhatóság büntetőeljárást kezdeményez.

A gyermekek veszélyeztetettségének időben történő felismerése az észlelő- és jelzőrendszer munkájának összehangolásával, a folyamatos kapcsolattartással válik lehetővé. 2016-ban a gyermekjóléti központ, valamint a gyermekjóléti szolgálatok a szakmai kompetencia határok tiszteletben tartásával együttműködtek azokkal az intézményekkel, amelyek szerepet töltenek be a gyermek helyzetének pozitív irányú változásában. Fogadták a gyermek veszélyeztetettségével kapcsolatos jelzéseket, és a probléma feltárását követően annak jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a család szükségleteihez igazították a segítő folyamatot. Működésükről, tevékenységük céljáról és tartalmáról, elérhetőségükről, szolgáltatásaik igénybevételének módjáról tájékoztatták a településrészek lakóit, valamint az észlelő és jelzőrendszerhez tartozó személyeket és intézményeket.

A jelzőrendszer tagjai eredményes gyermekvédelmi tevékenységet végeznek, melyek közül DMJV Önkormányzata által fenntartott óvodák, a Debreceni Tankerületi Központ által fenntartott iskolák, a Debreceni Szakképzési Centrum, a Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet, valamint a Debreceni Rendőrkapitányság tevékenységét mutatjuk be. A gyermekjóléti központ tevékenységének bemutatásánál már említettük a jelzőrendszer tagjaival való kapcsolattartást és annak tapasztalatait. A jelzőrendszeri tagok által megfogalmazott tájékoztatásokat, észrevételeket, javaslatokat a 7. pontban foglaltuk össze.

a.) Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában lévő óvodák

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 6. pontja értelmében a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladat az óvodai ellátás.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában 33 óvoda 49 feladatellátási helyen működik. Az egyes intézmények alapító okirat szerinti férőhelyszáma jelenleg összesen 6942 fő. Az egyes intézményekben található csoportszobák alapterülete alapján számított felvehető gyermeklétszám pedig összesen 6890 fő. A két adat közötti eltérés azzal magyarázható, hogy a fenntartó egyes óvodai intézményeiben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 25. § (7) bekezdésében meghatározott maximális létszámot átlépő, 30 fős gyermekcsoportokat engedélyezett, hogy minden, az adott körzetben élő gyermek felvétele biztosított legyen. Egy óvodai körzethez egy önkormányzati fenntartású feladatellátási hely tartozik.

Az önkormányzati óvodák férőhelyeinek kihasználtsága városunkban az elmúlt években egyenletesnek mondható, mely városi szinten meghaladja a 83%-ot. A 2015/2016. nevelési év végére 6156 gyermek nevelését biztosították az önkormányzat által fenntartott intézmények, az alapító okiratok szerint felvehető gyermeklétszámhoz viszonyítva a kihasználtság 84%-os volt. Jelenleg 265 óvodai csoportban folyik a gyermekek nevelése, a csoportok átlaglétszáma 2016. október 1-én 21,5 fő volt, míg 2017. áprilisára ez a szám 23 főre nőtt.

Óvodáink engedélyezett álláshelyeinek száma jelenleg összesen 1147,25, melyből az óvodapedagógusok létszáma 579 fő, a nevelő munkát közvetlenül segítő alkalmazottak létszáma 383,25 fő, míg az egyéb technikai feladatokat 185 fő létszámmal biztosítja az önkormányzat. Összességében ezen alkalmazotti létszám az óvodai neveléshez szükséges

minimális létszámnak megfelelő. A 2015/2016. nevelési évhez képest változás, hogy a fenntartó 2016. szeptember 1-jétől összesen 33 pedagógiai asszisztens álláshelyet létesített óvodáinkban, majd második lépésben további 18 fő kinevezését engedélyezte 2017. január 1-jétől. Az intézmények az új munkakörök betöltését egyrészt pedagógus szakképzettségű alkalmazottakkal, másrészt az intézmény működését már jól ismerő, megfelelő végzettséggel rendelkező munkatársak munkakörének módosításával oldották meg. Az új pedagógiai asszisztensek nagyban segítik a gyermekek gondozását, nevelését, az intézmények napi működésébe szervesen illeszkedő, óvodapedagógusokat segítő munkájuk ma már elengedhetetlen.

Az elmúlt évek születési adatait vizsgálva megfigyelhető, hogy a kisgyermekek létszáma – a város vonzerejének is köszönhetően – emelkedő tendenciát mutat, másrészt a különböző városrészekben jelentős eltérés mutatkozik az óvodába jelentkező gyermekek létszámát illetően. Ez a jelenség abból is adódik, hogy az óvodák nemcsak a körzetükben élő óvodaköteles korú gyermekeket kötelesek felvenni, hanem azokat is, akiknek szülei az óvoda körzetében dolgoznak (Nkt. 49. § (2) bekezdése).

Debrecen közigazgatási területén a 2015/2016. nevelési évben az önkormányzat által fenntartott intézményeken kívül 1167 férőhelyen 11 nem önkormányzati fenntartású intézmény 41 csoportjával fogadta a gyermekeket. 2016. augusztus 31-ével a „Martonfalvi Lurkók” Alapítványi Óvoda jogutód nélkül megszűnt, így az alapítványi óvodák száma csökkent. Az óvodában nevelt 66 gyermek elhelyezését a város intézményhálózatában sikerült megoldani. 2016. szeptember 1-jével 10 nem önkormányzati óvoda kezdte meg az új nevelési évet, immár 977 férőhellyel és 38 gyermekcsoporttal. Ezen intézmények nem rendelkeznek beóvodázási körzettel, a város egész területéről, illetve egyéb településről is várják a gyermekeket.

*Debrecenben lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező gyermekek létszáma
(forrás: KEKKH)*

2010-ben születettek száma (fő)	2011-ben születettek száma (fő)	2012-ben születettek száma (fő)	2013. évben születettek száma (fő)	2014-ben születettek száma (fő)	2015. évben születettek száma (fő)	2016. évben születettek száma (fő)
1943	1977	1975	1955	1993	2043	1915

Óvodaköteles korú gyermekek létszámának alakulása a fenti adatok figyelembevételével

Nevelési év	2015/2016. nevelési év	2016/2017. nevelési év	2017/2018. nevelési év	2018/2019. nevelési év	2019/2020. nevelési év
Óvodaköteles korú gyermekek létszáma (fő)	5895	5907	5923	5991	5951

A hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek száma városi szinten jelentősen lecsökkent a korábbi évekhez viszonyítva, melynek oka, hogy a Gyvt. alapján a hátrányos helyzet és a halmozottan hátrányos helyzet megállapításának jogszabályi feltételei megszigorodtak. A 2013. szeptember 1. napjától hatályos szabályozás szerint a gyermek ezen helyzetének fennállására vonatkozó igazolás kérelemre induló eljárás alapján adható és határozott időre szól. A jogszabályi környezet változása nyomán a Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területén lakóhellyel rendelkező gyermekek vonatkozásában elmondható, hogy a HH óvodás korú gyermekek száma a 2016. januári adatok szerint a 2012. októberi adatokhoz képest az 1/20-ára csökkent. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében hasonló tendencia mutatkozik.

*Debrecen Megyei Jogú Város önkormányzati fenntartású óvodáiban nyilvántartott
hátrányos helyzetű gyermekek száma és aránya az utóbbi négy évben
(Forrás: Oktatási Hivatal, KIR rendszer)*

Nevelési év	Hátrányos helyzetű gyermekek száma (fő)	Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (fő)
2013. január	1340	278
2013. október	971	176
2014. január	1021	189
2014. október	76	74
2015. január	124	116
2015. október	91	98
2016. január	67	79
2016. október	74	56

Mivel a hátrányos helyzet és a halmozottan hátrányos helyzet megállapítása az esetek többségében hivatalosan jegyzői határozattal nem történik meg, ki lehet jelenteni, hogy a ténylegesen kimutatható hátrányos helyzetűek számánál jóval több a rászoruló családok száma, melyet jól szemléltetnek az óvodai gyermekétkeztetésre vonatkozó adatok is (az átfogó értékelés 2.2. pontja tartalmazza).

Az önkormányzati óvodák a kötelező feladatellátás keretében gondoskodnak a beilleszkedési, tanulási és magatartási problémákkal küzdő, továbbá az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekekről. Az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyerekek nevelése valamennyi önkormányzati fenntartású óvoda alapító okiratában megtalálható, ezen túlmenően 5 óvoda - szakértői bizottság kijelölése alapján - speciális feladatot is ellát, melynek eredményeként önkormányzati fenntartású intézményben lehetséges a Down-szindrómás, autizmus spektrum zavarral küzdő, értelmi (enyhe- és közép súlyos értelmi) fogyatékos, mozgásszervi-, érzékszervi (gyengénlátó, hallássérült) fogyatékos, beszéd fogyatékos, valamint több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos gyermekek ellátása is.

Intézményeink kiemelt figyelmet szentelnek a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek integrációjára, valamint a tehetséges gyermekek fejlesztésére is.

Az óvodák gyermekvédelemmel összefüggő feladatait elsősorban az intézmények pedagógiai programja tartalmazza, melynek kötelező tartalmi elemei közé tartoznak az alábbiak a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet) 6. illetve 11. §-ai szerint:

- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység,
- a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység,
- az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek,
- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések,
- a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység.

Az óvodák gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatait meghatározó másik alapidokumentum a Szervezeti és Működési Szabályzat, melyben a fenti EMMI rendelet 4. §-a alapján a nevelési-oktatási intézményeknek rendelkezniük kell a külső kapcsolatok rendszeréről is, beleértve a gyermekjóléti szolgálattal, valamint az iskola-egészségügyi ellátást biztosító egészségügyi szolgáltatóval való kapcsolattartást. Az Önkormányzat által fenntartott óvodák

ezen alapidokumentumok figyelembevételével gyermekvédelmi feladataikat előre megtervezetten, az adott nevelési évre szóló munkaterv alapján végzik.

A 2015/2016. nevelési év értékeléséről készült, a fenntartónak megküldött intézményi beszámolókból az alábbi tapasztalatok szűrhetők le az óvodákban végzett gyermekvédelmi feladatokat illetően:

Az óvodákban elsődleges cél a prevenció, vagyis a veszélyeztetettség megelőzése, illetve a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, a családi környezetből fakadó kedvezőtlen, fejlődést gátló tényezők ellensúlyozása. Az óvodákon belül az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelősök együttműködése szoros, a jelzőrendszer jól működik. A gyermekjóléti szolgálatok munkatársaival folyamatos a konzultáció konkrét esetekben a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében.

A beiratkozó gyermekek szüleit a nevelési év elején, az első szülői értekezleten tájékoztatják a kedvezményes étkezésre való jogosultságról, valamint az igénybevétel lehetőségéről. Az óvodapedagógusok saját csoportjukban feltérképezik a hátrányos helyzetű gyermekeket, és a szülőket tájékoztatják azokról a támogatási lehetőségekről, amelyeket igénybe vehetnek. A szülőkkel az óvoda folyamatosan tartja a kapcsolatot.

Az óvodákban kijelölt gyermekvédelmi felelős feladata a segítségnyújtás, koordinálás mellett az intézmény képviselte a gyermekvédelmet érintő fórumokon, részvétel védelemben vétellel kapcsolatos tárgyalásokon, a szakemberekkel való kapcsolattartás, a nevelőtestület rendszeres tájékoztatása és a problémajelzés, jelzőrendszeri esetmegbeszélés. A gyermekvédelmi feladatok ellátásával megbízott óvodapedagógusok a családlátogatásokra is figyelmet fordítottak, így biztosítva a családi házzal való együttműködést a gyermekek érdekében. A pedagógusok a szülők számára nemcsak nevelési tanácsokat adtak, de egyéni és csoportos megbeszélések alkalmával felvilágosítást is az ellátások igénybevételével kapcsolatosan.

Az óvodapedagógusok folyamatosan figyelemmel kísérik a hátrányos helyzetű gyermekek sorsát, a változásról jelzéssel élnek a gyermekvédelmi felelős felé. Intézményeink igyekeznek ellensúlyozni a családi környezetből eredő kedvezőtlen fejlődést gátló tényezőket, és nevelő munkájukkal segítik a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség, aktivitás kibontakoztatását. Tudatosan alkalmazzák a felnőttek modellszerepének érvényesítését, nemcsak a gyermekek, hanem a szülők esetében is.

Az óvodák az alábbiakban látják a hátrányos helyzet okait:

- nehéz anyagi háttér
- lakhatási problémák (pl. albérlet)
- életmódbeli problémák
- munkanélküliség
- csonka család
- szülők pszichés problémái
- szülők túlhajszoltsága, amely mögött a munkahelyük féltése áll
- érzelmi biztonság hiánya (instabil párkapcsolatok, gyermekelhelyezési viták)
- emberi kapcsolatok, viselkedési normák lazulása, udvariassági szokások hiányosságai
- gyermekekre fordított kevés idő.

Az óvodák lehetőségeikhez mérten saját intézményükön belül is igyekeznek segíteni az óvodába járó rászoruló gyermekeknek és szüleiknek. Több óvodában is csere-bere akciót, játék- és ruhagyűjtést szerveztek, illetve az óvoda alapítványa hozzájárult a nehezebb körülmények között élő gyermekeknek az óvodai, illetve óvodán kívüli programokon való

részvételének költségeihez. Mindezekhez örvendetes módon a szülők is nagymértékben hozzájárulnak. Az önkormányzati intézményekben dolgozó gyógypedagógusok és más szakemberek nemcsak a gyermekek fejlesztésében vesznek részt, hanem a szülőket is ellátják nevelési, életvezetési tanácsokkal. A szülőkkel való kapcsolattartást segíti még az óvodai nyílt napok, mentálhigiénés, illetve családi programok szervezése.

A rendszeres óvodába járást a hiányzások naprakész vezetésével a pedagógusok figyelemmel kísérik. Ennek eredményeképpen elenyésző az igazolatlan hiányzások száma.

A védőnőkkel a kapcsolattartás rendszeres, havonta tisztasági ellenőrzést végeznek az óvodákban. Az elhanyagolt gyermekek esetében lépéseket tesznek, illetve jelzik az óvoda felé azokat a családi problémákat, amelyben a gyermek érintett.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel (tehetséges gyermekek, sajátos nevelési igényű gyermekek) történő foglalkozás óvodáinkban mikrocsoportos vagy egyéni foglalkozás keretében valósul meg. A gyermekek differenciált képességfejlesztésére egyéni fejlesztési tervet dolgoznak ki az óvodapedagógusok, a fejlődésüket nyomon követik és a szülőket folyamatosan tájékoztatják. Minden óvodában zajlik tehetségfejlesztés, több tehetségterületre kiterjedően, többnyire tehetségműhelyekben.

A sajátos nevelési igényű gyermekeket is nevelő óvodák tapasztalata az, hogy általában az együttműködés a családokkal tartalmas, és a gyermek fejlesztése érdekében a szülők tanácsot kérnek a pedagógusoktól és a gyermekkel foglalkozó gyógypedagógustól. Az esélyegyenlőség és az óvoda szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférés minden gyermek számára biztosított. Különösen fontos a sajátos nevelési igényű gyermekek szülei számára az, hogy az intézményben megfelelő információkhoz jusson gyermeke fejlesztése érdekében. Néhány szülő azonban nehezen győzhető meg a gyermek fejlesztésének szükségességéről, a szakember bevonásáról, ezért is fontos ez a fajta segítő és felvilágosító tevékenysége intézményeinknek.

Az egészséges életmódra nevelés minden óvoda egyik kiemelt nevelési területe, melynek keretében egészségnapokat, bemutatókat, előadásokat szerveznek a szülők és a gyermekek egészségtudatos szemléletének formálására. Ebben a gyermekétkeztetést biztosító Sodexo Magyarország Kft. is partnere az önkormányzati intézményeknek: az egészséges táplálkozást népszerűsítő bemutatókat szerveznek azokban az óvodákban, ahol ezt igénylik. Az óvodák a szabadidő hasznos eltöltésére, a családok tartalmas együttlétére is mintát szolgáltatnak közös programok szervezésével, melybe a szülőket is bevonják. Megfigyelhető, hogy a gyerekek egyre több időt töltenek el az óvodában – a szülők munkája miatt – ezért is fontos az élményekben gazdag óvodai programokon való részvételük.

Az óvodák az alábbi intézményekkel és személyekkel tartottak 2016-ban rendszeres kapcsolatot:

- Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Debreceni Tagintézménye (logopédiai ellátás, gyógypedagógiai tanácsadás, utazó gyógypedagógus biztosítása, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, óvodapszichológiai ellátás)
- DMJV Család- és Gyermejjóléti Központja, DMJV Gyermekvédelmi Intézménye
- Gyámhatóság,
- Védőnői szolgálat,
- Gyermekorvosok.

b.) Debreceni Tankerületi Központ

A Debreceni Tankerületi Központ jelenleg 42 intézmény tekintetében lát el fenntartói feladatokat. A fenntartásában lévő intézmények közül 35 található Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területén, 7 pedig a Nyíradonyi Járásban.

A Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdú-Bihar megye egész területén lát el feladatot, a Székhelyintézmény, a Debreceni Tagintézmény, annak telephelyei találhatóak Debrecenben.

A jelenleg fenntartott debreceni *intézmények megoszlása* a következő:

- 24 általános iskola, ebből 21-ben integrált nevelés-oktatás folyik, 3 szegregált intézmény
- 7 középiskola, ebből 4 gimnázium, 3 szakgimnázium
- 3 kollégium
- 1 pedagógiai szakszolgálat

A tanulói létszám alakulása a 2016. október 1-jei hivatalos statisztika alapján:

- tanulói létszám összesen a Debreceni Tankerületi Központ intézményeiben: 17.790 fő,
- ebből a debreceni intézmények tanulói létszáma: 15.920 fő, melynek megoszlása:
 - általános iskolában összesen 11.116 fő
 - középiskolában összesen 4.804 fő

Kollégiumi ellátásban 1330 középiskolás tanuló részesül.

Sajátos nevelési igényű tanulók (továbbiakban: SNI) száma a következőképpen alakul:

- általános iskolában 183 fő azon sajátos nevelési igényű tanulók száma, akik integrált oktatási intézményben tanulnak
- szegregált intézmény tanulója 523 fő
- középiskolában 32 fő
- kollégiumban 5 fő

Az intézmények dokumentumaiban (pedagógiai program, helyi tanterv, tanmenetek, óravázlatok) megfogalmazásra kerülnek az SNI-s tanulókra vonatkozó kitételek. Az SNI-s tanulók jogainak érvényesítése érdekében csak olyan nevelési-oktatási intézményben folytathatják tanulmányaikat, amelynek szakmai alapidokumentumában alapfeladatként szerepel az adott SNI típus ellátása és a megyei szakértői bizottság kijelölte azt számára. Az SNI-s diákok fejlesztését az utazó gyógypedagógusi hálózat szakemberei és az intézményben dolgozó gyógypedagógus látják el, a szakértői véleményben meghatározottak szerint. Általánosságban elmondható, hogy magas a beilleszkedési-tanulási-magatartási nehézségekkel küzdő tanulók száma, a számukra előírt fejlesztést egyéni fejlesztési terv alapján az intézmény fejlesztőpedagógusa végzi.

A pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat és a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépítik a pedagógiai folyamatokba és figyelembe veszik a minősítés, értékelés során.

A Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Debreceni Tagintézménye által ellátottak száma alapfeladatonként:

<i>Alapfeladatok</i>	<i>ellátottak száma 2015/2016. tanév</i>	<i>ellátottak száma a 2016/2017. tanév I. félévében</i>
gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés	123	103
fejlesztő nevelés	8	6
konduktív pedagógiai ellátás	6	7
szakértői bizottsági tevékenység	1039	385
nevelési tanácsadás	603	675
logopédia	864	932
gyógytestnevelés	630	397
óvoda- iskolapszichológiai tanácsadás	186	183
tehetséggondozás	19	31
<i>összesen</i>	<i>3478</i>	<i>2719</i>

Az intézmények közül 17 általános iskolában, 5 középiskolában és 3 kollégiumban történik *képesség-kibontakoztató felkészítés*. Ezek különböző jellegűek, például a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók fejlesztése, tehetséggondozó program, versenyre felkészítés, szakkörök. 23 intézmény Kiváló Akkreditált Tehetségpont, ezekben az intézményekben a tehetséggondozás kiemelkedő szerepet tölt be. A Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Debreceni Tagintézménye minden évben tantárgyi- és pszichológiai mérést végez az intézmények 4. évfolyamos tanulói körében, ennek eredményeképpen kerülnek beválogatásra a legtehetségesebbek a Városi Tehetséggondozó Programba. 2016. május 4-én, már harmadik alkalommal került megrendezésre a Debreceni Tehetséggondozó Diákkonferencia, amelyen az intézményi fordulóról továbbjutott, legjobb előadó diákok vettek részt.

A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek változatosan jelennek meg az intézményeknél, például:

- differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- csoportbontás (nyelvekből, matematikából, számítástechnikából, magyar nyelvtanból),
- a nem kötelező (választható) tanórán tanulható tantárgyak tanulása,
- tehetséggondozó foglalkozások,
- iskolai sportkör, mindennapos testedzés,
- szakkörök,
- versenyek (tanulmányi, kulturális, sport, vetélkedők),
- bemutatók, tárlatok,
- szabadidős foglalkozások (önképzőkör, érdeklődési kör, stb.),
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a továbbtanulás segítése,
- személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek).

Az *egészségvédelemmel kapcsolatos tevékenységek* alapja az intézmények pedagógiai programjában megtalálható, változatos programok szervezése jellemző ennek megvalósítása során, például: Egészségnap/Egészség hét, prevenciós előadások, egészségügyi témájú vetélkedők szervezése, ehhez kapcsolódó Uniós pályázatokban való aktív közreműködés, fontos szerep jut a védőnőnek, iskolaorvosnak is, valamint az iskolapszichológusnak, aki a

mentális egészség megőrzéséért felelős. Az intézmények pedagógiai munkáját segíti az iskolapszichológus, aki az adott intézmény tantestületének tagja, így helyben, a felmerülő problémához a lehető legközelebb kísérli meg kezelni a tanulókat. A Debreceni Tankerületi Központ 9 intézménye rendelkezik Örökös Ökoiskola, 7 pedig Ökoiskola címmel.

A bűnmegelőzéssel kapcsolatban szervezett programok szintén változatos képet mutatnak: az intézmények jó kapcsolatot ápolnak a Debreceni Városi Rendőrkapitánysággal, így több közös rendezvény is megrendezésre kerülhetett már. Az intézményi beszámolókból olvasható, hogy több alkalommal kérték fel a Rendőrség, illetve a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársait, pszichológus hallgatókat előadások tartására, melynek témái: drogprevenció, fiatalkori bűnözés, igazolatlan órák következményeiről szóló tájékoztató megtartása.

A gyermekek jogait, kötelességeit a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény, és az intézmények házirendje tartalmazza. A Házirend egy-egy kivonata minden tanuló számára elérhető, a nyilvánosság biztosított. Tartalmának megismerésére külön figyelmet fordítanak. Osztályfőnöki órákon, csoportfoglalkozásokon a Házirend tartalmát részletesen is megismerik a tanulók. A Házirend az intézményi honlapon mindenki számára elérhető.

Az intézményekben betartják *az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény rendelkezéseit.* A tanulók fejlesztése egyéni fejlesztési tervek alapján, a szakértői véleményekben meghatározottak szerint történik. Iskolai programjaik, foglalkozásaik valamennyi tanuló számára elérhetőek. Hátrányos megkülönböztetés diákokat semmilyen téren nem érheti.

Gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása a köznevelési intézményekben:

Felelősei jellemzően az intézményvezetők, az intézményvezető helyettesek, osztályfőnökök, szociálpedagógus, iskolapszichológus, kollégiumi nevelőtanárok, a szakszolgálatokkal és szülői munkaközösséggel együttműködve. A feladat megvalósításának módja/szinterei: osztályfőnöki órák, egészségnapon, biológia órák keretében, iskolavédőnő megkeresésével, kapcsolattartás szülőkkel: telefonon és személyesen, kapcsolattartás a gyermekjóléti szolgálattal.

Az intézmények által megítélt *leggyakoribb veszélyeztető tényezők* a következők:

- a családokban tapasztalt nagyarányú munkanélküliség, s ennek következtében kialakult szociális körülmények és anyagi, megélhetési problémák,
- kábítószer-fogyasztás, alkohol, dohányzás,
- szülő-gyerek közötti generációs szakadék, szocializációs értékkülönbség,
- válás, haláleset feldolgozása,
- beilleszkedési nehézségek, tanulási motiváció csökkenése, iskolakerülés,
- internet és mobiltelefon túlzott használata,
- a tanulók igazolatlan mulasztásai miatt bekövetkező 250 óra feletti hiányzás, valamint ebből fakadóan a tantervi követelmények teljesítésének hiánya.

Köznevelési intézmények kapcsolata a gyermekjóléti szolgálatokkal:

Közös célja az intézményeknek és a gyermekjóléti szolgálatnak, hogy mielőbb feltárják, megelőzzék, megszüntessék a tanulók veszélyeztetettségének okait, megakadályozva azok súlyosabbá válását. Az ezekből adódó hátrányok leküzdése érdekében folyamatos a kapcsolat a szolgálattal, és jelzéssel élnek egymás felé. Szükség szerint közös családlátogatást szerveznek a családsegítővel, valamint esetmegbeszéléseken,

esetkonferenciákon keresik a megoldást. A család- és gyermekjóléti szolgálattal kialakított munkakapcsolat hatékonyan működik, az iskola veszélyeztetett tanuló esetében írásos jelzést küld, a gondozásba vett családok megsegítése érdekében esetmegbeszéléseket, esetkonferenciákat kezdeményez, illetve védelembe vételi tárgyaláson vesz részt. Tapasztalatok szerint az esetek jelentős részében megfelelő az együttműködés a családsegítőkkel.

A Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálattal való kapcsolattartás folyamatos, a gyerekekkel kapcsolatban felmerülő tanulási nehézségek esetén szakvéleménykérő lap kitöltése után a szakértői bizottság véleménye alapján segítik tanulóik tanulmányi előmenetelét.

Szükségesnek ítélt szolgáltatások, fejlesztések a gyermekvédelem területén:

Szoros együttműködés kialakítása szükséges a nevelési-oktatási intézmények, valamint a család- és gyermekjóléti szolgálatok között:

- olyan városi szintű munkacsoport létrehozása, amelynek keretében esetmegbeszéléseket tartanak, tapasztalatot cserélhetnek a kollégák a gyermekvédelmi intézkedések protokollmenetéről,
- az együttműködés keretében lehetőség szerint közös családlátogatás a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében.

A személyi és tárgyi erőforrás függvényében szükséges a mélyszegénységben élő tanulók iskolába való eljuttatásának, utazásának támogatása, kifejezetten a különleges szükségletű tanulók esetében.

Az elkészített beszámoló a Debreceni Tankerületi Központ 35 debreceni intézményének közreműködésével, adatszolgáltatásának felhasználásával készült.

c.) Debreceni Szakképzési Centrum

A Debreceni Szakképzési Centrum (a továbbiakban: Debreceni SZC) igazgatása alá tizenegy tagintézmény tartozik, melyek szakgimnáziumi, szakközépiskolai, szakképző iskolai (speciális szakiskola) és gimnáziumi képzéseket biztosítanak.

A tanulók létszáma iskolatípusonként:

- Szakgimnázium: 5153 fő
- Szakközépiskola: 1477 fő
- Szakképző iskola (speciális szakiskola): 156 fő
- Gimnázium: 175 fő

Az intézmény képesség-kibontakoztató tevékenysége:

A Debreceni SZC minden intézményében folyik képesség-kibontakoztató foglalkozás és tevékenység, ez több, mint az előző tanévben (7 intézményben volt tavaly). A legmagasabb arány a Debreceni SZC Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakgimnáziuma és Szakközépiskolájában, legkisebb a Debreceni SZC Baross Gábor Középiskolája és Kollégiumában van.

Képesség-kibontakoztatók száma és a létszámhoz viszonyított százaléka:

<i>Intézmény</i>	<i>Képesség kibontakoztató foglalkozáson részt vevők száma/fő</i>	<i>Tanulói létszámhoz viszonyítva százalékosan kifejezve</i>
Debreceni SZC Baross Gábor Középiskolája és Kollégiuma	15	2,81 %
Debreceni SZC Beregszászi Pál Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája	30	4,92 %
Debreceni SZC Bethlen Gábor Közgazdasági Szakgimnáziuma	200	20,41 %
Debreceni SZC Brassai Sámuel Gimnáziuma és Műszaki Szakgimnáziuma	112	19,21 %
Debreceni SZC Irinyi János Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája	35	5,45 %
Debreceni SZC Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája	313	40,18 %
Debreceni SZC Könnyűipari Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája	59	19,80 %
Debreceni SZC Mechwart András Gépipari és Informatikai Szakgimnáziuma	301	39,45 %
Debreceni SZC Péchy Mihály Építőipari Szakgimnáziuma	185	31,95 %
Debreceni SZC Povolny Ferenc Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája	96	24,62 %
Debreceni SZC Vegyipari Szakgimnáziuma	50	6,23 %
Összesen	1396	20,05 %

A gyermek személyiségének kibontakoztatását segítő intézkedések:

A Debreceni SZC minden intézményében létezik több foglalkozás, módszer, amelyek a gyermekek személyiségének kibontakoztatását segítik. Ezek tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon valósulnak meg.

Tanórán kívüli foglalkozások: szakkörök, felkészítő foglalkozások, korrepetálások, emelt szintű érettségi felkészítők, tehetséggondozó foglalkozások, kompetenciafejlesztésre irányuló foglalkozások, képességfejlesztő órák, célirányos versenyfelkészítés, drámaszakkör, divatszakkör, szabadidős program, tanulmányi versenyek, szaktanári egyéni fejlesztések, tanulási nehézséget megelőző foglalkozások.

Egyéb foglalkozások: iskolapszichológus által vezetett foglalkozások, tanulás-módszertan tréning, szereplés városi-iskolai kulturális rendezvényeken, intézményi hagyományápolással kapcsolatos foglalkozások és prevenciós foglalkozások.

Tanórákon sok pedagógus alkalmazza a differenciált oktatási módszert, ami a tanuló egyéni igényeihez jobban igazodik, mellyel segíti a diák személyiségének széleskörű kibontakoztatását.

BTMN (beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő) tanulók ellátása:

A Debreceni SZC minden intézményében biztosított a BTMN tanulók ellátása.

Legkevesebb a Debreceni SZC Bethlen Gábor Közgazdasági Szakgimnáziuma, legmagasabb a Debreceni SZC Könnyűipari Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskola tanulóinak százalékos megoszlása.

BTMN tanulók száma és létszámhoz viszonyított százaléka:

<i>Intézmény</i>	<i>BTMN tanulók száma / fő</i>	<i>Tanulói létszámhoz viszonyítva százalékosan kifejezve</i>
Debreceni SZC Baross Gábor Középiskolája és Kollégiuma	28	5,24 %
Debreceni SZC Beregszászi Pál Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája	29	4,75 %
Debreceni SZC Bethlen Gábor Közgazdasági Szakgimnáziuma	6	0,61 %
Debreceni SZC Brassai Sámuel Gimnáziuma és Műszaki Szakgimnáziuma	53	9,09 %
Debreceni SZC Irinyi János Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája	35	5,45 %
Debreceni SZC Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakgimnáziuma és Szakközépiskolája	11	1,41%
Debreceni SZC Könnyűipari Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája	31	10,40 %
Debreceni SZC Mechwart András Gépipari és Informatikai Szakgimnáziuma	5	0,66 %
Debreceni SZC Péchy Mihály Építőipari Szakgimnáziuma	13	2,25 %
Debreceni SZC Povolny Ferenc Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája	22	5,64 %
Debreceni SZC Vegyipari Szakgimnáziuma	12	1,49 %
Összesen	245	3,52 %

SNI (sajátos nevelési igényű) gyermekek jogainak érvényesülése:

A Debreceni SZC intézményeiben biztosított az integrált oktatás. Az Nkt. 6. melléklete szerint az iskolák meghatározzák az SNI tanulók részére a habilitációs órakeretet, melyet az EMMI rendelet 138. §-a alapján megosztanak a gyógypedagógus és az intézmény között.

Az intézményvezető kérelem alapján határozatot hoz a szakértői véleményben szereplő pedagógiai kedvezmények biztosítására. Szükség esetén mentesíti a tanulót adott tantárgy vagy tantárgyrész értékelése és minősítése alól. Az SNI tanulókat oktató-nevelő szaktanárok az egyéni bánásmód elve szerint a tanulási nehézségeket figyelembe veszik, és szükség szerint differenciáltan oktatnak, értékelnek, speciális taneszközöket használnak, segédeszköz alkalmazását engedélyezik (laptop, számológép).

A habilitációs órakeret intézményi felhasználásának lehetőségei:

A Debreceni SZC 11 intézményéből 2 intézményben – Debreceni SZC Könnyűipari Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája, Debreceni SZC Povolny Ferenc

Szakközépiskolája és Szakiskolája – a teljes rehabilitációt saját gyógypedagógusai végzik. A többi 9 intézményben megosztás történik a gyógypedagógus és szaktanárok között, akik tantárgyi felzárkóztatást, korrepetálást, érettségire felkészítést végeznek a gyermek szükségleteihez igazítottan.

A rehabilitációs órakeret felosztásával, az egyéni problémákhoz igazítva az intézmény tantárgyi felzárkóztatást, korrepetálást, illetve speciális segítséggel érettségire felkészítést tart. A gyógypedagógus egyéni fejlesztési terv alapján a tanulási zavarra építve végez fejlesztő tevékenységet. A gyógypedagógus és szaktanárok rendszeres konzultációk alkalmával követik az adott tanulók segítésének lehetőségét.

Iskolai hiányzásokkal kapcsolatos megállapítások:

A huzamos igazolatlan mulasztások valódi oka leggyakrabban a szülői kontroll hiánya, a családon belüli eredménytelen kommunikáció. Ezekben a családokban az iskoláztatási támogatás megvonása és más szankció sem jelent visszatartó erőt.

Előfordul, hogy nincs pénz a bejárás finanszírozására sem. Néhány esetben a mulasztások mögött pszichés probléma jelentkezik (pl.: a bejárástól való félelem), melyeket csak pszichiáterrel együtt tudnak megoldani. Az iskoláztatási támogatás megvonása tapasztalatok szerint olykor hatásos lehet, de drasztikus javulást nem eredményez. A szülői felügyelet hiánya, illetve a szülői tekintély elvesztése meghatározóbb. A hátrányos pszichoszociális miliő, a munkanélküliség, életmódproblémák arra késztetik a diákokat, hogy munkát vállaljanak, ettől azonban fáradtak, és permanens időhiánnyal küzdenek. Meg kell jegyezni, hogy a heti 35-36 kötelező óra nagy terhelést jelent, könnyebben kifárad, megbetegszik a tanuló. A gyakorlati órákról való hiányzás pótlása nehézséget jelent a tanulóknak és a gyakorlati oktatóknak egyaránt.

Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség érvényesülése az intézményekben:

Az egyenlő bánásmód követelményét biztosítják minden tanuló számára az alábbiak szerint:

- az iskola Pedagógiai Programja, SZMSZ-e és Házi rendje külön kitér az esélyegyenlőség érvényesülésére, a szükséges részletekbe menő szabályozás szintjén.
- ezek a dokumentumok nyilvánosak és hozzáférhetők az iskola honlapján, illetve az iskola könyvtárában.
- az iskola igyekszik maximálisan eleget tenni az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvénynek.
- osztályfőnöki órán és szülői értekezleten is kitérnek erre a témára.

Az esélyegyenlőség érvényesülése pl.:

- a középfokú felvételi eljárásban,
- a teljesítmények értékelésében,
- az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosításában és igénybevételeiben,
- a kollégiumi elhelyezésben és ellátásban,
- a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférésben.

A tanulókat nem sorolják jogellenesen elkülönített osztályokba vagy csoportokba, sem kulturális vagy vallási hovatartozás alapján.

d.) Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet

A Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet a védőnői és iskola-egészségügyi alapellátás során gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat is ellát. Az idevonatkozó jogszabályokon túl munkájukat az Országos Tisztifőorvosi Hivatal által kiadott „Védőnői Szakfelügyeleti Iránymutatás a várandós anyák és a gyermekek védelemével kapcsolatos területi védőnői feladatok helyi eljárásrendjének kialakításához” című dokumentum segíti.

A védőnők ifjúság-egészségügyi munkát látnak el a nevelési-oktatási intézményekben, így napi kapcsolatot tartanak fenn a pedagógusokkal.

Az iskolaorvos, iskolavédőnő, amennyiben problémát észlel, szóban/írásban jelzéssel él az intézmény igazgatója felé.

A területi védőnő alapfeladata *a gyermekek – újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig –, várandós anyák, és családjuk* egészségének megőrzése, figyelemmel kísérése. A feladatellátás során a családok számára magas színvonalon, az esélyegyenlőség elveinek betartásával biztosítják a területi védőnői ellátást, különös tekintettel a gyermekvédelmi tevékenységre, a gyermekjóléti szolgáltatókkal való együttműködésre.

A védőnő köteles veszélyeztetettség észlelése esetén jelzéssel élni a gyermekjóléti szolgáltatónál és hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

A területi védőnő alapfeladatai a gyermekvédelemben

- Nyilvántartja a körzetében bejelentett lakcímmel rendelkező/életvitelszerűen élő várandós anyákat, a gyermekeket az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig és az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermekeket.
- Tájékoztatja a szülőt/törvényes képviselőt a gyermek jogairól, az egészségügyi ellátáshoz, a védőnői ellátáshoz való jogairól és a törvényes képviselő ez irányú feladatairól, kötelezettségéről, az igénybevétel elutasításának következményeiről.
- Célzott és szükséglet szerinti gondozást végez a szülővel/törvényes képviselővel előzetesen egyeztetett gondozási terv alapján a családlátogatás, védőnői tanácsadás keretében.
- Értesíti a gyermekjóléti szolgáltatót és a házi gyermekorvost/háziorvost, ha:
 - a körzetében észleli várandós anya szociális válsághelyzetét,
 - a szülő/törvényes képviselő megtagadja a területi védőnői ellátás (családlátogatás, védőnői tanácsadás, szűrővizsgálat) igénybe vételét a jogokról és kötelezettségről szóló tájékoztatás, a szükségletnek megfelelő egyeztetett gondozási és családlátogatási terv megajánlása ellenére,
 - a gyermek veszélyeztetettségének észlelése esetén.
- Figyelemmel kíséri a gyermekjóléti szolgáltató visszajelzését és az abban foglalt szükséges teendők megvalósulását.
- Védőnői helyzetértékelést készít (pl. a település jegyzője, a gyermekjóléti szolgálat, a kórházi védőnő kérésére) a család szociális körülményéről a veszélyeztetettség háttértényezőinek feltárása érdekében.
- Felkérésre - indokolt esetben, előzetesen egyeztetett időpontban - részt vesz közös családlátogatáson a gyermekjóléti szolgálat munkatársával, illetve esetmegbeszélésen a veszélyeztetettség csökkentése, megszüntetése érdekében.
- Megszünteti a fokozott gondozottként való nyilvántartást, ha a jelzést – veszélyeztetettséget - indokoló tényező megszűnik.
- Lehetőség szerint részt vesz a tervezett, előre egyeztetett időpontban megszervezett szakmaközi megbeszéléseken, illetve képviseli a védőnői szolgálatot a család- és

gyermekjóléti szolgálat éves tanácskozásán, felkérésre szóban is tájékoztatást ad a körzetében végzett, illetve folyó gyermekvédelmi tevékenységéről.

- Írásban tájékoztatót készít a gyermekvédelemmel kapcsolatos területi védőnői munkáról, javaslatot tesz a gyermekvédelmi munka eredményességének javítására.

Éves gyermekvédelmi jelentés 2016. évről

Várandós anyák (dec. 31-én) száma	943
Szociálisan fokozott gondozást igénylő várandós anya	26
Kiskorú várandós anyák	9
Kiskorú várandós anyák közül a 14. év alattiak	0
0-6 évesek (dec. 31.-én)	11 688
szociálisan fokozott gondozást igénylő 0-6 évesek	360
Otthon gondozott 7-18 évesek (dec. 31.-én)	66
szociálisan fokozott gondozást igénylő 7-18 évesek	6
Összes jelzés 2016. évben (db)	106

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXIII. törvény 13. § (5) bekezdése alapján a várandós és gyermekágyas anya, a korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen kiskorú gondozója és törvényes képviselője a gyermek egészséges fejlődése érdekében köteles a védőnővel a jogszabályban meghatározott feladatai ellátása során együttműködni. Ettől függetlenül van rá példa, hogy a szülő részben vagy teljes körűen elutasítja a védőnői ellátást. A teljes körű elutasítást minden esetben jelzik a család- és gyermekjóléti szolgálat felé. *Sajnos a védőnői ellátás teljes elutasítása azt eredményezi, hogy a családdal/gondozottal mindenféle személyes kapcsolat megszűnik. Ezzel az esetleges családon belüli problémák, gyermeket veszélyeztető tényezők védőnő által történő felismerésére nincs lehetőség. Ezekben az esetekben a háziorvos felelőssége a veszélyeztetettség felismerése.*

A védőnői ellátást részben vagy teljes körűen nem igénylők száma az elmúlt évben a következőképpen alakult:

- *Védőnői ellátást* (családlátogatás; védőnői tanácsadás; szűrővizsgálat) *nem igénylő* családok száma: 7
- *Védőnői látogatást nem igénylő* családok száma (védőnői tanácsadás; szűrővizsgálat történik): 36

Az elmúlt évben a város területén a védőnők *9801 családot gondoztak.*

A 2016. év népmozgalmi adataira jellemző, hogy az előző évek születésszámaikhoz viszonyítva, mérsékelt emelkedést mutat: 1862 volt a védőnők által ellátott területen az *élve születések száma* (2010-ben 1760; 2011-ben 1789; 2012-ben 1783; 2013-ban 1754; 2014-ben 1840; 2015-ben 1922 volt).

A gondozottak érdekében *68 védőnői jellemzés-helyzetértékelés* készült a gyámhatóság, bölcsőde, gyermekjóléti szolgálatok, stb. felé, *166* esetben pedig *intézkedés* történt. A védőnők 38 esetben tapasztaltak *gyermekelhanyagolást*. *Gyermekebántalmazásról* 2 esetben tettek jelzést, mely valószínű, hogy nem tükrözi a valóságos helyzetet. Ennek oka elsősorban az, hogy a családon belüli nem fizikális bántalmazás általában rejtve marad (nincs külső sérelmi nyom, a gyermek nem panaszkodik róla).

Túl az eddig felsoroltakon, egyes konkrét ügyekben a védőnők és a családgondozók személyesen konzultálnak egymással, esetmegbeszélésen, gyámhatósági tárgyalásokon,

szakmaközi megbeszélésen vesznek részt, jó a kapcsolatuk a városban működő család- és gyermekjóléti szolgálatokkal. A védőnők karitatív tevékenységet is folytatnak. Általában ez irányú tevékenységük során az általuk összegyűjtött vagy a családok által felajánlott ruhákat, gyerekbútort (kiságy), babakocsit juttatnak el az arra rászorultaknak. Sajnos ezek a lehetőségek is egyre inkább beszűkülnek.

A védőnői munka során tapasztalt – a család- és gyermekjóléti szolgálat felé jelzést nem igénylő – problémák összefoglalása:

- Sok család a gyermekek után járó ellátást tartja megélhetési forrásnak.
- A legnagyobb problémát a rossz szociális körülmények, személyi higiéné hiányossága, tűzifa hiánya és alul iskolázottság jelenti. Ezek a problémák részben javíthatóak és orvosolhatóak, ezért jelzést nem minden esetben tesznek.
- A szülők fokozott munka terheltsége a megélhetés miatt, így kevés a gyermekekkel töltött szabadidő.
- Család- és gyermekcentrikus munkahelyek hiánya.
- Anyagi, nevelési és munkahelyfűtéssel kapcsolatos problémák, esetenként az apa külföldi munkavállalása.
- A várandósok között az előző évek tapasztalataihoz hasonlóan, egyre gyakrabban találkoznak fiatalos és/vagy szociálisan hátrányos helyzetűekkel.

Védőnői javaslatok, kezdeményezések a gyermekek helyzetének javítására:

- a családok életvitelének segítése, családi életre, szülői szerepre való felkészülés fontossága (főleg a hátrányos helyzetű családoknál),
- a rászoruló családoknál a bevételek beosztásának segítése,
- munkahelyek teremtése,
- a kiskorúak és fiatalosok szexuális felvilágosításának előtérbe helyezése, fogamzásgátló módszerek elérhetőbbé tétele,
- karitatív tevékenységek kibővítése – több adományra lenne szükség,
- több fejlesztő szakemberre van szükség (gyógytornász, pszichológus, logopédus, gyógytornász),
- bölcsődei férőhely bővítése (munkahelyi bölcsődék),
- GYED kiterjesztése a gyermek 3 éves koráig,
- anyáknál rövidebb munkaidő (4-6 órás állások).

7./ Jelzőrendszeri tagok tájékoztatásai, észrevételei, javaslatai a gyermekek helyzete, illetve a gyermekvédelmi rendszer javítása érdekében

DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja kérdőívet juttatott el az ellátási terület érintett szakembereihez, hogy a jelzőrendszer tagjainak írásos tájékoztatóit figyelembe véve átfogóan értékelje a jelzőrendszer éves működését, áttekinthesse a gyermekjóléti alapellátás valamennyi formáját, és javaslatot tegyenek a működésük javítására.

A jelzések szerint legnagyobb számban előforduló problémák: anyagi (megélhetési, lakhatási), gyermeknevelési, életviteli, magatartás-, teljesítményzavar, lelki-mentális problémák, szenvedélybetegség, oktatási-nevelési elhanyagolás, családi-kapcsolati konfliktus, kisebb számban: szülői elhanyagolás, családon belüli bántalmazás, fogyatékos és egyéb egészségi probléma.

Tájékoztatások, észrevételek, javaslatok:

▪ *Védőnői szolgálat:*

- A védőnő – háziorvos – család- és gyermekjóléti központ/család- és gyermekjóléti szolgálat közötti együttműködés megfelelő, a jelzés és visszajelzés jól működik.
- A gyámhatósággal való együttműködés hatékonyságának javítása további célként fogalmazódik meg.
- Véleményük szerint a háziorvosok még jelenleg is nehezen vonhatóak be a segítő folyamatba.
- 2016. évtől jogszabályváltozások következtében a család- és gyermekjóléti központ, valamint család- és gyermekjóléti szolgálatok tevékenységét érintően pozitívként jelezték, hogy szorosabb lett a kapcsolat a családsegítőkkal, jobb az együttműködés.
- Negatívként jelezték, hogy nehezebb átlátni a területi lefedettséget, valamint gondot okoz, ha a családsegítő vagy az esetmenedzser személye gyakran változik.
- Még szorosabb együttműködést javasolnak a védőnők és családsegítők, esetmenedzserek között, megbeszélések, közös családlátogatások keretében.

▪ *Bölcsődék, családi bölcsődék:*

- Az elmúlt évben nem kellett jelzéssel élniük a család- és gyermekjóléti központ, illetve család- és gyermekjóléti szolgálat felé.
- A bölcsődei szakembereknek sikerült jó kapcsolatot kialakítani a család- és gyermekjóléti szolgálatokkal, szívesen vesznek részt esetkonferenciákon, esetmegbeszéléseken.
- A hátrányos helyzetű kisgyermekek bölcsődei elhelyezése kapcsán szorosabb együttműködést javasolnak, igénylik a családsegítő megjelenését egy intézményi látogatás során.
- Fontosnak tartják a bölcsődék, valamint a család- és gyermekjóléti szolgálatok közötti kapcsolattartást, a kölcsönös tájékoztatást, a családok személyre szabott támogatását.
- A baba-mama klubok és a bölcsődék közötti szorosabb kapcsolatot javasolnak, hiszen a foglalkozásokhoz a bölcsődék szakmai segítségét tudnának nyújtani.
- Több közös megbeszélésre lenne szükség, mely megerősítené a szülőt abban, hogy a szakemberek egymást kiegészítve tudnak segítséget nyújtani számukra.
- Véleményük szerint több olyan nappali ellátást biztosító intézményre lenne szükség, ahol autista, enyhe fokban sérült gyermekek ellátását vállalnák.

▪ *Óvodák:*

- A család- és gyermekjóléti szolgálatokkal korrekt, magas színvonalú az együttműködés, megfelelő a szakemberek közti kommunikáció.
- A gyermekek védelme érdekében az alábbiakra tettek javaslatot:
 - hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, tehetséggondozás,
 - a Biztos Kezdet program újbóli elindítása,
 - prevenciós programok bővítése,
 - életvezetési tanácsadás, óvoda busz a messze lakó gyermekeknek,
 - több logopédus, pszichológus biztosítása az intézményekben,
 - szigorúbb jogszabályok, több szakember bevonása a gyermekek védelme érdekében,
 - szülők részére tájékoztatás a jogszabályi előírásokról, a szülők kötelezettségeiről,
 - az óvodapedagógusok tájékoztatása a jogszabályokról, azok változásairól,
 - veszélyeztetett gyermek családi hátteréről az óvodapedagógus tájékoztatása.

▪ *Általános iskolák:*

- Probléma a hiányzások igazolásának módja.
- A védőnőkkel megfelelő az együttműködés, azonban az iskolák szeretnék, ha napi szinten jelen lennének az iskolában.
- Van olyan iskola, ahol szorosabb együttműködést, naprakész információ áramlást és kommunikációt igényelnének. Előfordul, hogy a kompetencia határok még mindig nem tisztázottak. Az iskolák érintett szakemberei szeretnék részt venni a védelemben vételi tárgyalásokon, illetve jelezték azt is, hogy az egészségügyi ellátások megszervezése gyakran tanítási időre esik.
- Szükség lenne ifjúságvédelmi felelős munkakörre, esetleg erre külön óraszámot kellene biztosítani.
- Javasolták a pedagógusok számára a kötelező családlátogatások visszaállítását.
- Több iskolapszichológusra és jogász jelenlétére is igény lenne az iskolákban.
- A védőnőket, háziorvosokat szorosabban be lehetne vonni a szakmai munkába.
- Fontos lenne a késő délutáni prevenciós programok lehetőségének biztosítása, valamint szünidőben táborok szervezése.
- Szükség lenne személyiségfejlesztő, közösségépítő csoportok megszervezésére.
- A pedagógusok igényelnék a család- és gyermekjóléti központ, és a szolgálatok gyakoribb jelenlétét, esetleg a tanítási órán való részvételüket. Felmerült az is, hogy a tanítási év elején szükség lenne egy általános tájékoztatásra a pedagógusok számára a gyermekvédelmi feladatokkal kapcsolatban.
- A hátrányos helyzetű tanulókkal kapcsolatban javasolták a külterületen élő gyermekek iskolába járásának megszervezését, adományok gyűjtését.

▪ *Középiskolák:*

- A család- és gyermekjóléti szolgáltatás kétszintű rendszeréről pozitívan nyilatkoztak, rugalmasabbnak ítélik meg az együttműködést.
- Több iskolából javasolták a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős munkakörök visszaállítását.
- Szorosabb együttműködést igényelnének a háziorvosokkal.
- Klubfoglalkozások, beszélgetések szervezése lenne szükséges a serdülőkort érintő témákban (pl. párválasztás, védekezés a nem kívánt terhesség ellen, felelősségvállalás, stb.)
- További javaslatként merült fel egy állandó szakember biztosítása a család- és gyermekjóléti központ részéről, aki napi szinten tartaná a kapcsolatot az iskolákkal.

▪ *Háziorvosok, házi gyermekorvosok:*

- Főként a gyermekorvosok részéről voltak tapasztalhatóak a családi-kapcsolati konfliktusok és a gyermeknevelési problémák. Elenyészőbb számban tapasztalták az oktatási-nevelési intézménybe való beilleszkedési nehézséget, életviteli problémákat, oktatási-nevelési elhanyagolást, egyéb szülői elhanyagolást, krónikus betegséget és családon belüli bántalmazást. Ez utóbbit 2016. évben 1 esetben.
- Megfogalmazták, hogy leginkább a háziorvosi rendelőben személyesen, valamint telefonon valósul meg a betegekkel a kapcsolattartás. Emelett számítanak egy-egy esetben a család- és gyermekjóléti szolgálat munkatársainak a tapasztalataira, információira. A családsegítők és a háziorvosok közötti gyakoribb személyes kapcsolatot javasolták.

▪ *Ügyészség, bíróság:*

- 2016-ban a családon belüli erőszak, bántalmazások előfordulása a Debreceni Járás vonatkozásában jellemzően kiskorú veszélyeztetettségének büntette, testi sértés vétsége, illetve büntette, kapcsolati erőszak büntette, tartás elmulasztása, 25 esetben testi sértés, melyből 3 életveszélyt okozó, szexuális erőszak 20 és 1 szemérem elleni erőszak, a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartás 60 esetben fordult elő.
- Kábítószerrel kapcsolatos eljárás 11 esetben indult, fiatalkorúak körében 1 esetben kábítószer birtoklásának vétsége miatt. Felnőtt korúak ügyében kábítószer kereskedelem büntette ügyében, kábítószer kereskedelem büntette, illetve vétsége 12 esetben, kábítószerrel visszaélés vétsége, valamint új pszichoaktív anyaggal visszaélés vétsége 1 esetben fordult elő.
- Fiatalkorú ellen 2016. évben túlnyomó részt csekély mennyiségű kábítószerrel elkövetett fogyasztói típusú magatartások miatt indult eljárás. A fiatalkorú terheltek eseti kivételtől eltekintve vállalták – a teljesítés esetén a büntetőeljárás megszüntetésével járó – legalább 6 hónapig tartó folyamatos kábítószer függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer használatot kezelő más ellátásban vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatásban történő részvételt. A fiatalkorú terheltekkel szemben a nyomozások a vállalásukra figyelemmel 1 év időtartamra felfüggesztésre kerültek, amennyiben pedig a nyomozás befejezését követően került sor a vállalásra, akkor 1 év időtartamra a vádemelés elhalasztására került sor. A korábbi évek tapasztalatai szerint az „elterelések” jellemzően eredményesek voltak.
- Kapcsolattartást szabályzó végzés 2016. évben 19 esetben született.
- Szülői felügyeletet érintő bírósági döntések tekintetében büntető ügyben kiskorú veszélyeztetettségének büntetnének súlyosabb eseteinél évi 4 ügyszám, polgári eljárásban 192 esetben fordult elő.
- 2016-ban 11 esetben történt perindítás a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése kapcsán.
- A Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség Közjogi Szakág 16 esetben kereste meg a gyámhatóságot hozzátartozók közötti erőszak miatt. A Debreceni Rendőrkapitányság felé jelzésre azért nem került sor, mert a folyamatban levő nyomozásokban a kiskorúak veszélyeztettségéről már korábban értesült, s a veszélyeztetettség miatt a jelzést megtette.
- A Debreceni Járási és Nyomozó Ügyészség ügyészei az együttműködési kötelezettség körében a nyomozások befejezését követően a gyámhatóságot tájékoztatták a veszélyeztetett kiskorúak vonatkozásában tett érdemi intézkedéseikről. A Debreceni Járási és Nyomozó Ügyészség ügyészei, valamint a jelzőrendszer tagjai, Debreceni Rendőrkapitányság, Debreceni Járásbíróság, Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály Szociális és Gyámügyi Osztálya, EMMI Debreceni Javítóintézete, Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatala, mint I. fokú gyámhatósága közötti együttműködést a rendszeresség, a közvetlenség, valamint segítőkészség jellemzi. A jelzőrendszer további tagjaival történő együttműködés eseti jellegű.
- A 2016. évi törvényi változások következtében a család- és gyermekjóléti szolgáltatásban létrejött kétszintű rendszer az ügyészség közrendvédelmi feladatainak az ellátását a kiskorúakat érintő közrendvédelmi területen nem befolyásolta, nem változtatta meg.
- A Debrecenben működő szociális feladatot ellátók és gyermekvédelmi intézmények rendszerét bővítenék a „Barnahaus” modellre épülő, új innovatív gyermekmeghallgatási módszerrel.

- A Debreceni Járásbíróság szerint a kapcsolattartás rendszerét jobban kellene támogatni (ellenőrzött kapcsolattartás) és a feltételeket javítani. Úgy gondolják, hogy több pszichológusra lenne szükség a család- és gyermekjóléti központnál. Fontosnak tartanak a kapcsolattartáson pszichológus jelenlétét.
- *Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Debreceni Javító Intézete*
 - 2016. évben az előzetes letartóztatásban részesülő befogadottak száma 133 fő volt. Életkor szerinti bontásban: 7 fő 12-14 éves kor közötti, 41 fő 14-16 éves kor közötti, 77 fő 16-18 éves kor közötti és 8 fő 18-21 éves kor közötti.
A javítóintézeti nevelésben részesülő befogadottak száma 85 fő volt. Életkor szerinti bontásban: 12-14 éves kor között nem volt befogadott, 14-16 éves kor között 20 fő, 16-18 éves kor között 35 fő, míg 18-21 éves kor között 30 fő került befogadásra.
A befogadottak megoszlása:
 - általános nevelőotthoni csoport: 114 fő,
 - iskolai csoport: 228 fő,
 - tanfolyami képzés: nem indult,
 - munka foglalkoztatás: 226 fő,
 - bűntársaktól való elkülönítés: 23 fő,
 - speciális csoport: 25 fő,
 - szenvedélybetegség kezelésében 5 fő ellátott vett részt.
 - A Javítóintézetből nem érkezett jelzés DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja felé.
 - Az intézet munkatársai részt vettek az észlelő- és jelzőrendszeri tagok részére szervezett szakmai programokon.
 - A gyermekvédelmi és/vagy szociális feladatot ellátók együttműködését zavartalannak értékelték 2016. évben.
 - A 2016. évtől hatályos törvényi változások következtében létrejött kétszintű rendszer (család- és gyermekjóléti szolgálat, család- és gyermekjóléti központ) kapcsán a javítóintézet munkatársai a szakmaközi egyeztetésekben észleltek pozitív változást.
- *A Pártfogó Felügyelői Szolgálat:*
 - 2016. évben pártfogó felügyeletben részesülők megoszlása: 628 felnőtt, 464 fiatakorú, 22 gyermekkorú.
 - Megelőző pártfogó felügyeletben 22 gyermekkorú személy részesült, fiatakorúak esetében nem rendeltek el megelőző pártfogó felügyeletet.
 - A gyermekkorúak körében jellemzően kis értékre elkövetett lopások, dolog elleni erőszak, és garázdaság elkövetése volt a leggyakoribb, melyet heti 1-2 alkalommal vittek véghez a bűnelkövetők.
 - A fiatakorúak körében heti 8-12 alkalom gyakorisággal, főként kis értékre elkövetett lopások, dolog elleni erőszak, garázdaság, élet és testi épség és egészség elleni, valamint vagyon elleni bűnelkövetések száma a leggyakoribb.
 - 2016. évben a pártfogók családon belüli erőszak, illetve bántalmazás előfordulását nem tapasztalták Debreceni járás vonatkozásában.
 - A fiatakorúak körében egyre jobban növekszik a kábítószer terjesztésével, fogyasztásával kapcsolatos probléma. Tapasztalatok szerint a szülők és a pedagógusok teljesen tanácstalanok e téren.
 - 2016-ban a pártfogók részéről nem érkezett jelzés DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja felé, illetve a család- és gyermekjóléti szolgálatok felé sem.
 - A pártfogók véleménye a gyermekvédelmi és/vagy szociális feladatot ellátókkal történő együttműködésről: a háziorvosokkal protokoll szerinti, a védőnőkkel nem

releváns az együttműködés, a család- és gyermekjóléti szolgálatokkal segítő, partneri, a gyámhatósággal a jogszabályok alapján történik az együttműködés.

- A Debrecenben működő szociális és gyermekvédelmi intézmények rendszerében javasolják gyermek- és ifjúsági drog- rehabilitációs intézet létrehozását és fenntartását speciálisan a 12-16 éves korosztály számára kifejlesztett rehabilitációs programmal, magasan képzett szakemberekkel, együttműködésben a rendőrséggel, megyei, járási központokkal, intézményekkel, ifjúsági civil szervezetekkel.

■ *Hajdú- Bihar Megyei Kormányhivatal Áldozatsegítő Osztálya*

- 2016. évben sértettként 240 fő vette igénybe a szolgáltatásukat, akik bűncselekmény áldozatai voltak.
- Az ellátás formái:
személyre szabott felvilágosítás az áldozat jogairól, lehetőségeikről: 204 fő, érzelmi támogatás nyújtása: 148 fő, gyakorlati segítség nyújtása: 240 fő, áldozati státusz hivatalos okirattal történő igazolása: 25 fő, ügyvéd biztosítása: 48 fő, azonnali pénzügyi segély nyújtása: 54 fő, állami kárenyhítés igénylése: 2 fő.
- Az azonnali pénzügyi segély igénylésének megoszlása:
lakhatáshoz juttatás 32 fő, utazási költségben nyújtott segítség: 15 fő, élelmezésben nyújtott segítség: 54 fő, gyógyászati költségekben nyújtott segítség: 12 fő, kegyeleti kiadásokra adott segítség: 6 fő.
- Egy esetben történt jelzés a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja felé, 6 esetben egyéb család- és gyermekjóléti szolgálat és/vagy család- és gyermekjóléti központ felé, elsődleges probléma jellemzően a családon belüli bántalmazás volt.
- Az Áldozatsegítő Osztály munkatársa 1 esetben vett részt szakmaközi tanácskozáson.
- A gyermekvédelmi, szociális feladatot ellátókkal való együttműködést megfelelőnek tartják, még szorosabb együttműködést kezdeményeznének a jelzőrendszeri tagok között.

■ *Gyermekjogi képviselő*

- A gyermekjogi képviselő DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja felé egy esetben élt jelzéssel, egyéb család- és gyermekjóléti szolgálat és/vagy család- és gyermekjóléti központ felé pedig 3 esetben. Megítélése alapján elsődleges probléma családi- kapcsolati konfliktus és családon belüli bántalmazás volt.
- A gyermekjogi képviselő 2016-ban mediátor képzésen, a Kárpát-medencei Gyermekvédelmi Konferencián és a DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja által szervezett szakmaközi megbeszéléseken vett részt.
- A jelzőrendszer tagjainak együttműködéséről az alábbiakat fogalmazta meg:
Úgy ítéli meg, hogy a gyermekorvosok továbbra sem érzik a súlyát jelzőrendszeri tagságuknak, így nem jeleznek, sőt egyes esetekben mulasztásukkal kifejezetten akadályozzák a jelzőrendszer többi tagja által feltárt problémák megoldását.
- A megyében szerzett tapasztalatai alapján az egyes települések család- és gyermekjóléti szolgálatai, illetőleg gyámhatósági munkája, esetekhez való hozzáállása, a gyermek mindenképp felett álló érdekének szem előtt tartása nagyon széles (túl széles) skálán mozog. Hihetetlen eltérések mutatkoznak, amelyek nem feltétlenül hatnak pozitívan az ellátás/szolgáltatás színvonalára.
- A gyermekjogi képviselő a gyermekvédelmi intézmények rendszerén belül szükségesnek látja számos új intézménytípus mihamarabbi kialakítását. Ezek közül fontos lenne az egyik a jogszabályban már évek óta létező, de a gyakorlatban még nem működő kettős szükségletű kiskorúak gyermekotthonának létesítése, mert

jelenleg szükségleteiknek közel sem megfelelő gondozási helyen vannak elhelyezve, amely sérti az említett gyermekek jogait, csakúgy, mint a velük egy gondozási helyen élő kiskorúak számos jogát. Ezen kívül komoly igény lenne egy kiskorúakat ellátó pszichiátriai gondozó otthon kialakítására, ahol mentális problémáik hatékony kezelése mellett akár a korán kialakult függőségeikből is kigyógyíthatók lennének.

8. Felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések, valamint az intézmények működését engedélyező hatóság ellenőrzésének megállapításai

- *A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztályának a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet 36. § (1) bekezdés c) pontja szerinti ellenőrzése*

Az ellenőrzésről készült jegyzőkönyvek az alábbi főbb megállapításokat tartalmazzák:

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye

Az ellenőrzés 2016. április 25. és 2016. április 28. között zajlott DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye 12 tagintézményét érintően, az intézmény működésével, valamint a bölcsődei ellátással összefüggő jogszabályi előírások alapján.

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye valamennyi tagintézménye határozatlan időre szóló bejegyzéssel rendelkezik a szolgáltatói nyilvántartásban, Debrecen ellátási területen.

Az intézmény pénzügyi-gazdasági feladatait a DIM látja el. A karbantartási és udvarosi teendőket, a beszerzéssel és egyéb gazdálkodással kapcsolatos feladatokat továbbra is a DIM szervezi és végzi az intézmény székhelye és minden tagintézménye vonatkozásában.

A bölcsődei tagintézményekben a gyermekek elhelyezési körülményei megfelelnek a jogszabályban és a módszertani útmutatóban foglalt előírásoknak. Mindenhol nagyon szép tisztaság és rend volt, a bölcsődék dekorálása a dolgozók kreativitását, ízlését mutatja. Néhány tagintézményben állapítottak meg sürgős, a DIM feladatkörébe tartozó javítanivalót, kiemelve a balesetveszély elhárításának fontosságát.

A vizsgálatot végző mindenképpen értékelendőnek minősítette a bölcsődék tárgyi és elhelyezési feltételeinek biztosítása érdekében tett fenntartói intézkedéseket. Nagyon nagy előrelépés, hogy a TOP-6.2.1-15 „Családbarát munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztése” című pályázat segítségével bölcsődei épületek teljes körű felújítására, valamint egy új bölcsőde építésére nyílik lehetőség.

A fenntartó hozzáállását dicséri még, hogy a személyi feltételeket is sikerült maximálisan biztosítani minden tagintézményben, mely a szakmai munka színvonalát is emeli.

Az intézményi dokumentáció és a dolgozók iratanyaga pontosan, precízen vezetett. Az intézmény vezetőit, illetve a gyermekcsoportokban dolgozó szakembereket minden elismerés megilleti, hiszen a bölcsődék összképe, hangulata, esztétikája nekik köszönhető. Látszik, hogy minden a gyermekeknek és a gyermekekről szól.

DMJV Gyermekvédelmi Intézménye

A megállapításokat összegezve az intézményben a gyermekek átmeneti gondozása során a gyermekek teljes körű ellátása megfelelően biztosított. A személyi feltételek adottak.

A szükséges tárgyi feltételeket a gyermekek és a családok részére is biztosítják a szervezeti egységekben.

Az intézményi dokumentáció, a gyermekek, a családok és a dolgozók személyi anyaga pontosan, precízen vezetett.

**➤ *A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatala
Népegészségügyi Osztálya (a továbbiakban: Népegészségügyi Osztály)
ellenőrzései, a működést engedélyező hatóság felkérésére***

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye

A 12 bölcsődei tagintézményben végzett közegészségügyi ellenőrzések során az alábbi hiányosságokat állapították meg:

- Az Áchim András Utcai Tagintézményben a nyílászárók nagyon régiek, rossz állagúak, nehezen kezelhetők; 3 szociális helyiség vizes blokkja nagyon rossz állagú, padozata, falazata elhasználódott; 1 gyermek fürdőszoba csempeburkolata rossz állagú, sérült, balesetveszélyes.
- Az Angyalföld Téri Tagintézményben a nyílászárók nagyon régiek, elhasználódtak, nehezen kezelhetők; 5 gondozási egységben a parketta nagyon kopott, elhasználódott, hézagos, nehezen takarítható.
- A Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézményben a nyílászárók nagyon rossz állagúak, régiek.
- A Görgey Utcai Tagintézményben a nyílászárók régiek, elhasználódtak, nehezen kezelhetők.
- A Honvéd Utcai Tagintézményben az épület valamennyi helyiségében a nyílászárók régiek, rossz állagúak, elhasználódtak, nehezen kezelhetők; beázás nyomai láthatók a rövid folyosó, textilraktár, dolgozói zuhanyozó mennyezeti részén, a dolgozói öltöző falazatán, valamint nagy területen pereg a festék a dolgozói WC-k falazatáról.
- A Karácsony György Utcai Tagintézményben a nyílászárók nagyon régiek, kopottak, nehezen kezelhetők; a csoportszobák padozata régi, rossz állagú.
- A Károlyi Mihály Utcai Tagintézményben a nyílászárók, bejárati ajtók nagyon régiek, rossz állagúak, nehezen kezelhetők; 1 kisgyermeknevelői öltöző és 1 férfi öltöző nagyon lelakott, a zuhanyozók falazatáról pereg a vakolat, a vizes szerelvények mögött ázik a falazat; 4 gondozási egység fürdőszobája, a szülői mosdók nagyon rossz állagúak, elhasználódtak; 2 gondozási egységben a csoportszobák parketta padozata nagyon kopott, takarítása nehezített; 2 gondozási egységben a mesterséges világítás korszerűtlen; 2 udvari gyermek WC falazata, padozata nagyon rossz állagú.
- A Margit Téri Tagintézményben az udvari gyermek zuhanyozó beton aljzata rossz állagú, töredezett.
- A Postakert Utcai Tagintézményben a nyílászárók nagyon rossz állagúak, régiek; a bejárati ajtó nehezen kezelhető.
- A Varga Utcai Tagintézményben a nyílászárók nagyon rossz állagúak, régiek, nehezen kezelhetők.

A Népegészségügyi Osztály a Polgármesteri Hivatal Intézményfelügyeleti Osztályától a fenti közegészségügyi hiányosságok megszüntetésére vonatkozóan nyilatkozatot kért a tett és a tervezett intézkedésekről.

Az Intézményfelügyeleti Osztály tájékoztatást adott a Népegészségügyi Osztály részére arról, hogy a hiányosságokat tartalmazó megkeresést továbbította a DIM igazgatója részére a szükséges intézkedések megtétele céljából. Továbbá azt is jelezte az osztály, hogy a gyermekek biztonsága és egészségének megóvása érdekében a DIM folyamatosan, illetve

fontossági sorrendben végzi a karbantartási, javítási munkálatokat, valamint a bölcsődei felújítások pályázati forrásból valósulnak meg.

A DIM-től az Intézményfelügyeleti Osztályra érkezett tájékoztatás szerint a tagintézményekben a vizesblokkok és nyílászárók működését biztosítják, a szükséges karbantartási, javítási munkákat elvégzik, azonban a felújítási feladatok megoldását pályázati forrásból tartják célszerűnek.

DMJV Gyermekvédelmi Intézménye

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya – mint működést engedélyező szerv – DMJV Gyermekvédelmi Intézménye ellenőrzésére szakhatóságként bevonta a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debrecen Járási Hivatala Népegészségügyi Osztályát az intézmény Gyermek Átmeneti Otthona (Debrecen, Böszörményi út 68.) és Családok Átmeneti Otthona (Debrecen, Mester u. 30.) tekintetében.

A Népegészségügyi Osztály a 2016. június 6-án és 13-án megtartott ellenőrzése során megállapította, hogy a Gyermek Átmeneti Otthona tekintetében közegészségügyi hiányosságot nem tapasztaltak. A Családok Átmeneti Otthona tekintetében a folyosói részen a PVC burkolat nagyon rossz állagú, töredezett, hézagos, nehezen takarítható, balesetveszélyes. A hatodik lakószoba falazata nagy területen salétromos, a festék lepergett, feltáskásodott. A Népegészségügyi Osztály intézkedését megtette, az üzemeltető DIM arról nyilatkozott, hogy 2016. szeptember 30-ig a hiányosságok megszüntetése megtörténik. A Családok Átmeneti Otthonában a szükséges munkálatokat a DIM elvégezte.

➤ A Család-, Ifjúság és Népesedéspolitikai Intézet ellenőrzése, a működést engedélyező hatóság felkérésére

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye

A 12 tagintézmény szakmai ellenőrzésére 2016. április 26-án, 2016. május 9-én és 18-án került sor. A szakértői feljegyzések megállapításai szerint a bölcsődékben a tárgyi és személyi feltételeket, valamint a szakmai és dokumentációs munkát vizsgálva hiányosságot nem találtak. A bölcsődékben igényes, a gyermekek életkori sajátosságait előtérbe helyező, szakszerű nevelés-gondozás folyik, a kisgyermeknevelők gyermek centrikusan, felelősen végzik munkájukat a bölcsődevezetők irányítása mellett. A gyermekbútorok, egyéb berendezési, felszerelési tárgyak elegendő mennyiségben és minőségben állnak rendelkezésre. A játékkészlet igazodik a bölcsődei csoportlétszámokhoz és a korösszetételhez, összetétele változatos, pedagógiai szempontból értékes. A játszóudvaron biztonságos feltételek adóttak a szabadban tartózkodáshoz.

9. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján

1. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata az anyagi jellegű veszélyeztetettség megelőzését, megszüntetését, a gyermeknevelést segítő pénzbeli és természetbeni ellátásait a jövőben is kiemelt célként kívánja kezelni és az önként vállalt ellátásokat továbbra is fenntartja.

2. DMJV Önkormányzata fenntartásában lévő intézmények tárgyi és személyi feltételeinek biztosításához a következő években is gondoskodni szükséges a költségvetési fedezet tervezéséről.
3. Az Önkormányzat a pályázati lehetőségeket kihasználva kívánja a fenntartásában lévő intézmények működési feltételeit javítani.

➤ A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program TOP-6.2.1-15 kódszámú „Családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztése” tárgyú felhívás megyei jogú városok önkormányzatai számára biztosít lehetőséget új bölcsődei és óvodai intézmény létrehozására, illetve meglévő bölcsődei és óvodai intézmények/tagintézmények/telephelyek felújítására, korszerűsítésére, projektarányos akadálymentesítésére és új eszközök beszerzésére.

Az Önkormányzat támogatási kérelmeket nyújtott be az alábbi projektek megvalósítására:

- Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye Karácsony György Utcai Tagintézmény felújítása
- A Nagyerdei Óvoda felújítása
- A Liget Óvoda Bartók Béla úti székhelyének felújítása
- A Boldogfalva Óvoda Manninger Gusztáv Utcai Telephelyének felújítása
- Új óvoda építése a Tócsóvölgyben
- A Liget Óvoda Babits Mihály Utcai Telephelyének felújítása
- Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézményének Ősz Utcai Tagintézménye és a Mosolykert Óvoda felújítása
- Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézmény felújítása
- Az Alsójózsa Kerekerdő Óvoda felújítása
- A Gönczy Pál Utcai Óvoda tornaszobával történő bővítése
- Eszközök beszerzése a Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye Faraktár Utcai Tagintézmény és a Görgey Utcai Tagintézmény számára

Fenti projektek várhatóan 2018. év végéig valósulnak meg.

➤ Az Önkormányzat támogatási kérelmet nyújtott be a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program a TOP-6.6.2-15 kódszámú a „Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése” tárgyú felhívásra a „Családsegítő és Gyermekjóléti Központ infrastrukturális fejlesztése Debrecenben” címmel.

A TOP-6.6.2-15 konstrukció keretében egy – DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja elhelyezésére szolgáló – új intézményi központ felépítése valósulhat meg a Debrecen, 21205 helyrajzi számú, Nádor utcai ingatlanon, amely teljes mértékben kiváltja az intézmény feladatellátását szolgáló Mester utca 1. szám, és a Böszörményi út 68. szám alatti ingatlanokat, melyek nem felelnek meg a hatályos jogszabályokban foglalt akadálymentesítési követelményeknek, ezért az intézmény adatait a működést engedélyező hatóság ideiglenes hatállyal, 2016. december 31. napjáig jegyezte be a szolgáltatói nyilvántartásba, melyet 2018. december 31. napjáig meghosszabbított.

A projekt várható befejezési határideje 2018. december 31.

- A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program TOP-6.5.1-15 kódszámú „Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése” című felhívás keretében az önkormányzati intézmények hatékonyabb energiahasználatának, racionálisabb energiagazdálkodásának elősegítése valósulhat meg. Az önkormányzat 19 épületének energetikai korszerűsítésére nyújtott be támogatási kérelmeket, köztük egy bölcsőde és hét óvoda – DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye Honvéd Utcai Tagintézménye, valamint a Hajó Utcai Óvoda, Szivárvány Óvoda, Lehel Utcai Óvoda, Közép Utcai Óvoda, Görgey Utcai Óvoda, Boldogfalva Óvoda, Sinay Miklós Utcai Óvoda Jerikó Utcai Tagintézménye – működési feltételei is javulni fognak.
- A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program TOP-6.6.1-15 kódszámú, a megyei jogú városok önkormányzatai számára kiírt „Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése” pályázati felhívás keretében az összesen 236 körzetből 64 körzetet érintő 11 önkormányzati tulajdonú ingatlan infrastrukturális fejlesztésére nyújtott be az Önkormányzat támogatási kérelmet.

A fejlesztéssel érintett önkormányzati tulajdonú ingatlanok az alábbiak:

- Debrecen, Híd u. 14. sz. alatti házi gyermekorvosi rendelő, védőnői tanácsadó,
- Debrecen, Bajcsy-Zsilinszky u. 32. sz. alatti házi gyermekorvosi rendelő, védőnői tanácsadó,
- Debrecen, Füredi u. 42. sz. alatti háziorvosi, fogorvosi rendelő,
- Debrecen, Szentgyörgyfalvi u. 7. száma alatti házi gyermekorvosi, fogorvosi rendelő,
- Debrecen, Cegléd u. 6. sz. alatti háziorvosi rendelő,
- Debrecen, Apafi u. 30. sz. alatti háziorvosi rendelő,
- Debrecen, Jánosi u. 14. sz. alatti háziorvosi rendelő,
- Debrecen, Szabó Pál u. 61-63. sz. alatti háziorvosi, házi gyermekorvosi rendelő, védőnői tanácsadó,
- Debrecen, Víztorony u. 11. sz. alatti házi gyermekorvosi rendelő, védőnői tanácsadó,
- Debrecen, Böszörményi út 136. sz. alatti házi gyermekorvosi rendelő, védőnői tanácsadó,
- Debrecen, Kishegyesi út 158. sz. alatti háziorvosi, házi gyermekorvosi rendelő védőnői tanácsadó.

Debrecenben 83 háziorvosi, 42 házi gyermekorvosi és 49 fogorvosi területi ellátási kötelezettséggel működő körzetben és 62 területi védőnői körzetben érhető el az egészségügyi alapellátás.

Házi gyermekorvosi rendelő: 14 önkormányzati tulajdonú ingatlanban, valamint 3 nem önkormányzati tulajdonú ingatlanban működik.

Háziorvosi rendelő: 31 önkormányzati tulajdonú ingatlanban, valamint 11 nem önkormányzati tulajdonú ingatlanban működik.

Védőnői tanácsadó: 13 önkormányzati tulajdonú ingatlanban, valamint 1 nem önkormányzati tulajdonú ingatlanban működik.

- 2017. április hónapban megjelent az „Átmeneti és rehabilitációs intézmények korszerűsítése” című pályázati felhívás (kódszám: EFOP-2.2.3-17), melynek keretében azoknak az intézményeknek a felújítása, korszerűsítése valósulhat meg, melyek ideiglenes vagy határozott idejű bejegyzéssel rendelkeznek, az ingatlanok rossz állapotúak és rossz energiahatékonysági mutatókkal rendelkeznek, az

ingatlanoknak nem megfelelő a belső elosztásuk, berendezésük, az elhelyezési feltételeik, rossz az informatikai felszereltség, vagy külső férőhelyekre van szükség.

Az Önkormányzat fenntartásában lévő, jelenleg DMJV Gyermekvédelmi Intézménye szervezeti egységeként működő Debrecen, Mester u. 30. szám alatti Családok Átmeneti Otthona felújítására az Önkormányzat korábban már két alkalommal nyújtott be pályázatot, azonban egyik pályázat sem részesült támogatásban. Az átmeneti ellátást biztosító régi, rossz állapotú épület külső és belső korszerűsítése jelenleg is indokolt. A felújítással lehetővé válna több kisebb létszámú család elhelyezése, javulnának a rászoruló családok elhelyezési körülményei, valamint az épületben az energiahatékonysági feltételek is teljesülnének. A pályázat keretében lehetőség nyílik a több éve tervezett ingatlan teljes körű felújítására, mellyel kapcsolatban az ügyintézés folyamatban van.

- A következő időszakban az Önkormányzat döntése alapján további önkormányzati ingatlanok pályázat keretében történő felújítása várható.

10. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a 76/2006. (IV. 27.) Ö.h.-val fogadta el Debrecen Megyei Jogú Város Társadalmi Bűnmegelőzési Stratégiáját.

Debrecen Megyei Jogú Város Társadalmi Bűnmegelőzési Stratégiájának I. fejezete egy általános bűnözési és közbiztonsági helyzetképet mutat be, valamint számba veszi a helyi bűnmegelőzési feladatok meghatározó szempontjait és a helyi bűnmegelőzési program megvalósulásának feltételeit.

A II. fejezet a bűnmegelőzés jogszabályi alapjait és helyi strukturális eszközeit tartalmazza, részletezve a különböző szervek, szervezetek feladatait:

1. A rendőrség közbiztonsági tevékenysége
2. Az Önkormányzat feladatai a helyi közbiztonság erősítésében
3. A Rendőrkapitányság és az Önkormányzat kapcsolata a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény alapján
4. Debrecen Közbiztonságáért Alapítvány
5. Közbiztonsági Bizottság
6. Debreceni polgárőr szervezetek
7. Debreceni Közterület Felügyelet
8. Debreceni Kábítószer Egyeztető Fórum

A Bűnmegelőzési Stratégia III. fejezete a közbiztonsági tevékenység anyagi forrásainak biztosításával foglalkozik, míg a IV. fejezet az egyéb rendelkezéseket tartalmazza.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 17. pontja szerint a helyi önkormányzatok feladata a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében - többek között - közreműködés a település közbiztonságának biztosításában.

Ehhez kapcsolódva elsősorban a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény határozza meg az ellátandó feladatokat. A törvény 8. § (4) bekezdése alapján a rendőrkapitány személyesen, vagy kijelölt helyettese útján évente beszámol a rendőrkapitányság illetékességi területén működő települési önkormányzat képviselő-testületének a település közbiztonságának helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről, és az azzal kapcsolatos feladatokról.

A *Debreceni Rendőrkapitányság* kapitányságvezetője Debrecen Megyei Jogú Város közbiztonságának helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és az ezzel kapcsolatos feladatokról szóló beszámolóját évente az Önkormányzat Közgyűlése elé terjeszti.

A Debreceni Rendőrkapitányság bűn- és baleset-megelőző programjai:

- *„Az iskola rendőre” program*

Az elmúlt évben is továbbfolytatódott a 2008. szeptember 1-jétől indított „Iskola Rendőre” Program. Az iskolarendőrök fontos közvetítő szerepet töltenek be a tanintézmények és a rendőrség közötti információáramlásban, segítenek megrendezni balesetmegelőzési programjaikat.

Debrecenben 32 általános iskolában együttműködési megállapodások alapján, az iskolák pedagógusaival együttműködve 31 iskolarendőr tevékenykedik.

A programban résztvevők számára az idei évben is kiosztásra kerültek plakátok, pedagógus naplók, oktatási segédletek, prizmák és az iskolarendőrök is naplót kaptak, hogy ez irányú tevékenységeiket rögzíthessék.

Tapasztalataik szerint a tanévkezdés idején az iskolák környezetében lévő fokozott rendőri jelenlét visszatartja a bűnelkövetőket a jogsértések elkövetésétől. Ezen időszakban számítva a rendőri jelenletre a gépjárművezetők sokkal figyelmesebben közlekednek és a megnövekedett gyalogosforgalom rendőri segítése is hozzájárul a balesetek megelőzéséhez.

2016. évben a debreceni tanintézmények túlnyomó része szívesen fogadta a meghirdetett programokat, amik közül az iskolák a célcsoport és a téma alapján szabadon válogathattak. Az iskolarendőrök az osztályfőnöki órák keretében a diákokat, a szülői értekezleteken, fogadóórákon a pedagógusokat és a szülőket tájékoztatták a program főbb feladatairól.

- *Bűnmegelőzési előadások:*

A Debreceni Rendőrkapitányság munkatársai által végzett prevenciós tevékenység összefoglalását az átfogó értékelés 11. pontja tartalmazza.

- *A Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum tevékenysége*

A fiatalok körében az egyre jobban elterjedt pszichoaktív szerek fogyasztása problémát okoz városunkban, ehhez társulnak a pszichés tényezők, helytelen táplálkozás és a mozgásszegény életmód. A város a Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (a továbbiakban: KEF) működtetésével és támogatásával igyekszik a meglévő problémák kezelésére megoldást vagy prevenciós lehetőségeket keresni.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata elkötelezte magát, hogy koordinálja, támogatja a kábítószer-elleni küzdelmet, ezért segítette a KEF létrejöttét, melynek feladata a helyi stratégia megalkotása és koordinálása.

A KEF – mely jelenleg 30 tagszervezettel működik – 15 éve kimagasló aktivitással működteti szakmai programjait és együttműködéseit, melynek során jelentős eredményeket ért el. Szakmai tevékenysége során figyelembe veszi a jelenleg hatályos „Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020 Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen” című dokumentumot, illetve a 217/2014. (IX. 25.) önkormányzati határozattal elfogadott „Tegyünk közösen!” Debrecen Megyei Jogú Város átfogó stratégiája a

szenvedélybetegségek megelőzésére és a szenvedélybetegek ellátására 2014-2020 című dokumentumokban foglaltakat.

A KEF munkáját a „Nemzeti Stratégia a kábítószer-probléma visszaszorítására” című dokumentummal összhangban végzi, azonban tevékenységét nemcsak a kábítószeres, hanem komplex módon az alkohol és cigaretta fogyasztásának visszaszorítására is ki kívánja terjeszteni. A KEF kiemelt feladata az alulról jövő kezdeményezések támogatása, továbbá felkérésre szakmai ajánlóként koordinálja, és segíti elő a városban kábítószerellenes tevékenységet végző szervezetek, intézmények országos, illetve nemzetközi pályázatokon való részvételét.

A KEF által létrehozott munkacsoportok célja a városi drogstratégia megvalósításának elősegítése és a minél szélesebb társadalmi párbeszéd kialakítása. A célok elérése érdekében állandó munkacsoportok működnek: prevenciós, kezelés-ellátás, kínálatcsökkentő, média, iskolai, egyházi és koordinációs.

A KEF tagszervezetei tavaly is megszervezték a Kábítószer-Ellenes Világnap alkalmából a „Drogmentes Juniális” elnevezésű rendezvényt Debrecenben, június 8-24-e között. A program célja az volt, hogy a helyi társadalom szereplőinek felhívják a figyelmét arra, hogy a kábítószer megjelenése és az abból következő problémák megoldása közös feladat. A havi programban kerekasztal-beszélgetés, szakmai konferencia, vetélkedő, egészségnap, valamint drogszemét-gyűjtés is szerepelt. A "Drogellenes Juniális" programsorozat záró rendezvénye 2016. június 24-én került megrendezésre. A szervezők több programmal is készültek. A Kortársak az Egészséges Fiatalokért Egyesület a párkapcsolatról és a szexualitásról, a nemi betegségekről adott információkat, hasznos tanácsokat, továbbá lehetőség volt párkapcsolati teszt kitöltésére is. A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Szociális és Fejlesztő Központja a szenvedélybetegségek megelőzéséről és kezeléséről nyújtott információkat. A Baptista Tevékeny Szeretet Misszió munkatársai és gyógyulók ellátottjai saját élményeiken alapuló beszélgetéseket tartottak a szenvedélybetegség kialakulásáról és a gyógyulás lehetőségeiről. A Magyar Rákellenes Liga Debreceni Alapszervezete a rákbetegség megelőzéséről, felismeréséről és a szűrésekről nyújtott információkat. A Magyar Vöröskereszt Debreceni Területi Szervezetének munkatársai egészségügyi szűrésekkel, betegség- és drogmegelőző totókkal, valamint elsősegély bemutatóval várták az érdeklődőket. A programot Flashmob színesítette.

A Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület immár két éve szervezi meg a „Moonshine – a Rolling-Room Bulisegély Szolgálat”-ot. A programot Önkormányzatunk 280.000,-forinttal támogatta. Az éjszakai utcai megkereső tevékenységüket 5 éve végzik hétfőként Debrecen frekventált szórakozóhelyeinek környékén. A pre-loading jelensége komoly problémát jelent városunkban. A designer drogok terjedésével és a szórakozási szokások megváltozásával a város közterületein is megjelent a szerhasználat. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata és a KEF segítségével szükségletfelmérést végeztek, hogy milyen szabadidős programokat biztosítsanak hétfőként az éjszakában. A szükségletfelmérés eredményeként az éjszakai pingpong került kiválasztásra – amelynek már régi hagyományai vannak az ártalomcsökkentő, megkereső munka területén. A specialitása ennek a programnak abban áll, hogy nem egy elszigetelt intézményben, tornateremben állítják fel az asztalokat, hanem városunk közterületén. Így a szórakozó, vándorló fiatalok, akaratlanul is „beleütköznek” a programba. A szakemberek révén lehetőség nyílik a másként megközelíthetetlen, szerhasználó fiatalokkal játék közben kapcsolatot kialakítani. Az Egyesület elsődleges célja a kockázatos droghasználat megelőzése, illetve a fogyasztás kapcsán felmerülő problémák, ártalmak csökkentése (pl. kiszáradás, a fogyasztásból adódó

balesetek, fertőzések, erőszakos cselekmények). Az így elért fiataloknak ásványvizet, vitaminokat, óvszert osztottak, illetve szükség esetén elsősegélynyújtást biztosítottak.

Az Önkormányzat a KEF működését minden évben 300.000,- forinttal támogatja, illetve segíti a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet által évente meghirdetésre kerülő pályázaton való sikeres részvételben.

11. A gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának, az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása – a Debreceni Rendőrkapitányság gyermekvédelmi tevékenysége

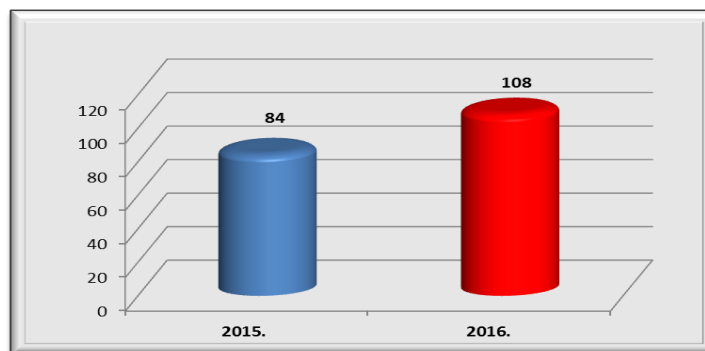
A Debreceni Rendőrkapitányság 2016. évben Debrecen városban végzett gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenysége az alábbiak szerint alakult. A beszámoló a Belügyminisztérium Koordinációs és Statisztikai Osztály adatainak felhasználásával, a debreceni lakhellyel rendelkező bűnelkövetői adatok figyelembe vételével készült.

Bűnelkövetőkre vonatkozó adatok Debreceni Megyei Jogú Város vonatkozásában

A regisztrált bűnelkövetők számának alakulása a terhelt lakhelye szerint:

<i>Debrecen város</i>	<i>ismertté vált bűnelkövetők (fő)</i>
2015. év	1791
2016. év	1940

A regisztrált fiatalkorú bűnelkövetők számának alakulása a terhelt lakhelye szerint:

A regisztrált fiatalkorú bűnelkövetők által elkövetett bűncselekmények

<i>Elkövetett bűncselekmény:</i>	<i>Bűnelkövetők száma: (fő)</i>
Lopás	49
Garázdaság	18
Testi sértés	6
Egyéb	35
Összesen	108

Az összesített adatok alapján jól látható, hogy a *fiatalkorú bűnelkövetők száma az ismertté vált bűnelkövetők 5,56 %-át teszi ki. A statisztika szerint a 2015. évhez viszonyítva 28,57 %-os emelkedés mutatkozik a fiatalkorú elkövetők számában*, akik 2016. évben legtöbb esetben lopás, garázdaság és testi sértés elkövetőivé váltak. Az eltulajdonított tárgyak között általában pénz, mobiltelefon, ruhaneműk, és egyéb értékek is szerepeltek. Az erőszakos cselekmények elkövetése estében jellemző volt a vélt vagy valós sérelmek felhánytorgatása. A kamaszkor „előszobájában” lévő gyermekkorúak megfelelő szülői kontroll hiányában, megtalálva egymás társaságát próbálgatják erejüket. Mindemellett szemtelenek a felnőttekkel, leginkább tanáraikkal szemben.

Országos tapasztalatok szerint a gyermek- és fiatalkorúak bűnözővé válásában közrejátszanak a rossz családi és anyagi körülmények, továbbá a kortárs csoport negatív befolyásolása is eltérítheti őket a jogkövető magatartástól.

A gyermek- és fiatalkorúak áldozattá válásának okai:

A regisztrált bűncselekmények természetes, fiatalkorú sértettjeinek vonatkozásában az adatbázis csak járási és megyei szintű adatokkal rendelkezik, ezért a sértettek száma Debrecen város vonatkozásában nem meghatározható. Az elmúlt évek büntetőeljárás adatait figyelemmel kísérve elmondható, hogy a korcsoport áldozattá válásában a figyelmetlenség és felelőtlenység nagy szerepet játszik. Az áldozatok többsége olykor elmulasztja a szükséges vagyonvédelmet, továbbá kiszolgáltatott, függő viszonyban él, vagy védekezésre képtelen. A gyermek és a fiatalkorú áldozatokra jellemző, hogy az elkövetővel szemben mind pszichikailag, mind fizikailag kiszolgáltatott helyzetben vannak, amelyhez társul az életkorukból adódó hiszékenyséjük. Az óvatosságuk hiánya, a túlzott bizalom vagy az értékeikkel való dicsekvési vágy miatt válnak sokszor az elkövetők potenciális célpontjaivá.

Az elkövetővé és sértetté válás lehetőségét is magában hordozza az, hogy a fiatalok a számítástechnikai rendszerek folyamatos terjedésével, olyan internetes közösségi oldalakat látogatnak, melyek személyiségük fejlődésére negatívan hatnak. Ezen korosztályok áldozattá válásának megelőzésében jelentős szerepe van a családnak, melynek tagjai minimális informatikai ismeretek elsajátításával hatékonyabban léphetnek fel az elkövetővé válás megelőzése érdekében.

Családon belüli erőszak, bántalmazások előfordulása:

A Belügyminisztérium adatbázisa a családon belüli erőszakkal összefüggésben statisztikai adatokat nem tartalmaz. A Kapitányságon a családon belüli erőszak kezelése és visszaszorítása érdekében kiemelten kezelték az ilyen jellegű bűncselekményeket. Abban az esetben, ha tudomást szereznek arról, hogy a családon belüli erőszakos bűncselekményekben gyermek vagy fiatalkorú személy is érintett, a szükséges eljárási cselekmények között, a gyermekvédelem arra illetékes szerve felé jelzéssel élnek.

A kábítószer terjesztésével, fogyasztásával kapcsolatos adatok, tapasztalatok:

A rendelkezésre álló adatok alapján a vizsgált korcsoportban 4 főt kábítószer birtoklása miatt vontak eljárás alá a fiatalkorúak körében. Az eljárások során igyekeznek a terheltektől információkat szerezni a terjesztők vonatkozásában. Rendőrségi eljárásaik során a kábítószer fogyasztók gyakran élnek az elterelés intézményével. Sajnos a statisztikák ezen befejezési mód tekintetében csak országos adatokat mutatnak, ezért azok a Debrecen városban regisztrált elkövetőkre nem szűkíthetők. A Bünyügyi Osztály állománya a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények megelőzése érdekében az aktív közterületi

jelenléttel, bűnügyi portyaszolgálattal, továbbá szórakozóhelyek ellenőrzésével vett részt a 2016. évben.

Bűnmegelőzésben szerzett tapasztalatok:

Az áldozattá, illetve elkövetővé válás megelőzése érdekében folyamatos lépéseket tettek 2016. évben is. A bűnmegelőzési referens egész évben prevenciós jellegű előadásokat tartott a gyermek-, és fiatalok nevelésével foglalkozó intézményekben (főbb témakörök: a kábítószer használatának mentális és büntetőjogi következményei, a mértéktelen alkoholfogyasztás hatásai, a sértetté válás, illetve az erőszakos jellegű bűncselekmények elkövetési magatartásai).

A bűnmegelőzési referens 2016. évben 11 általános iskolában 72 alkalommal 2.107 főnek (2015: 4 általános iskola - 38 alkalom 1199 fő), 2 középiskolai oktatási intézményben 5 alkalommal 210 főnek tartott előadást. Továbbfolytatta a D.A.D.A programot a Szent Efrém Görögkatolikus Óvoda és Általános Iskola és AMI 5/b. osztályában, mellyel kapcsolatban 5 alkalommal tartott előadásokat. (2015: 8)

A 2015/2016. tanévben a D.A.D.A program oktatására újabb együttműködési megállapodást kötöttek a Debreceni József Attila Általános Iskolával, ahol 5 foglalkozás került megtartásra.

Egyéb helyszíneken prevenciós jellegű előadásokra 8 esetben került sor 224 fő részére. (2015: 5 alkalom 185 fő)

A Debreceni Rendőrkapitányság bűnmegelőzési előadójának gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységéhez szorosan hozzátartozik a kábítószer-prevenció. A bűnmegelőzési előadó az általa tartott előadások során ismertette a kábítószer fogyasztás negatív élettani hatásait, melyhez kapcsolódóan sok esetben maguk a fiatalok tettek fel konkrét kérdéseket a kábítószer-fogyasztással járó büntetőjogi szankciókkal kapcsolatban.

2013. szeptemberében 1 fő aktív hivatásos és 2 fő szenior állományú kolléga kezdte meg a megelőzési tanácsadói tevékenységét egy 3 hetes felkészítő tanfolyamot követő vizsgatételt követően a Debreceni Rendőrkapitányság állományában. A KLIK jelölte ki számukra azt a négy debreceni középiskolát, ahol napi rendszerességgel kellett megjeleníteniük, előadást tartaniuk és személyes megkeresés alapján tanácsot adniuk. A 2016. évben az országos tervekkel összhangban a programba bevont intézmények száma tovább nőtt. A sikeres program folytatásaként az értékelt évben már 5 bűnmegelőzési tanácsadó - 2 fő aktív hivatásos és 3 fő szenior állományú kolléga - végzi tevékenységét 16 oktatási intézményben.

A bűnmegelőzési tanácsadók 2016. évben Debrecenben, 14 középiskolában és 5 általános iskolában összesen 290 osztályt érintően tartottak előadásokat, melyekre összesen 732 esetben 7041 tanuló bevonásával került sor. Az előadások témáinak kiválasztásánál szerepet játszott az ott tanuló diákok érdeklődési köre, az iskola oktatási terve, illetve az aktuálisan jelentkező problémák kezelése.

Megállapítható, hogy azon iskolákban, ahol a bűnmegelőzési tanácsadók jelen voltak, számottevően csökkentek a magatartásbeli problémák, és ezekkel arányosan a fegyelmi tárgyalások száma is csökkent.

A Rendőrség, mint a jelzőrendszer tagja:

Az illetékességi területükön működő Áldozatsegítő Szolgálattal, Család- és Gyermekjóléti Szolgálattal történő együttműködés megfelelően értékelhető. A felmerülő problémák hatékony megoldása érdekében a telefonon történő kapcsolattartás nélkülözhetetlen a kapitányság és a jelzőrendszer tagjainak munkájában egyaránt.

A Kapitányság 2016. november 22-én a társszervek, valamint önkormányzati képviselők bevonásával Járási Közbiztonsági Egyeztető Fórumot szervezett, amelynek témáját a fiatalok személyek által elkövetett jogsértések megelőzése képezte.

A Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központjával folyamatos a kapcsolatuk, részt vesznek értekezleteiken, szakmai konferenciájukon, s egymás szakmai munkájának segítése érdekében telefonon, vagy személyesen is értekeznek. 2016. évben bűnmegelőzési céllal 12 alkalommal tartottak közös konzultációt.

A Gyvt. kimondja, hogy meghatározott intézmények és személyek – köztük a rendőrség – kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén.

Amennyiben intézkedéseik, eljárásaik során felmerül, hogy kiskorú veszélyeztetettsége állapítható meg, valamint az ORFK utasításban felsorolt esetek valamelyike fent áll, abban az esetben igyekeznek eleget tenni a jelzési kötelezettségeiknek és a továbbiakban az erre illetékes szervek, hatóságok állapítják meg, hogy a veszélyeztetettség oka valóban megalapozott, vagy sem.

A Kapitányságon az Elemző-, Értékelő és Körözési Alosztály áldozatvédelmi referense nyilvántartást vezet, melynek alapjait a rendőrség adatszolgáltatási kötelezettségével összefüggésben keletkezett dokumentumok (adatlapok, értesítések) alkotják.

Az adatlapokat havi rendszerességgel felterjeszti a HBM-i Rendőrfőkapitányság Bűnmegelőzési Osztályára a kiadott ORFK utasításnak megfelelően. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat jelzéseire visszajelzést küld, hogy az adott esetben fogantatosítottak-e gyermekjóléti ellátást, és ha igen, annak melyik fajtáját.

A Debreceni Rendőrkapitányság 2016. évben összesen 281 esetben küldött jelzést a jelzőrendszer tagjainak gyermek veszélyeztetettségével kapcsolatban, az alábbiak szerint:

Kimutatás a Debreceni Rk. gyermek veszélyeztettség észlelése miatt küldött jelzéseiről, értesítéseiről 2016. évben	Család- és Gyermekjóléti Szolgálat értesítése	Gyámhatóság értesítése				ÖSSZ.:
	Kiskorú veszélyeztettségének észlelése	Kiskorú eltűnése miatt	Gyermekekkel szemben nyomozás elutasítás, megszüntetés miatt	Fiatalkorú által elkövetett szabálysértés miatt	Fiatalkorú gyanúsított kihallgatása miatt	
	160	21	20	0	79	280

(A számadatok és a valóban megküldött jelzés számai között eltérés mutatkozhat /a küldött jelzésszám magasabb lehet, mint a táblázatban szereplő számadat/, mivel nem minden esetben kapnak másolatot a küldött jelzésről.)

További egy esetben veszélyeztetett gyermek ideiglenes hatályú elhelyezése miatt került sor a jelzésre. Fontos hangsúlyozni, hogy a megküldött jelzések veszélyeztetettség okán keletkeztek. A számadatok eltérését az eredményezi, hogy a feltüntetett adatokhoz hozzáadódnak azok a jelzések is, amelyek eltűnések miatt, a körözési nyilvántartási

rendszeréről és a személyek, dolgok felkutatásáról és azonosításáról szóló 2013. évi LXXXVIII. törvény 21. § (1) bekezdésében meghatározottak alapján, de nem veszélyeztetettség miatt kerültek megküldésre.

Javaslatok:

A gyermek- és fiatalkorúak bűnelkövetővé és áldozattá válásának megelőzésében jelentős szerepe van a családnak, a gyermek- és ifjúságvédelemnek, az oktató és nevelő intézményeknek, a civil szervezeteknek, az egyházaknak, – a helyi koordináció megteremtésében az önkormányzatoknak és a rendőrségnek egyaránt –, ezért a jelzőrendszeri tagokkal folyamatos kapcsolattartás mellett törekedni kell arra, hogy a meglévő együttműködések által kínált lehetőségeket az állampolgárok minél szélesebb körben megismerhessék. A közös, folyamatos munkakapcsolat a bűnmegelőzés tekintetében igen fontos tényező.

Egymás munkáját segítve a megelőzést célzó kiadványok széleskörű terjesztésével hatékonyabban lehetne fellépni a bűnmegelőzés érdekében. Ezen túlmenően a szülőknek, az iskoláknak, gyermekvédelmi intézményeknek is felelősségteljes szerepük van abban, hogy gyermekeink szabadidejüket hasznos dolgokkal tölthessék el.

12. Az önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés

Évek óta üzemel a *Civil Portál* elnevezésű interaktív internetes felület, amelyet a nonprofit szervezetek és az önkormányzat is hatékonyan tud alkalmazni a folyamatos és hiteles információcserében. Segítségével mindkét fél tájékozódhat az aktualitásokról és a pályázati lehetőségekről. A Kulturális Alap, Civil Alap, Ifjúságpolitikai Alap, valamint Sportfeladatok pályázati kiírása, benyújtása is ezen a felületen valósult meg.

2016-ban 200 pályázat érkezett a Civil-Kulturális-Ifjúsági-Sport területekre az alábbiak szerint:

Kulturális Alapra 48 pályázat érkezett, 27 támogatására került sor,
Civil Alapra 89 pályázat érkezett, 62 támogatására került sor,
Ifjúsági Alapra 24 pályázat érkezett, 16 támogatására került sor,
Sportfeladatokra 49 pályázat érkezett, 25 támogatására került sor.

Összességében elmondható, hogy a pályázatok 65%-ának a támogatása történt meg.

A *Civil Alapból* hagyományörző, városrészi rendezvények, a Kulturális Alapból művészeti programok és tudományos kiadványok, az Ifjúsági Alapból pedig az ifjúságot érintő prevenciók és rekreációs programok támogatása valósult meg. A sikeres pályázók 91%-a nonprofit szervezet volt, *összesen 12.359.500,- Ft* felhasználására került sor.

A *Sportfeladatok* pályázat keretében 49 pályázat érkezett be, amiből 25 támogatása történt meg. Speciális és élsportolók programjait, versenyeztetését támogatta az Önkormányzat. A szabadidős programok mellett 14 sportág képviselői nyertek el támogatást *összesen 2.893.000,- Ft* értékben. A támogatottak 95%-a nonprofit szervezet volt.

Önkormányzatunk *közművelődési megállapodásokon* keresztül biztosít lehetőséget a lakosság önszerveződő közösségei számára, hogy közösségi színtereket bérelhessenek, ahol megfelelő rendszerességgel és időtartamban vesznek részt az általuk szervezett programokon, vesznek igénybe új szolgáltatásokat.

A közművelődési feladatok ellátásának finanszírozására az Önkormányzat az elmúlt két évben 2.500.000 forintot biztosított 16 nonprofit szervezet részére. A közművelődési megállapodások keretében nem csupán anyagi finanszírozás valósult meg, hanem ingatlanok térítésmentes biztosítása is. Ez a támogatási forma 2 szervezetet érint.

Ennek keretében iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok szervezése, esélyeket javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek biztosítása (internet klub, angol, német klub, álláskeresési ismeretek átadása egyéni formában) valósult meg.

Emellett a környezeti, szellemi, művészeti értékek, hagyományaik feltárása és bemutatása céljából kiállítások, filmvetítés, előadások, lakossági fórumbeszélgetések, hagyományos ünnepekhez kapcsolódó rendezvények szervezése, amatőr művészeti csoportok számára közművelődési tér, a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez szükséges feltételek biztosítására is sor került.

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján az Önkormányzat továbbra is fontosnak tartja, hogy a Cívus Ház Zrt.-vel együttműködve a civil szervezetek számára ingatlanokat biztosítson *ingyenesen vagy kedvezményes bérleti díj* ellenében.

Az ingatlanok bérlői lehetőségükhöz mérten gondoskodnak a bérlemény felújításáról. A Kulturális Osztály feladatellátásához kapcsolódóan 2016-ban 16 nonprofit szervezet 18 ingatlant bérelt kedvezményesen vagy ingyenesen.

A kedvezményes bérleti díj a nonprofit szervezeteknek lehetőséget ad arra, hogy a piaci ár töredékéért béreljenek ingatlanokat, a bérbeadónak pedig azért kedvező, mert az árverés útján többször meghirdetett ingatlanjait hasznosítani tudja.

Az Önkormányzattal közös városi szintű programok esetén a *közterület térítésmentes használatba adása, valamint kedvezményes terem-bérleti díj* biztosítása is a nonprofit szervezetek támogatásának egy formája. Civil szervezetek számára a *támogatói ajánlások és nyilatkozatok* biztosításával az önkormányzat hozzájárul pályázati esélyeik növeléséhez.

A nonprofit szervezetek működését nagymértékben segíti a *Civil Információs Centrum*, amely ingyenes jogi, pénzügyi és pályázati tanácsadással, valamint a partnerségi információs napok, kistérségi programok szervezésével járul hozzá a kapcsolatok erősítéséhez, valamint segíti a debreceni és megyei civil szervezetek munkáját.

A Debreceni Karitatív Testület tevékenysége:

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése 2015. szeptember 24-i ülésén döntött arról, hogy – egy időszerű és üdvözlendő civil kezdeményezés élére állva – részt vesz egy karitatív, koordinációs és operatív szakmai szervezet létrehozásában.

A 2015. október 8-a óta működő, 14 tagszervezetből álló Debreceni Karitatív Testület (továbbiakban: Testület) célja a városi szintű karitatív munka operatív és koordináló tevékenységének ellátása az érintett civil szervezetek bevonásával annak érdekében, hogy hatékony humanitárius segélyezési tevékenységet tudjon kifejteni az egyént, illetve a családokat érintő krízishelyzet esetén, valamint hatékonyan tudjon segíteni a helyi lakosságot érintő minősített időszak, illetőleg katasztrófhelyzet esetén. Tagszervezetek: Forrás Lelki Segítők Egyesülete, Héra Egyesület, Kék Lovagok Rendészeti Motoros Klub Magyarország I., Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület, Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Debreceni Szociális Központ, Magyar Református Szeretetszolgálat, Magyar Vöröskereszt, Debreceni Baptista Gyülekezet, Magyarországi Dorcas Segélyszervezet, Migration Aid, ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft., Szent Anna Caritas, Szt. János Szeretetszolgálat, Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület.

Az alábbi programok, akciók, rendezvények valósultak meg 2016-ban:

➤ *Januári adományosztás*

A Testület által első alkalommal megszervezett adománygyűjtés 2015. december 7-e és december 23-a között valósult meg az „Addtovább” házikóban, Debrecenben a Kossuth téren. A Testület gyűjtési akciójához a Rotary Klub mellett a Debreceni Sportcentrum Nonprofit Közhasznú Kft. és a Főnix Rendezvényszervező Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Kft. is csatlakozott, valamint jelentős mennyiségű élelmiszer adománnyal járultak hozzá a gyűjtési akcióhoz országgyűlési- és önkormányzati képviselők, illetve városunk szociálisan érzékeny, jó szándékú polgárai, akiket a segítségnyújtás önzetlen szándéka hozott össze e nemes cél érdekében.

A gyűjtési akció során begyűjtött és december hónapban ki nem osztott, tartalékalapot képező tartós élelmiszerekből elkészített csomagokat Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekejóléti Központja koordinálásával osztották ki a rászoruló családok részére 2016. január 28-án.

Összesen 240 tartós élelmiszert (tésztát, rizst, lisztet, étolajat, tartós tejet, kakaót, paradicsom sűrítményt, lőcsőhús konzervet, cukrot, szárazbabot, lencsét) tartalmazó csomaggal tudtak segíteni a családoknak.

Ezen felül a Forrás Lelki Segítők Egyesülete és a Héra Családsegítő Szolgálat 30-30 csomagot kapott a Testülettől az általuk gondozott családok részére, így a januári osztási akció *300 rászoruló család* mindennapi életét könnyítette meg.

➤ *Farsangi akciók*

A Testület öt debreceni óvodában vett részt az óvoda által szervezett farsangi ünnepségeken. Az ünnepségeken játékokkal és „Smile” palacsintával ajándékozták meg a résztvevő gyerekeket. *Az ajándékozás több mint ötszáz gyermeket érintett* az alábbi óvodákban: Pósa Utcai Óvoda, Kemény Zsigmond Utcai Óvoda, Karácsony György Utcai Óvoda, valamint a Mese kert Óvoda dombostanyai és Jánosi utcai telephelyei.

Az óvodákon kívül Debrecen Megyei Jogú Város Idősek Házában az ellátottak részére szervezett farsangi ünnepségen az intézmény dolgozói jelmezes produkciókat adtak elő, a Testület pedig édességgel kedveskedett az intézmény *300 lakójának*.

Az édességet („Smile” palacsintát) a Kovács és Szalay Kft. ajánlotta fel, a játékokat pedig a Testület önkéntesei 2015. év decemberében az „Addtovább” házikóban gyűjtötték össze.

A Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület idén is megrendezte pszichiátriai, szenvedélybeteg és fogyatékkal élő ellátottai számára a farsangi ünnepet, ahol a Testület segítségével *30 darab, tartós élelmiszereket tartalmazó „kék vödört”* osztottak ki.

➤ *Családi tavaszi jégkarnevál*

A Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület, a Debreceni Egyetem Mentálhigiénés és Esélyegyenlőségi Központ, valamint a Testület szervezésében került sor a „Családi tavaszi jégkarneválra”, melyen a program megrendezésében közreműködő szervezetek kliensei vehettek részt. A karneválon a korcsolyázás mellett ki lehetett próbálni egyebek mellett a jéggokartot, kapura lövést, stb. A versenyezni vágyók sorversenyen vehettek részt. A Testület ajándékokkal támogatta a programot.

➤ *Tavaszköszöntő rendezvény*

A Testület, a Magyar Református Szeretetszolgálat Közhasznú Alapítvány, valamint a Debreceni Hősök összefogásával szervezték meg az idősek köszöntését a Méliusz Juhász Péter Református Idősek Otthonában és Debrecen Megyei Jogú Város Idősek Házában (*100 fő*). A tavaszköszöntő során a Faragó utcai óvodások és a Debreceni Hősök vidám tavaszi

műsorral kedveskedtek a lakóknak, a műsor végén virágokkal és édességgel ajándékozták meg őket.

➤ *„Tavaszi szél vizet áraszt...” című tavasznyitó rendezvény*

A Forrás Lelki Segítők Egyesülete és a Testület megrendezésében került sor a „Tavaszi szél vizet áraszt” elnevezésű tavasznyitó rendezvényre. Felléptek a Medgyessy Ferenc Gimnázium és Művészeti Szakközépiskola, valamint a Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanulói. A Testület önkéntesei a tavasznyitó rendezvényen teával, debreceni páros kolbásszal és „Smile” palacsintával kedveskedtek a résztvevőknek.

A rendezvény támogatói: ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft., Baromfiudvar 2002 Kft., valamint a Kovács és Szalay Kft.

➤ *Húsvéti adományosztás*

A Testület a Magyarországi Dorcas Segélyszervezet közreműködésével húsvéti adományosztást szervezett hátrányos helyzetű debreceni családok részére. A 150, tartós élelmiszerekből összeállított csomag Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központjának koordinálásával osztották ki az általuk gondozott családok részére, valamint Dombostanyán, illetve a Hallássérültek Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményében. Ezen felül a tagszervezetek összesen 220 csomagot kaptak a Testülettől az általuk gondozott családok részére, így a márciusi osztási akció *370 rászoruló családot érintett*.

➤ A Testület megszervezte a „Hozzunk egymásért áldozatot!”- *véradó nap* nagykedden és nagypénteken” elnevezésű véradó napot. A szervezésben kiemelt szerepet vállalt a Magyar Vöröskereszt Debrecen Területi Szervezete. A véradásnak nagykedden Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala biztosított helyszínt. A felhívásra 36 fő jelentkezett, közülük – a szükséges vizsgálatok után – 30 fő nyújthatta karját a vérellátó munkatársainak, hárman először adtak vért. Nagypénteken pedig a Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja adott helyet, melyre 25 fő jelentkezett, közülük 17-en adhattak vért, hatan először.

➤ *Ápolási ágy és adományok átadása egy tartósan beteg gyermeket nevelő család részére*

A Testület 2016. március 8-án értesült a médiából egy debreceni, háromgyermekes család, benne egy tartósan beteg gyermek nehéz helyzetéről. A szülőkkel történt kapcsolatfelvétel során jutott a tudomásukra, hogy a tartósan beteg gyermek ellátása, ápolása napi szinten nehézségeket ró a szülőkre. A gyermek ápolását, ellátását és életkörülményeit nagyban segítette volna egy kényelmes, speciális ágy. A Testület, tagszervezeteinek összefogásával már a húsvéti ünnep előtt élelmiszer és tárgyi (ruha, játék, turmixgép) adományokkal segítette a családot. A városvezetés közbenjárásával a Tech-Medical Kft. egy ápolási ágyat adományozott a 10 éves Viki részére. Az ágyat és a gyermek szükségleteit kielégítő - a Testület tagszervezetei által összegyűjtött további - adományokat 2016. április 6-án a Tech-Medical Kft. ügyvezetője, Torda Tibor, Debrecen város polgármestere, Dr. Papp László, valamint Dr. Széles Diána alpolgármester, a Testület társelnöke adták át.

➤ *Gyermeknap Majális*

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának támogatásával a Kék Lovagok Rendészeti Motoros Klub Közhasznú Egyesület Magyarország I, az Auchan Áruház, valamint a Testület közös szervezésében került sor a „Gyermeknap Majálisra”. A szervezők 2016-ban is színes, tartalmas, kulturális és szórakoztató programokkal várták a családokat. Az egész napos rendezvényt elsődlegesen a hátrányos helyzetű Hajdú-Bihar megyei és debreceni

gyerekeknek, valamint családjaiknak szervezték meg. A rendezvényen a gyermekek testközelből megtekinthették a rendőrségi motorokat és a szolgálati gépjárműveket, felpробálhatták a repeszálló taktikai mellényt és rohamsisakot. Megtekinthették és kiprobálhatták a tűzoltó gépjárműveket, a műszaki mentőszert, továbbá felprobálhatták a tűzoltók egyéni védőfelszereléseit. A honvédségi sátorban lehetőségük nyílt a résztvevőknek a Magyar Honvédségnél rendszeresített gépkarabélyok, géppuskák, aknavetők, valamint távcsöves nehézfegyverek megtekintésére.

A rendezvényen résztvevők kiprobálhatták a "részeg szemüveget" és azok, akik KRESZ tesztlapot töltöttek ki, és a kerékpáros vagy motoros ügyességi pályán is végig mentek kerékpáros felszereléseket, világító eszközöket, védőfelszerelést (karpántot, kerékpáros sisakot és térdvédőket) kaptak ajándékba.

Véradást szervezett a Testület egyik tagszervezete, a Magyar Vöröskereszt Debreceni Területi Szervezete, továbbá a Vöröskereszt munkatársai egészségügyi szűrésekkel, interaktív gyermekfoglalkozásokkal, betegség- és drogmegelőző totókkal várták az érdeklődőket.

A rendezvényen a rendőrök, a tűzoltók és a mentőszolgálat munkatársai közös mentési bemutatót tartottak, hogy megmutassák az érdeklődőknek, mi a feladatuk, ha közlekedési baleset történik.

A jó hangulatról és tartalmas programokról táncsoportok (néptánc, mazsorett, stb.) gondoskodtak. Volt lovaglás, valamint a Kék Lovagok Rendészeti Motoros Klub tagjai motorozási lehetőséget biztosítottak a gyermekek részére. A gyermeknap sztárvendége volt a Tompeti és Barátai együttes.

Minden résztvevőt megvendégeltek egy tányér meleg étellel és péksüteménnyel, valamint üdítővel és ásványvízzel. A rendezvényen megközelítőleg 1000 főnek tudtak örömet szerezni.

A programot Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata 250.000,-forinttal támogatta.

➤ *Gyermeknapjuniális*

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Debreceni Csoportja, a Testület, valamint a Vasutas Egyetértés Művelődési Központ közös szervezésében került sor a „Gyermeknapjuniálisra”. A szervezők programokkal, meglepetésekkel várták a gyermekeket és családjaikat. A rendezvényt támogatta a debreceni Szuperinfó, amely 20 darab cirkuszbelpőt ajánlott fel jótékonyági akciójuk keretén belül a Testület részére.

➤ *Alma adomány*

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Szociális és Fejlesztő Központ Debrecen felajánlásából 20 tonna almát oszthattak szét májusban a debreceni családok között. Az alábbi intézményekkel, illetve szervezetekkel kapcsolatot tartó rászoruló családok kaptak almát az osztáson: Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekegészségügyi Központja, Héra Családsegítő és a Forrás Lelki Segítők Egyesülete. *Összesen 1560 család* részesült az adományból.

➤ *Nyári gyermekfelügyelet a Testület közreműködésével*

Az Önkormányzat DMJV Gyermekvédelmi Intézménye útján 2016. július 4. - 2016. augusztus 19. között biztosította a debreceni lakóhelyű általános iskolás gyermekek felügyeletét. Az intézmény mellett a Testület tagszervezeteinek önkéntesei is aktívan részt vettek a programok szervezésében. Az Intézmény szakemberei és a Testület tagszervezetei tartalmas és változatos programokat biztosítottak a gyermekek számára (arcfestés, kézműves foglalkozás, zenés előadások, vetélkedők).

További felajánlók és támogatók: a Család a Jövő Alapja Közhasznú Alapítvány, valamint a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Debreceni Csoportja (almaosztás), Orbán András az Orbán Autóház tulajdonosa (40 darab labdát ajánlott fel a Testület részére).

➤ *Jelentős mennyiségű zöldséghez juthattak a rászorulóknak*

Mikepércs Község Önkormányzata a település lakóit érintő hátrányok mérséklése, a helyi társadalmi és gazdasági jólét javítása, a foglalkoztatottsági szint emelése, a hátrányos helyzetű emberek életminőségének javítása, valamint a termelési és értékesítési folyamat tervszerű kialakítása miatt csatlakozott a Szociális Földprogramhoz. A kertkultúra és kisállattartási alprogram keretében többek között a karalábé termesztésébe is belekezdtek. A község polgármestere a megtermelt karalábéból városunk szociálisan rászoruló polgárainak megsegítésére jelentős mennyiséget ajánlott fel. A zöldséget a Testület egyik tagszervezetén, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Szociális és Fejlesztő Központon keresztül adományozta. A Debreceni Dózsa György Általános Iskolában a nyári gyermekfelügyeletet igénybe vevő gyermekek családjainak *3000 darab* karalábé került kiosztásra. Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja Pacikert utcai telephelyén szintén *3000 darab* karalábé került kiosztásra a rászoruló családok részére.

➤ *Tanszergyűjtés és osztás*

Egy frissen készült tanulmány szerint az iskolakezdés átlagosan mintegy 84.000 forintos kiadást ró a családokra. A rászorulóknak terheinek mérséklése érdekében a Testület, tagszervezeteinek önkéntesei segítségével tanszergyűjtést szervezett a debreceni Kishegyesi úti Tesco Áruház gyűjtőpontján 2016. augusztus 23-24-én.

A Testület által a Kishegyesi úti Tesco-ban megszervezett tanszergyűjtési akció sikeresen zárult. A Debreceni Fidelitas is csatlakozott az akcióhoz. A Fidelitas országos szervezete 50.000 forint értékű tanszer felajánlásával járult hozzá a gyűjtéshez, a debreceni tagok pedig több mint 40.000 forintot gyűjtöttek, így jött össze a *90.000 forintot* meghaladó tanszercsomag. A tanszercsomagokat a Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményben gondozott hátrányos helyzetű diákoknak adták át. A diákok és tanáraik meglepetéssel kedveskedtek az adományozóknak. Az iskolaudvar közepére piros krétával felfestett óriási szív körébe invitáltak mindenkit, és egy zenés, táncos produkciót adtak elő, kézen fogva és megölelve az adományozó szervezetek tagjait. Az Egyenlő Esély Egyesület szintén csatlakozott a Testület által kezdeményezett tanszergyűjtő akcióhoz. Az Egyenlő Esély Egyesület örömmel ajánlott fel *3 doboznyi tanszert*. A tanszeradományból *150 gyermek* részesült.

➤ *Öltönyosztás*

Városunk egy jó szándékú, anonimitást kérő adományozója jelentős mennyiségű férfiöltönyt ajánlott fel a Testület részére. Az öltönyöket a tagszervezetek által gondozott családoknak osztották ki.

➤ *Alma adomány osztás*

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet Szociális és Fejlesztő Központ felajánlásából 20 tonna almát oszthattak szét szeptemberben a debreceni családok között. Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központjával, a Héra Család- és Gyermekjóléti Szolgálatával, valamint a Forrás Lelki Segítők Egyesületével kapcsolatot tartó családok részesültek a gyümölcsből. Több mint *1500 civilvárosi család* kapott almát.

➤ *Őszi adománygyűjtés és osztás rászorulóknak*

A Testület 2016. október 5-26. között adománygyűjtést szervezett a városunkban élő rászoruló gyermekek és családjaik megsegítésére.

Az ENSZ Elelmezési és Mezőgazdasági Szervezete, a FAO Rómában ülésező konferenciája 1979-ben magyar határozati javaslat alapján nyilvánította világelelmezési napnak október 16-át. A szervezet feladata a tagállamok táplálkozási és életszínvonalának emelése az élelmiszerek és mezőgazdasági termékek termelésének és hatékony nemzetközi elosztásának

segítségével. A magyar kezdeményezés szerint a világnap Magyarországon szokásos aratás kezdetén, Péter-Pál napján lett volna, végül a FAO születésnapját választották. A fejlődő országok kérésére ez a nap nem az aratásról, hanem az éhínség elleni küzdelemről szól.

Az október 16-i világnap volt az ötletadója a Testület, valamint a Debreceni Élelmiszermentő Hálózat háromhetes gyűjtőakciójának.

A debreceni Kishegyesi úti Tesco-ban szervezett gyűjtéshez csatlakozók adományaikat, felajánlásait a helyszínen kihelyezett gyűjtőpontoknál adhatták le. A gyűjtéshez a Debreceni Szakképzési Centrum tagintézményei is csatlakoztak, ahol családok és az oktatási intézmények pedagógusai adományaikkal segítették a debreceni rászoruló családokat. Az összegyűlt élelmiszeradományokhoz jelentős mennyiséget ajánlott fel a Debreceni Élelmiszermentő Hálózat is. A közös összefogás eredményeként 272 csomag összeállítására elegendő tartós élelmiszer gyűlt össze. A begyűjtött adományokból 203 csomagot a gyűjtésben résztvevő Debreceni Szakképzési Centrum hátrányos helyzetű diákjai részére, valamint a fennmaradó 69 csomagot a gyűjtésben résztvevő tagszervezetek részére osztották ki.

➤ *Nagyváradi szakmai találkozó*

A Testület elnökének kezdeményezésére Debrecen testvérvárosában, Nagyváradon szociális szakmai találkozót szerveztek.

➤ *Adománygyűjtés az „Addtovább” házikóban*

A Testület az előző évhez hasonlóan tartós élelmiszer és játék adományok gyűjtését szervezte meg a Kossuth téren felállított „Addtovább” házikóban a debreceni hátrányos helyzetű családok részére. Az adománygyűjtést a Testület tagszervezetei által delegált önkéntesek végezték december 8-tól december 23-ig. Munkanapokon 17.00 órától 19.00 óráig, szombaton és vasárnap 12.00 órától 19.00 óráig várták a felajánlásokat. A gyűjtés ideje alatt – csütörtök és pénteki napokon – a tagszervezetek színpadi programokkal is megajándékozták az arra járókat. Ezen gyűjtési akcióhoz a Rotary Klub mellett a Debreceni Sportcentrum Nonprofit Közhasznú Kft., a Főnix Rendezvényszervező Közhasznú Nonprofit Kft. is csatlakozott, valamint jelentős mennyiségű élelmiszeradománnyal járultak hozzá a gyűjtési akcióhoz az önkormányzati- és országgyűlési képviselők is. Városunkban ez egy példamutató összefogás.

Statisztikai adatok:

A programban 316 önkéntes vett részt. A gyűjtési akció során önkéntes munkát vállaltak idősek, fiatalok, valamint mozgásukban korlátozott fiatal felnőttek is, akik örömmel nyújtottak tájékoztatást arról, hogy a társadalom hasznos tagjának érezték magukat, és nagyon szívesen vennének részt hasonló jellegű akciókban.

A gyűjtési akciót kiemelten támogatták városunk országosan ismert élsportolói is. A gyűjtésben résztvevő tagszervezetek a gyűjtési napjaikon színes programokkal várták a Kossuth térre látogatókat.

A Testület az adományozó magánszemélyek, a támogató gazdasági társaságok és Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata által felajánlott pénzadományokból szeretetcsomagokat állított össze. Az akcióban több mint 3000 csomagot – melyek összértéke meghaladta a 15.000 kilogrammot - sikerült begyűjteni, kiosztásuk több helyszínen és időpontban történt meg karácsony előtt.

A karácsonyi adományozások során az 5 kilogrammos, tartós élelmiszerekből (liszt, cukor, száraztészta, olaj, tea, konzerv, édességek, stb.) összeállított csomagot azok a rászorulóknak kapták meg, akik a Testület tagszervezeteinek, az önkormányzat családsegítő intézményeinek, valamint DMJV Polgármesteri Hivatala Szociális Osztályának ügyfélköréhez tartoznak.

A „Karácsonyi Szeretetakció”-t Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata 1.000.000,- forinttal támogatta.

Ezen felül:

- A Solar-D Kft. gondoskodó ügyvezetője egy kandallót ajánlott fel egy kétgyermekes nélkülöző családnak.
- Idén 7. alkalommal rendezte meg a JAZZ FIVE – a MŰVÉSZI ZENE KÖR művésztanárai szervezésében – hagyományos jótékonyági estjét, JAZZKARÁCSONY –NAGYKARÁCSONY címmel. Az est alatt a Testület jelentős mennyiségű tartós élelmiszert gyűjtött.
- A Bihari Állami Gondozottak Egyesülete, a Testület, a ColorPlay, valamint a Debreceni Polgárőr Egyesület a Cívis Városért közös szervezésében újra kezdetét vette a „Csoki Gyűjtő Akció” Debrecenben. A kampányt egy gálaesttel zárták, ahol az összegyűlt édességeket kiosztották a rászoruló gyermekeknek. Összesen 900 gyermek kapott az édességből.

A „Csoki Gyűjtő Akció” megszervezéséhez Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata 150.000,- forint támogatást biztosított.

- Az elmúlt évben is megszervezték a Kék Lovagok Rendészeti Motoros Klub Közhasznú Egyesület Magyarország I és a Testület által szervezett „Egy doboz szeretet” elnevezésű adománygyűjtési akciót. A kampányt egy gálaműsorral zárták, ahol az összegyűlt „szeretetdobozokat” kiosztották a rászoruló gyermekeknek. Összesen 250 gyermek kapott ajándékot.
- A Magyar Református Szeretetszolgálat megrendezte a Nevelőszülői Hálózat karácsonyi ünnepségét. 450 nevelőszülőknél élő gyermek kapott ajándékcsomagot a Szeretetszolgálattól. A Testület édességgel („Smile” palacsintával) támogatta a programot. A cipősdobozokat jószívú gyerekek töltötték meg ajándékkal. A Nagytemplomban tartott átadó ünnepségen bábelőadással is kedveskedtek a gyerekeknek.
- Karácsony előtt Debrecen Megyei Jogú Város Városi Szociális Szolgálatá által szervezett melegételosztáshoz csatlakozott a Testület. Az osztáson a népkonyha által biztosított melegétel mellé a Testület munkatársai az országgyűlési képviselők által adományozott édességet és gyümölcsöt adták át a rászorulóknak. Az akció során 1900 adag melegétel került kiosztásra.
- Fásy Ádám egymillió forint értékű játékot adományozott a cívisvárosnak. Az adományokat 6 óvoda, Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja, valamint Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye kapta meg.

2016. évben nem osztottak ki 500 élelmiszercsomagot. A 2017. évre áthozott csomagok tartalékalapot képeztek, melynek célja az volt, hogy a rászoruló családok részére január-február hónapokban is legyen élelmiszeradomány.

- Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata öt szervezettel kötött *ellátási szerződést* szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi feladatok ellátására. 2016-ban a szervezetek az alábbi szolgáltatásokat nyújtották az ellátási szerződések keretében:
ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft.: hajléktalan személyek ellátása keretében utcai szociális munka, nappali melegedő, éjjeli menedékhely, hajléktalan személyek átmeneti

szállása, gyermekjóléti alapellátás keretében családok átmeneti otthona 40-40 férőhellyel.

Forrás Lelki Segítők Egyesülete: család- és gyermekjóléti szolgálat, pszichiátriai betegek közösségi ellátása, szenvedélybetegek nappali, közösségi és alacsonyküszöbű ellátása, támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére, szenvedélybetegek rehabilitációs intézményben történő ellátása.

Héra Egyesület: család- és gyermekjóléti szolgálat.

Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség: fogyatékos személyek nappali ellátása (halmozottan sérült gyermekek és fiatalok napközbeni fejlesztése, oktatása, nevelése, gondozása, ápolása, szociális ellátása 6-30 éves korig).

Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület: pszichiátriai betegek közösségi ellátása, szenvedélybetegek közösségi ellátása és alacsonyküszöbű ellátása, támogató szolgáltatás – elsősorban a 18-35 éves fiatalok számára.

A szervezetek az ellátási szerződésben vállalt kötelezettségeiknek az elmúlt évben is eleget tettek. DMJV Önkormányzatának Közgyűlése 2016-ban a ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft., a Forrás Lelki Segítők Egyesülete, a Héra Egyesület, valamint a Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség részére összesen 36 millió forint támogatást folyósított. A Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület az ellátási szerződésben foglaltak szerint a működési kiadásait a központi költségvetésből finanszírozási szerződés alapján vissza nem térítendő támogatásból biztosítja.

Összefoglalás:

Az átfogó értékelés készítésekor az volt a célunk, hogy Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata saját intézményeinek, valamint az ellátási szerződések keretében biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatásával, a tapasztalatok, javaslatok megfogalmazásával elősegítsük a gyermekek érdekében végzett tevékenységek további fejlesztését. Önkormányzatunk 2016. évben is eleget tett a jogszabályokban meghatározott gyermekjóléti, gyermekvédelmi feladatainak. A pénzügyi és természetbeni támogatások nyújtásával, a gyermekjóléti alapellátás biztosításával, folyamatos fejlesztésével, valamint a civil és egyházi szervezetekkel, intézményekkel való együttműködés keretében végzett segítő munkájával jelentős szerepet vállalt a gyermekvédelem területén. A gyermekvédelmi rendszerben dolgozók a gyermekek elsődleges érdekét figyelembe véve lelkiismeretes, szakszerű munkájukkal hozzájárulnak a gyermekjóléti, gyermekvédelmi feladatok minél eredményesebb ellátásához.

Debrecen, 2017. május